

Л. М. ІСАЄВА

МОДЕЛЬ ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ СПРИЯННЯ ЗДОРОВ'Ю

«Від сільської Школи
сприяння здоров'ю –
до освітнього округу
сприяння здоров'ю»

**СЕРІЯ
«Школи здоров'я
Одещини»**

УДК.371.72(477.74)
ББК 74.200.545

Укладач:

Чешенко Олена Іванівна, методист науково-методичної лабораторії проблем виховання, старший викладач кафедри психолого-педагогічної та суспільно-гуманітарної освіти Одеського обласного інституту удосконалення, регіональний координатор Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю.

Конкурсне журі Міжнародного фестивалю «Педагогіка ХХІ століття» (2012) присвоїло «Сертифікат» Ісаєвій Людмилі Миколаївні за методичний посібник «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю», засвідчуючи, що дана робота пройшла наукову та громадську експертизу.

Рішенням експертної комісії «Обласної Ярмарки педагогічних ідей і технологій» (2012) творча робота «Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю» визнана авторською, Ісаєва Людмила Миколаївна нагороджена «Авторським свідоцтвом».

Ісаєва Л. М.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю» / Л. М. Ісаєва. – Одеса, 2014. – 151 с. – (Серія «Школи здоров'я Одещини»).

Збірка знайомить з інноваційним досвідом активного, творчого пошуку педагогічного колективу Липецької ЗОШ І-ІІІ ступенів Котовського району Одеської області – навчального закладу Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю з 2003 року, «Освітньо-інформаційного центру з розвитку обласної мережі шкіл сприяння здоров'ю». Представлено науково-практичні аспекти створення Школи сприяння здоров'ю та розбудови освітнього округу сприяння здоров'ю, оздоровлення навколишнього середовища на засадах інтеграції всіх виховних впливів на дитину в умовах Липецького освітнього округу.

Збірка адресується керівникам навчальних закладів, всім тим, хто займається проблемою створення та розбудови навчального закладу сприяння здоров'ю, освітнього округу сприяння здоров'ю, реалізації державної освітньої стратегії щодо збереження здоров'я підрастаючого покоління.

УДК.371.72(477.74)
ББК 74.200.545

© Ісаєва Л. М., 2014

ЗМІСТ

Передмова	5
Паспорт школи. Додаткова інформація про навчальний заклад Додаткова інформація про Липецький освітній округ	7
Розділ I. Школа сприяння здоров'ю – освітній простір для формування життєвої компетентності як основи успіху та самовдосконалення особистості	16
1.1. Вступ. Сучасний погляд на діяльність Школи сприяння здоров'ю	16
1.2. Філософські засади Школи сприяння здоров'ю	18
1.3. Структура та діяльність Школи сприяння здоров'ю	20
1.4. Результати діяльності Школи сприяння здоров'ю	31
1.5. Проект «Школа сприяння здоров'ю – крок до життєвої компетентності»	41
Розділ II. Коли активізувати громаду ... Від сільської школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю (з досвіду роботи педагогічного колективу Липецької загальноосвітньої школи I–III ступенів – Школи сприяння здоров'ю Котовського району Одеської області)	50
2.1. Про дієвий діалог між усіма суб'єктами освітнього округу	50
2.2. Етапи розбудови Школи сприяння здоров'ю в умовах освітнього округу	51
• Перший етап – організаційний	51
• Другий етап – констатувально-моделювальний	55
• Третій етап – формувально-впроваджувальний або діяльнісний	60
• Четвертий етап – узагальнювально-рефлексивний	65
Розділ III. Концепція Школи сприяння здоров'ю як опорної школи освітнього округу	66
Розділ IV. Структура та діяльність опорної Школи сприяння здоров'ю освітнього округу сприяння здоров'ю	74
Вступ. Інтеграція зусиль суб'єктів освітнього округу – дієвий механізм у створенні здорового освітнього та соціокультурного середовища	74
4.1. Модель Школи сприяння здоров'ю як опорної школи освітнього округу	75
4.2. Педагогічна модель взаємодії суб'єктів освітнього округу	76

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

4.3. Управлінська підсистема	78
4.4. Дидактична підсистема	81
4.5. Виховна підсистема	83
4.6. Науково-методична підсистема	90
4.7. Суспільно-педагогічна підсистема	96
4.8. Результати діагностики та моніторингових досліджень	99
4.9. Результати діяльності Школи сприяння здоров'ю в умовах освітнього округу сприяння здоров'ю	115
Розділ V. Програма «Від Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»	117
Розділ VI. Програма «Сім'я та школа: інтеграція зусиль»	131
Перелік науково-методичних публікацій з досвіду інноваційної діяльності Липецької загальноосвітньої школи I-III ступенів – дійсного члену Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю, надрукованих у науково-методичних виданнях України	144
Перелік науково-методичних публікацій з досвіду інноваційної виховної діяльності творчих педагогів Липецької загальноосвітньої школи I-III ступенів, надрукованих у науково-методичних виданнях України	145
Людмила Ісаєва відверто: про себе і життя	148

*Присвячується світлій пам'яті
Ісаєвої Людмили Миколаївни*

Передмова

Ідеї захисту здоров'я людини, мотивації її на здоровий спосіб життя приділяється велика увага в усьому світі. Усі ми хочемо бачити дитину розумною, сильною, здоровою. Адже тільки здорова людина має перспективу отримати належну освіту, стати добрим фахівцем, створити сімейний добробут, реалізувати свої кар'єрні й суспільні амбіції. Можливості опанування навчального матеріалу залежать від здоров'я. Тому вимогою сучасності є не лише володіння знаннями та певним набором умінь і навичок, а ще й усвідомлення життєвих цінностей, оскільки здоров'я є водночас і основою гармонійної життєдіяльності людини, й умовою саморозвитку та самовдосконалення особистості.

На жаль, проблема збереження та зміцнення здоров'я дітей і молоді в Україні набула особливої гостроти, про що свідчить невтішна статистика їх здоров'я. Стратегія реформування сучасної освіти в Україні спрямована на вирішення важливих завдань щодо збереження генофонду нації, виховання здорового покоління. Ця стратегія освіти цілеспрямовано здійснюється і спрямована на виконання державної та регіональної політики, яка визначена в нормативно-правових документах. Одним із механізмів виконання державного курсу освітньої політики щодо збереження здоров'я дітей є розбудова навчальних закладів сприяння здоров'ю та науково-освітнього, навчально-виховного об'єднання культури здоров'я через взаємодію колективів, об'єднаних однаковою розумінням цієї проблеми, єдиними принципами і підходами, спроможних до спільної перетворюючої діяльності з опорою на місцеві природні, соціальні, культурні ресурси, даність для забезпечення позитивних змін у житті міста, села, мікрорайону, покращення життя його мешканців, забезпечення громадянам безпечних і здорових умов життєдіяльності, що реально справляє на дитину позитивний виховний вплив.

Україна продовжує активну участь у Європейському русі «Європейська мережа шкіл сприяння здоров'ю», розвиваючи з 2003 року Національну мережу шкіл сприяння здоров'ю, до якої увійшли більше п'яти тисяч навчальних закладів. З метою розширення Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю проведено чотири Всеукраїнських конкурси-захисти сучасної моделі навчального закладу «Школа сприяння здоров'ю», в яких навчальні заклади Одещина брали активну участь.

Для подолання проблем збереження здоров'я дітей в Одеській області розбудована обласна мережа Шкіл сприяння здоров'ю (64 навчальні заклади). У 2004 році започатковано розбудову об'єднань культури здоров'я. Окремі навчальні заклади Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю Одещини вже розбудовують об'єднання культури здоров'я, освітні округи

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

сприяння здоров'ю, моделі «Школа – родина – мікрорайон», напрацьовують теоретичні положення з питань систематизації складових моделей. У школах здоров'я виробляються ефективні стратегії для оздоровлення навколишнього середовища, захисту дітей та молоді від впливу негативних факторів оточуючого середовища, пропаганди культури насильства, жорстокості, ліквідації наркоманії та інших ганебних явищ відповідно до нормативно-правових актів, законодавчих документів України аналізу соціальної ситуації даності, що реально склалася і функціонує, впливаючи на особистість, на основі аналізу стану здоров'я дітей, комплексних психологічних, соціальних і медичних обстежень з урахуванням регіональних особливостей Одещини.

Збірка знайомить з інноваційним досвідом активного, творчого пошуку педагогічного колективу Липецької ЗОШ I-III ступенів Котовського району Одеської області – дійсного члену Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю з 2003 року, що здійснює науково-дослідну роботу з проблеми розбудови Школи сприяння здоров'ю, освітнього округу сприяння здоров'ю, оздоровлення навколишнього середовища на засадах інтеграції всіх виховних впливів на дитину в умовах Липецького освітнього округу. У школі створено умови для навчання, виховання та розвитку учнів, впроваджено систему освітніх здоров'язбережувальних технологій, методи валеологічного виховання учнів, засоби наукової організації праці та відпочинку, стимуляції та релаксації власної навчальної діяльності.

Школа працює на засадах компетентнісного та особистісно орієнтованого підходів до навчання та виховання. Успішно впроваджуються авторські моделі, програми, проекти Ісаєвої Людмили Миколаївни, а саме: модель навчального закладу «Школа сприяння здоров'ю – освітній простір для формування життєвої компетентності як основи успіху та самовдосконалення особистості» (2009); модель «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю» (2012); програми «Здорова дитина – здорове суспільство» (2003), «Від Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю» (2012), «З віри в себе – до творця своєї долі» (2009); проект «Школа сприяння здоров'ю – крок до життєвої компетентності» (2006).

У збірці презентовано досвід розбудови «Школи сприяння здоров'ю – освітній простір для формування життєвої компетентності як основи успіху та самовдосконалення особистості». Наукова та практична цінність досвіду полягає у визначенні філософських засад Школи сприяння здоров'ю, подальшій розбудові власної моделі на основі ідеї створення сприятливого освітньо-виховного середовища на засадах демократизації, гуманізації, співробітництва, співтворчості, спрямованого на зміцнення здоров'я дітей, їх фізичного розвитку, соціальної адаптації, духовного зростання та орієнтованого внутрішній світ дитини, на збагачення індивідуального досвіду самопізнання, самооцінки, саморозвитку, самовизначення, самореалізації; означені

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

важелі їх реалізації. Представлено науково обґрунтовано проект на наступні п'ять років «Школа сприяння здоров'ю – крок до життєвої компетентності».

До збірки увійшли матеріали розбудови моделі освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю до освітнього округу сприяння здоров'ю». Презентована модель є інноваційною, дієвою та життєздатною, об'єднує у собі наукові та філософські засади здоров'язберезувальної педагогіки, педагогіки життєтворчості, педагогіки співробітництва, концепцію соціалізації, філософію людиноцентризму, національну психологію для виховання здорового підростаючого покоління. Цілеспрямований, послідовний підхід сприяє вирішенню завдань виховання здорового покоління, збереження та зміцнення здоров'я, створенню здоров'язберезувального міжшкільного дитячого освітнього простору.

Сьогодні Липецька ЗОШ I-III ступенів є переможцем чотирьох Всеукраїнських конкурсів-захистів сучасної моделі навчального закладу «Школа сприяння здоров'ю», «Освітньо-інформаційним центром з розвитку обласної мережі Шкіл сприяння здоров'ю», районним опорним навчальним закладом щодо реалізації Програми розвитку мережі шкіл сприяння здоров'ю у Котовському районі «Здорова дитина – здорове суспільство», опорним навчальним закладом Липецького освітнього округу (3 школи).

Запропонована збірка може бути використана при розбудові Школи сприяння здоров'ю, освітнього округу сприяння здоров'ю, слугуватиме для:

- ✎ *вироблення ефективних стратегій* навчального закладу сприяння здоров'ю, оздоровлення та упорядкування навколишнього середовища життя громади з системою цінностей життя на засадах партнерства державних і громадських установ, вчителів, дітей, родин та громадськості;
- ✎ *розбудови* виховуючого здоров'яформуючого, здоров'язберезувального, здоров'язміцнюючого *середовища життєдіяльності кожної дитини*;
- ✎ *забезпечення позитивних змін* у житті міста, села, мікрорайону, покращення життя його мешканців, забезпечення громадянам безпечних і здорових умов життєдіяльності.

Герофіл, знаний лікар III столітті до н. е. зазначив:

***«Без здоров'я і мудрість незавидна, і мистецтво бліде,
і сила в'яне, і багатство без користі, і слово без сили».***

Збірка адресується керівникам навчальних закладів, всім тим, хто займається проблемою створення та розбудови навчального закладу сприяння здоров'ю, освітнього округу сприяння здоров'ю, реалізації державної освітньої стратегії щодо збереження здоров'я підростаючого покоління.

Олена Іванівна Чешенко,

методист Одеського обласного інституту удосконалення вчителів,
регіональний координатор Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю

ПАСПОРТ ШКОЛИ

1. Тип закладу – середня загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів.
2. Назва закладу - Липецька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів.
3. Ідентифікаційний код – 24774054.
4. Місцезнаходження закладу за КОАТУУ – 5122984201, Одеська область, Котовський район, село Липецьке.
5. Організаційно-правова форма за КОПФГ – 430, комунальна організація (установа закладу).
6. Форма власності за КФВ – 32, комунальна власність.
7. Види діяльності закладу за КВЕД-80.21. Загальна середня освіта.
8. Поштовий індекс – 66352
9. Тип вулиці, де розміщений заклад – центральна вулиця села Липецьке.
10. Назва вулиці – Леніна.
11. Номер будинку – 221.
12. Керівник – Маланюк Валентина Степанівна.
13. Телефон, адреса електронної пошти – 048 62 96182; lipczk@mail.ua
14. Кількість учнів – 165.
15. Кількість класів – 11.
16. Кількість учителів – 22.
З них мають кваліфікаційну категорію:
 - спеціаліста вищої кваліфікаційної категорії – 3 вчителів,
 - спеціаліста першої кваліфікаційної категорії – 11 учителів,
 - спеціаліста другої кваліфікаційної категорії – 5 учителів,
 - «спеціаліста» – 3 вчителів,
 - педагогічне звання «Старший учитель» – 1 педагог,
 - нагороджені знаком «Відмінник освіти України» – 3 вчителів.
17. Мають державні нагороди – 1 учитель.
18. Кількість книг у бібліотечному фонді – 1421 шт.
19. Кількість найменувань періодичних видань – 133.
20. Кількість комп'ютерів у закладі – 10 шт.
21. Кількість комп'ютерних програмних засобів навчання, які використовуються у навчальному процесі – 15 шт.
22. У закладі є:
 - спортивна зала,
 - спортивна площадка,
 - міні-футбольне поле,
 - їдальня на 100 місць,
 - актовна зала,
 - бібліотека,
 - 2 інтерактивних, лінгафонний, комп'ютерний кабінети,

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- кабінети фізики, географії, біології, ОТМ, математики, української мови та літератури, предмета «Захисник Вітчизни», російської мови та літератури, хімії, історії, музики, початкових класів.
- майстерня з трудового навчання.

23. ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД

Село Липецьке розташоване в долині річки Тилігулу за 12 км від райцентру та залізничної станції Котовськ, засноване у середини XVIII ст. Через село проходить автомагістраль Котовськ – Ананьїв. Населеним близько 7 тис. чоловік. У самому центрі села Липецьке, у мальовничому місці, поруч із сільською радою, Центральним будинком культури, сільською бібліотекою, дитячим майданчиком, стелою та пам'ятником воїнам-визволителям, що загинули у роки Другої світової війни, розташована будівля Липецької загальноосвітньої школи I-III ступенів, яка збудована в 1969 році на базі старої будівлі.

У школі працює дружній педагогічний колектив у складі 22 вчителів, із них 19 – випускники нашої школи. Тут вони вчилися самі, тепер вчать інших. І кожен віддає частину свого серця, життя, своїх сподівань, надій, мрій вихованцям, **щоб наша школа з вікнами в дитинство розквітала.**

Учителі прагнуть:

√ *щоб школа стала для дітей **рідною домівкою**, в ній має бути так добре і затишно кожному, як у сім'ї, де кожного люблять, цінують, шанують, незалежно від навчальних успіхів, за те, що він **людина**, де діти вчаться бути творцями, де вони розкривають свої потенційні можливості, дбають про своє здоров'я;*

√ *щоб школа стала для дітей **кузнею знань, умінь міркування**;*

√ *щоб школа стала для дітей **майстернею**, де виховують за допомогою духовних багатств народної культури, народних традицій, моральних цінностей;*

√ *щоб школа стала для дітей **стартовим майданчиком** для пошуку сенсу життя, ідеалу добра, любові, правди, краси.*

А тому і учні, і педагоги живуть насиченим, цікавим життям.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

З 2002 року у навчальному закладі здійснюється розбудова «Школи сприяння здоров'ю» на засадах здоров'язбережувальних педагогічних ідей.

Сьогодні Липецька загальноосвітня школа I-III ступенів Котовського району Одеської області – дійсний член Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю з 2003 року, переможець чотирьох Всеукраїнських конкурсів – захистів сучасної моделі навчального закладу «Школа сприяння здоров'ю» (2003, 2006, 2009, 2012), «Освітньо-інформаційний центр з розвитку обласної мережі Шкіл сприяння здоров'ю» (2012), входить до обласної творчої групи керівників навчальних закладів «Освітньо-інформаційних центрів з розвитку Національної та обласної мережі шкіл сприяння здоров'ю» з проблеми «Сучасні моделі інноваційної діяльності освітнього округу культури здоров'я як важливого фактору збереження здоров'я дітей у соціумі» при Одеському обласному інституті удосконалення вчителів.

24. ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЛИПЕЦЬКИЙ ОСВІТНІЙ ОКРУГ

Липецький освітній округ вирішує завдання розвитку потенціалу освіти в селі Липецьке, розширення її педагогічних, організаційних, ресурсних можливостей для реалізації соціального замовлення (рівний доступ до здобуття загальної освіти й формування соціальнозрілої, конкурентоспроможної творчої особистості, здатної до самореалізації), створення максимально сприятливих умов для задоволення потреб населення, що мешкає на території Липецької сільської ради.

Ідея створення освітнього округу прийшла через розуміння важливості проблеми інтеграції зусиль школи, сім'ї та громадськості з метою створення умов для забезпечення особистісного зростання кожної дитини, кожного члена громади.

Партнерами у вирішенні освітніх завдань є батьки, сільська рада, дільнична лікарня, дільничний відділ міліції, Центральний будинок культури, сільська бібліотека, сільський музей декоративно-ужиткової творчості «Каса маре» («Молдавська світлиця»).

Управління освітнім округом здійснює рада освітнього округу, до складу якої входять:

- ◆ Маланюк Валентина Степанівна – директор Липецької ЗОШ I-III ступенів, опорного навчального закладу Липецького освітнього округу;
- ◆ Урсул Едуард Федорович – директор Липецької ЗОШ № 1 I-II ступенів;
- ◆ Думбрава Ольга Дмитрівна – директор Липецької ЗОШ № 2 I-II ступенів;
- ◆ Тінкован Раїса Іллівна – голова Липецької сільської ради;
- ◆ Тінкован Сергій Іванович – директор Центрального будинку культури;
- ◆ Грітешок Ігор Вікторович – дільничний міліціонер;
- ◆ Шубравський Микола Петрович – головний лікар дільничної лікарні;
- ◆ Урсул Інга Іванівна – завідувач сільської бібліотеки;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ◆ Шитра Валентина Іванівна – завідувач сільського музею декоративно-ужиткової творчості «Каса маре» («Молдавська світлиця»);
- ◆ Волочан Оксана Василівна – представник від батьківської громади.

Опорна школа освітнього округу

Опорною школою освітнього округу є Липецька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, на базі якої функціонують:

√ міжшкільні факультативи допрофільного та профільного спрямування та курси за вибором:

- ◆ «Хімія в побуті» (8 кл., вчитель Шевцова Є. П.);
- ◆ «Хімія живих організмів» (9 кл., вчитель Шевцова Є. П.);
- ◆ «Людина і світ професій» (8 кл., вчитель Попаз Н.В.);
- ◆ «Практикум з правопису української мови» (8 кл., вчитель Дашкова Р. І.);
- ◆ «Основи споживчих знань» (8 кл., вчитель Ісаєва М. В.);
- ◆ «Основи Інтернету» (9 кл., вчитель Мирзак А. М.);
- ◆ «Школа проти СНІДу» (9 кл., вчитель Шитра А. І.);
- ◆ «Молдавознавство» (5, 6, 8, 9 кл., вчитель Кіртока Л. М.);
- ◆ «Нерівності. Системи рівнянь і нерівностей» (9 кл., вчит. Шитра С. С.);
- ◆ «Розвиток життєвих навичок» (9 кл., вчитель Тіора С. Г.);
- ◆ «Практичне право», «Громадянська освіта» (9 кл., вчитель Корня І. В.);
- ◆ «Екологія та здоров'я» (10 кл., вчитель Шевцова Є. П.);
- ◆ «Теорія української літератури», «Основи теорії літератури» (11 кл., вчитель Ісаєва Л. М.);
- ◆ «Побудова кар'єри» (10, 11 кл., вчитель Кіртока Л.М.);
- ◆ «Основи споживчих знань» (10, 11 кл., вчитель Кіртока Л. М.);

√ гуртки:

- ◆ «Знавці лікарських трав» (8 кл., керівник Цуркан Л. М.);
- ◆ «Бісероплетіння» (2 кл., керівник Корня А. М., 3 кл., керівник Кречун Л. П.);
- ◆ спортивний, секції з футболу (5-11 кл., керівник Думбрава Ю. І.);
- ◆ туризму (10, 11 кл., керівник Шевцов С. Є.);
- ◆ «Фітотерапія» (8 кл., керівник Шевцова Є. П.);
- ◆ «Захисник Вітчизни» та «Юний стрілець» (10, 11 кл., керівник Битка С. О.);
- ◆ «Юний агрохімік» (7 кл., керівник Шевцова Є. П.);
- ◆ «Декоративно-прикладне мистецтво» (8 кл., керівник Кіртока Л. М.);
- ◆ «Умілі руки» (4 кл., керівник Унтілова А. І.);
- ◆ «Ложкарі» (7 кл., керівник Мігова Н. І.);
- ◆ «Літературна студія» (9 кл., керівник Ісаєва Л. М.).

Центральний будинок культури

На базі Центрального будинку культури працюють:

- ◆ **гурток «Дозвілля»** (керівник – учитель, по сумісництву працівник відділу культури Мельниченко Т. Г.);
- ◆ **вокальний гурток** (керівник – працівник відділу культури Мігова Н. І.);
- ◆ **спортивні секції з волейболу та настільного тенісу** (керівник – вчитель Думбрава Ю. І.).

За участю школярів, сільської молоді організуються культурний відпочинок мешканців села Липецьке.

Сільська бібліотека

На базі сільської бібліотеки проводяться заходи з пропаганди духовної скарбниці української та світової літератури, зустрічі гуртківців «**Літературної студії**» з поетами Котовщини: Коремблітом О., Нізовцовим М., Барсуковою В., Ільтєєвим А. та ін.; працюють гуртки «**Книжкова лікарня**» (керівник – бібліотекар Дімпул Л. І.) та «**Книголюби**» (керівник – бібліотекар Урсул І. І.).

Сільська рада:

- √ допомагає в пошуково-дослідницькій краєзнавчій роботі;
- √ ініціює ряд **проектів** та здійснює допомогу в їх реалізації, а саме:
 - ⇒ «**Здорове довкілля – здорова людина**»,
 - ⇒ «**Збережемо історичну пам'ять**»,
 - ⇒ «**Національну культуру – дітям**»,
 - ⇒ «**Ми родом з дитинства**»,
 - ⇒ «**Духовні надбання односельчан**»,
 - ⇒ «**Визначні люди села**»,
 - ⇒ «**Історичні пам'ятки села**»,
 - ⇒ «**Історія мого села**»,
 - ⇒ «**Народні ремесла села**» та інші,

організаторами і творчими виконавцями цих проектів є вчителі, учні шкіл освітнього округу, батьки, мешканці села;

- √ відшукує ресурси для покращення **матеріально-технічної бази** навчальних закладів округу;
- √ допомагає дітям пільгових категорій в організації **літнього відпочинку** в дитячих та оздоровчих таборах;
- √ надає гуманітарну допомогу дітям з **малозабезпечених сімей**;
- √ допомагає в роботі з **профілактики дитячої бездоглядності**;
- √ надає допомогу в організації **спортивно-масової роботи**;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- √ допомагає в організації **зустрічей дітей** з представниками влади, відомих людей села та району;
- √ сприяє **розширенню міжкультурного простору** через організацію представницьких зустрічей з видатними людьми дружньої Молдови.

Сфери діяльності шкіл освітнього округу і батьківської громади:

- ◆ організація **педагогічної просвіти** (батьківські збори, засідання батьківського всеобучу, індивідуальна робота з батьками);
- ◆ поєднання завдань виховання **сім'ї та школи** через визначення спільних проблем (робота батьківської ради та батьківських комітетів, анкетування батьків та учнів, відвідування учнів за місцем проживання, вивчення умов проживання учнів тощо);
- ◆ виховання через **повагу до сімейних традицій та звичаїв**;
- ◆ **спільна діяльність батьків та дітей**, їх участь в шкільних та позашкільних заходах.

Дільничний відділ міліції здійснює:

- ◆ **профілактику** соціального неблагополуччя дитини;
- ◆ **соціально-правовий захист** життя та здоров'я дітей та сімей.

Дільнична лікарня

- ◆ проводить щорічний **медичний огляд, планові щеплення**;
- ◆ **формує в дітей** здібності вчитися керувати своїм здоров'ям;
- ◆ **розповсюджує медичні знання** з метою профілактики хвороб (ожиріння, гепатит Б, синдром придбаного імунodefіциту, венеричні хвороби, шкідливі звички – паління, уживання алкоголю, уживання токсичних речовин, наркотики й т.п.);
- ◆ **розповсюджує досвід** щодо усунення різноманітних факторів ризику.

Сільський музей «Каса маре» («Молдавська світлиця»)

На базі сільського музею декоративно-ужиткової творчості «Каса маре» проводяться:

- ◆ **тематичні свята**;
- ◆ **урочистості** національного спрямування;
- ◆ **екскурси** в минуле і сучасне села;
- ◆ **зустрічі** з видатними людьми села тощо.

Таким чином, всі **СУБ'ЄКТИ ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ** здійснюють важливу справу формування й розвитку, навчання й виховання молодого покоління села Липецьке як громадян України, здатних до самоорганізації, само-реалізації, самоуправління, активної участі у житті громади та суспільства.

ІННОВАЦІЙНІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ

Липецької школи отримали високу оцінку, увійшли до:

- ◆ Всеукраїнського банку передового педагогічного досвіду;
- ◆ Збірки інноваційних ідей творчих освітян України «1000 + 1 ідея сучасної української школи» (Київ, 2011);
- ◆ Збірки інноваційних ідей творчих освітян Одеської області «Каталог педагогічних ідей, реалізованих в закладах освіти Одеської області» (Одеса, 2010).

Інноваційний досвід роботи педагогічного колективу, навчального закладу як Школи сприяння здоров'ю надруковано та висвітлено у **науково-методичних журналах України**: «Директор школи, ліцею, гімназії», «Управління освітою», «Наша школа», «Сучасна школа України», «Школа», «Завуч» та **шести збірках**:

1. 1001 + 1 ідея сучасної школи / упоряд. Т. М. Запорожець, О. К. Шатохіна. – К. : Шк. світ, 2011. –180 с. – С. 17.
2. Internet – ресурси. Інноваційний досвід діяльності навчальних закладів Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю Одещини / Упоряд. О. І. Чешенко. Одеський обласний інститут удосконалення вчителів. – Одеса, 2012. – 72 с. – С. 59-62.
3. Каталог педагогічних ідей, реалізованих в закладах освіти Одеської області / Одеський обласний інститут удосконалення вчителів. – Одеса, 2010.
4. Чешенко О. І. Розвиток обласної мережі Шкіл сприяння здоров'ю. Наук.-метод. збірка. – Одеса, 2011. – 100 с. – (Серія «Школи здоров'я Одещини»). – С. 73.
5. Чешенко О. І. Кожний навчальний заклад має бути Школою сприяння здоров'ю в інтересах дітей та створення кращого світу для них. Метод. поради. – Одеса, 2012. – 156 с. (Серія «Школи здоров'я Одещини»). – С. 41-45.
6. Школа здоров'я. Ч. 1. / Уклад. В. В. Григораш. – Х.: Вид. група «Основа», 2010. – 208 с. – (Б-ка ж. «Управління школою». Вип. 8 (92)). – С. 46-74.

Статті Л. М. Ісаєвої про досвід навчального закладу як Школи сприяння здоров'ю увійшли до каталогу **Internet-ресурсів**, внесені до електронних каталогів науково-педагогічних бібліотек України, зведених електронних каталогів бібліотек України, Росії, світу.

Рішенням експертної комісії «Обласних Ярмарків педагогічних ідей і технологій» творчі роботи **Л. М. Ісаєвої** щодо розбудови навчального закладу – Школи сприяння здоров'ю *визнані авторськими*, вона нагороджена трьома **«Авторськими свідоцтвами»** за творчі роботи:

- ◆ **2003 рік** – Програма «Здорова дитина – здорове суспільство».
- ◆ **2009 рік** – Модель навчального закладу «Школа сприяння здоров'ю – освітній простір для формування життєвої компетентності як основи успіху та самовдосконалення особистості».
- ◆ **2012 рік** – Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю».

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Конкурсне журі Міжнародного фестивалю «Педагогіка XXI століття» (2012) присвоїло «Сертифікат» автору Ісаєвій Людмилі Миколаївні за розробку моделі «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю», засвідчуючи, що дана робота пройшла наукову та громадську експертизу.

**УЧАСТЬ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
У МІЖНАРОДНИХ, ВСЕУКРАЇНСЬКИХ КОНКУРСАХ, ЗАХОДАХ**

2003 рік	Переможець Всеукраїнського конкурсу – захисту сучасної моделі навчального закладу «Школа сприяння здоров'ю», дійсний член Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю. Нагороджено Дипломом Міністерства освіти і науки України.
2006 рік	Переможець Всеукраїнського конкурсу – захисту сучасної моделі навчального закладу «Школа сприяння здоров'ю». Нагороджено Дипломом Міністерства освіти і науки України.
2008 рік	Учасник Всеукраїнського конкурсу-захисту моделі підготовки компетентного випускника малокомплектної сільської школи.
2009 рік	Переможець Всеукраїнського конкурсу – захисту сучасної моделі навчального закладу «Школа сприяння здоров'ю». Нагороджено Дипломом Міністерства освіти і науки України.
2009 рік	Міжнародна регіональна конференція «План розвитку сучасної школи: діалог, менеджмент, педагогіка» (м. Одеса). У рамках конференції презентовано досвід роботи навчального закладу.
2010 рік	XIII Міжнародна виставка «Сучасна освіта – 2010». У складі Одеського обласного інституту удосконалення вчителів та навчальних закладів Одещини – переможців Всеукраїнського конкурсу – захисту сучасної моделі навчального закладу «Школи сприяння здоров'ю» продемонстровано досвід Липецької школи. Нагороджено Дипломом Міжнародної виставки за високі творчі досягнення в інноваційному оновленні національної системи освіти.
2012 рік	Переможець Всеукраїнського конкурсу – захисту сучасної моделі навчального закладу «Школа сприяння здоров'ю». Нагороджено « Сертифікатом » Міністерства освіти і науки України.
2012 рік	Навчальний заклад отримав статус «Освітньо-інформаційного центру з розвитку обласної мережі Шкіл сприяння здоров'ю».
2012 рік	Міжнародний фестиваль «Педагогіка XXI століття». У рамках фестивалю презентовано досвід роботи навчального закладу. Конкурсне журі фестивалю присвоїло « Сертифікат » автору Ісаєвій Л. М. за розробку моделі «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю», засвідчуючи, що дана робота пройшла наукову та громадську експертизу.

Розділ I

Школа сприяння здоров'ю – освітній простір для формування життєвої компетентності як основи успіху та самовдосконалення особистості

1.1. ВСТУП. СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ДІЯЛЬНІСТЬ ШКОЛИ СПРИЯННЯ ЗДОРОВ'Ю

Наш час – час змін і перетворень у різних сферах життя, зокрема й у освіті. Ми, вчителі, покликані виховати **Людину** – перспективну, ділову, компетентну, вмючу поєднати багатий духовний світ, знання, практику, ініціативність. Освіта сьогодні – це становлення людини, віднаходження нею себе, свого «Я». А це означає, що освіта як процес навчання та виховання здійснюється не тільки в інтересах держави, а й в інтересах особистості, суспільства, тому пріоритет освіти змінюється на **особистісно зорієнтований та компетентісно-орієнтований**, що забезпечує комфортні, безконфліктні й безпечні умови розвитку дитини, всебічно реалізує її природний потенціал, а досягнення учнів розглядаються як компетентність, яку ми сприймаємо як характеристики, які можна визначити шляхом моніторингу діяльності особистості за її вміннями на основі набутих знань та вироблених навичок. Тому педагогічний колектив школи працює над *удосконаленням навчально-виховного процесу, переорієнтацією його організації на результат – модель компетентного випускника*, що сьогодні в школі опановує життя, якість якого залежить від рівня розвитку **життєвої компетентності**.

Якщо освіта спрямовуватиме людину до усвідомлення своїх вищих потреб, до актуалізації їх, якщо вона сприятиме самоактуалізації людини, то дуже швидко ми зможемо спостерігати розквіт цивілізації нового типу. Люди стануть господарями свого життя. Людина стане відповідальною за свою долю, керуватиметься цінностями розуму, перестане бути байдужою до довкілля, активно включиться в перебудову суспільства. Тому що рух до психологічного здоров'я окремої людини означає наближення до суспільства, побудованого на духовних цінностях, наближення до соціальної гармонії.

А. Маслоу

Щоб знайти своє місце в житті, ефективно освоїти життєві та соціальні ролі, випускник має володіти певними якостями, уміннями:

- бережливо ставитися до свого здоров'я і здоров'я інших як найвищої цінності;
- уміти проектувати свій життєвий шлях;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- уміти добувати і перетворювану інформацію з різних джерел, застосовувати її для власного розвитку;
- мати досвід пізнання самого себе, розуміння інших людей;
- уміти адаптуватися в мінливих життєвих ситуаціях;
- творчо використовувати набуті знання і вміння в навколишній дійсності;
- уміти відстоювати свої права та долати труднощі.

Саме на це спрямовані зусилля всіх суб'єктів навчального-виховного процесу Липецької загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів – Школи сприяння здоров'ю.

Провідна ідея Школи сприяння здоров'ю: створити сприятливе освітньо - виховуюче середовище на основі демократизації, гуманізації, співробітництва, співтворчості, спрямоване на зміцнення здоров'я дітей, їх фізичного розвитку, соціальної адаптації, духовного зростання, орієнтувати внутрішній світ дитини на збагачення індивідуального досвіду самопізнання, самооцінки, саморозвитку, самовизначення, самореалізації.

Мета Школи сприяння здоров'ю: сприяти досягненню нової якості середньої освіти на основі розвитку в її вихованців ключових життєвих компетенцій, які дадуть їм змогу успішно інтегрувати в суспільство, визначати та втілювати свою життєву стратегію та життєвий проект.

Головні завдання Школи сприяння здоров'ю:

1. Формувати мотиваційне поле успішного навчання, забезпечити досягнення заданого рівня освіченості, що відповідає ступеню освіти, потенціалу дитини, потребам її особистісного розвитку;
2. Вивчати індивідуальні особливості учнів, їхні інтереси та потреби; орієнтувати кожного учня на розвиток його нових психологічних можливостей; проектувати, організовувати та керувати процесом його розвитку;
3. Формувати в учнів життєві навички та стійкі переконання в перевагах здорового способу життя, викликати в кожного бажання свідомого прагнення до вдосконалення власного «Я», якнайповнішої реалізації природних задатків; сприяти виробленню власної життєвої позиції;
4. Сприяти духовному збагаченню учнів, формувати високі моральні якості, потребу поводити себе згідно з моральними нормами, прийнятими в суспільстві, наслідувати кращі традиції родини, народу;
5. Виховувати почуття національної гідності, любові до рідного краю;
6. Утверджувати позиції школяра як рівноправного учасника педагогічного процесу;
7. Підвищувати професійний рівень кадрового потенціалу з питань збереження і зміцнення здоров'я;
8. Здійснювати координацію зусиль усіх структурних елементів школи та громадських організацій з метою узгодження та сплочення дій щодо вирішення питань стосовно здоров'я дітей і дорослих.

Новизна

Опираючись на основи класичної педагогіки (Каменський Я. А., Скворода Г. С.), наукові засади створення особистісно зорієнтованого виховання (Бех І. Д., Сухомлинський В. О.), концептуальні основи проектування та прогнозування можливих та бажаних результатів навчально-виховного процесу (Киричук О. В., Коберник О. М., Безпалько О. В. та ін.), засади гуманістичної психології (А. Маслоу, Ролло Мей, Карл Роджерс), основи педагогіки компетентної людини (Єрмаков І. Г., Штомпки П., Овчарук О.), досвід педагогів Одещини, зокрема Гузика М. П. (м. Южне), Мельник С. В. (м. Одеса), Фокіної Т. В. (м. Котовськ), Голік О. Г. (м. Одеса) та інших, ми удосконалюємо систему діяльності Школи сприяння здоров'я, орієнтуючись на положення про розвиток життєвої компетентності як основи успіху та самовдосконалення особистості.

1.2. ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ШКОЛИ СПРИЯННЯ ЗДОРОВ'Ю

I. Ідея розвитку та самовдосконалення

Ще великий український філософ **Г. С. Скворода** на питання, який шлях веде до справжньої людини, відповідав:

«Пізнай себе, спрямуй себе, створи себе».

Виховання – це розвиток, а розвиток – це самоствердження особистості. Без самовиховання нема виховання. Не тільки знання, а й виховання характеру, почуттів стає першочерговою потребою в сьогodнішньому житті, і тому підійти до ідеї самовдосконалення потрібно як до сенсу життя.

II. Ідея виховуючих суб'єкт - суб'єктних стосунків

Феномен їх впливу на життєдіяльність особистості, а також колективу знайшли своє відображення, обґрунтування і розвиток у філософських трактатах С. Полоцького, Ф. Прокоповича, просвітителів О. Духновича, С. Русової, педагогічній спадщині видатних українських педагогів К. Ушинського, А. Макаренка, В. Сухомлинського, публікаціях вчених-науковців О. Киричука, І. Беха, М. Красовицького та багатьох інших. Саме суб'єкт - суб'єктні виховуючі відносини, як стверджує педагогічна наука і педагогічна народна мудрість, виступають першоосновою та найважливішими умовами повноцінного розвитку особистості дитини, її громадянського становлення, набуття позитивного соціального досвіду, формування вміння особистості жити і діяти серед цивілізованих людей на користь собі та іншим людям.

III. Ідея поєднання інтересів розвитку особистості й розвитку суспільства

Суть соціального замовлення суспільства школі полягає у вихованні особистості, яка володіє не тільки певною сумою знань, умінь та навичок, а й здатна активно включатися в демократичні процеси, які відбуваються в нашій країні.

IV. Концепція любові

Людина починається з любові. Є любов – є людина, є життя. Любов – запорука від деградації людства, тому треба вчити наших дітей любити людину та життя, учити їх жити без насильства і страху, будувати стосунки за законами гуманізму, дбайливого ставлення до людини і людського життя як найвищої цінності, одним словом, треба вчити дітей освоювати найголовнішу, дуже складну і багатогранну науку – *науку любові*.

V. Концепція здоров'я

Здоров'я людини – це її якість як біосоціального утворення, характеристика її цілісності. Здоров'я – показник суспільного прогресу здоров'я – характеристика добробуту народу. Здоров'я визначає потенціал працездатності людини та є способом вияву її сутності. Бути здоровою – це право кожної людини, це норма і краса, це необмежені ресурси для самовдосконалення та саморозвитку особистості.

VI. Ідея виховання на засадах етнопедагогіки та педагогіки народознавства

Великий педагог Г. Ващенко зазначав, що виховний ідеал відбивається не тільки в педагогічних системах, але і в звичаях народу, його піснях, традиціях, особливостях його ментальності. Все це охоплює етнопедагогіка як система поглядів на виховання підростаючого покоління. В. О. Сухомлинський називав народну педагогіку живим вічним джерелом педагогічної мудрості, зосередженням духовного життя народу.

Тому сучасний педагог має поставити перед собою мету поступово відроджувати споконвічну народну педагогіку, плекати в душах дітей паростки національної самосвідомості, утверджувати в їх душах і серцях поняття честі, гідності, поваги до рідної мови, національних традицій, звичаїв.

VII. Ідея виховання на засадах родинної педагогіки

Родинність прищеплює учням основні родинні цінності: працьовитість, шляхетність, милосердя, щирість, любов до рідного краю, рідної історії, народу, любов до порядку, шанування старших, творчість слова, знання роду, збереження його честі, демократизм стосунків, доброта, подружня вірність та любов.

VIII. Ідея розвитку життєвої компетентності

Статус людини в суспільстві залежить від неї самої: швидкоплинність соціального прогресу, динамічних змін викликає необхідність постійної роботи над собою, розвиток життєвої компетентності, посилення відповідальності молодій людині за своє майбутнє, за можливість досягнення життєвого успіху.

1.3. СТРУКТУРА ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ШКОЛИ СПРИЯННЯ ЗДОРОВ'Ю

Колективом Липецької ЗОШ I-III ступенів було обрано модель школи саморозвитку та самовиховання, але виходячи з позицій компетентнісно спрямованої освіти, що є актуальною сьогодні, ми переосмислили складові навчально-виховного процесу. Наше бачення діяльності Школи сприяння здоров'ю на найближчі п'ять років знайшло своє відображення в *проекті «Школа сприяння здоров'ю – крок до життєвої компетентності»*.

Компетентне ставлення особистості до життя ми сприймаємо як потребу в самопізнанні та самореалізації в різних видах творчої діяльності; володіння науковими знаннями про сутність «Я»; осмислене розв'язання міжособистісних протиріч; усвідомлення життєвого шляху особистісного розвитку; відповідальне ставлення до свого життя та здоров'я; усвідомлене оцінювання результатів своєї діяльності та філософське, етичне осмислення свого життя.

Взявши до уваги загальнолюдські цінності, загальнодержавні орієнтири, національні та регіональні особливості, враховуючи думку вчителів, учнів, їх батьків щодо створення **моделі випускника школи** і виходячи з поставлених завдань та мети школи, ми визначили таку **модель діяльнісно-цільової структури Школи сприяння здоров'ю**:

- ✓ формування та розвиток пізнавально-самоосвітньої компетентності учнів;
- ✓ формування та розвиток компетентного ставлення до власного здоров'я;
- ✓ формування та розвиток комунікативної компетентності учнів;
- ✓ формування та розвиток особистісної компетентності учнів;
- ✓ формування та розвиток соціальної компетентності учнів;
- ✓ підвищення професійної компетентності педагогічного колективу школи.

СТРУКТУРА ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМКІВ РОБОТИ ШКОЛИ СПРИЯННЯ ЗДОРОВ'Я

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Школа побудувала свою роботу на **принципах**:

- ◆ гуманізації,
- ◆ демократизації,
- ◆ родинності,
- ◆ єдності національного та загальнолюдського,
- ◆ ініціативи, творчості та самодіяльності учнів,
- ◆ безперервності, послідовності виховного процесу.

Головними напрямками роботи Школи сприяння здоров'ю є:

- ✓ формування потреб здорового способу життя;
- ✓ формування духовної культури та загальнолюдської моралі;
- ✓ превентивне, правове виховання;
- ✓ екологічне виховання;
- ✓ демократизація та гуманізація у навчально-виховній роботі;
- ✓ створення умов для, саморозвитку, самовиховання, самовияву, самоствердження особистості у колективі та розвиток інтересів, творчих здібностей учнів;
- ✓ розвиток системи учнівського самоврядування.

Реалізація цілей і завдань здійснюється через **роботу підсистем** Школи сприяння здоров'ю:

- ◆ управлінську,
- ◆ дидактичну,
- ◆ виховну,
- ◆ науково-методичну,
- ◆ суспільно – педагогічну.

Робота учасників **управлінської підсистеми** відображається в діяльності, пов'язаній із виконанням управлінських функцій: здійснення педагогічного аналізу, в проектуванні та плануванні, виробленні та прийнятті управлінських рішень, в організації діяльності школи, в регулюванні та коригуванні процесу виконання рішень, обліку та контролю. Сьогодні на порядку денному гостро стоїть питання про ефективність роботи школи, тобто про **якість** її роботи. І саме цілеспрямовані дії учасників управлінської підсистеми сприяють пошуку **шляхів ефективної діяльності школи**. Серед них такі:

- ◆ визначення місії школи, її концепції;
- ◆ орієнтація на високі стандарти та очікування;
- ◆ ефективне шкільне лідерство, орієнтація на пошук та розвиток ініціативних, творчих людей, здатних розгледіти прихований потенціал, згуртувати людей, повести їх за собою;
- ◆ високий рівень співробітництва та спілкування всіх учасників навчально-виховного процесу, активне залучення до шкільних справ батьків та громадськості;
- ◆ моніторинг стану навчання та виховання;
- ◆ підвищення професійної компетентності педагогічного колективу.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ◆ створення сприятливого розвиваючого та безпечного освітнього середовища, яке динамічно змінюється в школі й простежується:
 - ✓ у дотриманні санітарно-гігієнічних норм,
 - ✓ в гігієні праці,
 - ✓ в проведенні діагностики,
 - ✓ в структурі освітнього процесу,
 - ✓ у змісті навчання,
 - ✓ у методах вивчення програмового матеріалу,
 - ✓ у визначенні шляхів, форм, засобів та умов використання змісту навчання та виховання.

Учителі як учасники **дидактичної підсистеми** сприяють опануванню дитиною компетенціями гармонійної особистості, забезпечують сприятливі умови для фізичного, інтелектуального, психологічного, духовного, соціального становлення особистості школярів, досягнення ними рівня освіченості, який відповідає ступеню навчання та потенційним можливостям учнів.

Для впровадження в школі особистісно та компетентісно зорієнтованого навчання в навчально-виховний процес створені сприятливі умови:

- ◆ навчальний процес здійснюється відповідно до навчального плану;
- ◆ удосконалюється мотиваційне середовище дитини;
- ◆ здійснюється допрофільне та профільне навчання, створюються можливості вибору учнями освітнього профілю відповідно до індивідуальних психофізичних особливостей та особистих побажань;
- ◆ налагоджені стосунки та співпраця із школами Липецького освітнього округу, Котовським професійним ліцеєм;
- ◆ підвищується відповідальність педагогічного колективу та батьків за результати навчання, виховання та розвитку учнів;
- ◆ підвищується професійна майстерність педагогів;
- ◆ накопичується особистий педагогічний досвід (написання авторських програм, методичних розробок тощо);
- ◆ здійснюється комп'ютеризація навчального процесу;
- ◆ розширилась мережа гуртків та факультативів;
- ◆ учні залучаються до участі в управлінні шкільними справами у різних видах діяльності;
- ◆ відбувається перехід на викладання українською мовою;
- ◆ реалізовується молдавознавча культурологічна складова освіти в навчально-виховному процесі;
- ◆ посилюється оздоровча спрямованість навчально-виховного процесу, комплексний підхід до гармонійного формування всіх складових здоров'я;
- ◆ створюється інформаційне забезпечення для уможливлення переходу школи до роботи в інноваційному режимі;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ◆ впроваджуються інноваційні методи формування життєвої компетентності учнів;
- ◆ проводиться діагностика та моніторингові дослідження навчальних досягнень учнів, їх виховання та розвитку.

Мета **виховної підсистеми** – забезпечити умови для індивідуального розвитку, розвитку ключових життєвих компетенцій, облік особистих досягнень учнів, стимулювання їхньої творчої активності, найповнішу самореалізацію в різних видах позаурочної діяльності, реалізацію їх нахилів та інтересів через насичене освітнє середовище.

Організуючи діяльність навчального закладу як Школи сприяння здоров'ю, ми опирались на визначення ВООЗ про те, що здоров'я – це стан фізичного, психічного і соціального благополуччя.

Визначальним є те, що в основу організації виховного процесу були покладені три програми, авторами яких є вчителі нашої школи і за основу яких взято положення, що особистість – це система відношень до оточуючого середовища, до самого себе і з самим собою.

Творчо-цільова програма для учнів 1-4 класів «**Створи в собі Людину: чотири кроки пізнання**» (автор Тіора А. В., учитель початкових класів) складається з чотирьох змістовних блоків – «кроків пізнання»:

- «Я – Я»,
- «Я – Ми»,
- «Я – світ навколо мене»,
- «Я – Батьківщина».

Зміст кожного з «кроків» - це реальний зв'язок, який установлює дитина з об'єктами оточуючої дійсності у своїй свідомості. Усі «кроки» поєднані єдиною ідеєю гуманістичного розуміння сутності людини, гармонізацією різних сторін її ставлення до себе, інших, навколишнього світу, суспільства.

Організація виховної роботи в **5-7 класах** здійснюється за **програмою** «**З віри в себе – до творця своєї долі**» (автор Ісаєва Л. М.), де відповідно до річного циклу, який розділено на чотири періоди, здійснюється виховний вплив на дитячий колектив і особистість школяра:

- «Вчимося спілкуванню»;
- «Вчимося пізнавати себе»;
- «Вчимося формувати духовні потреби, моральні цінності»;
- «Вчимося бути здоровими».

Організація виховної роботи в **8-11 класах** здійснюється за **програмою** «**Розвиток життєвої компетентності особистості – шлях до самовдосконалення**» (автор Шитра С. С.), в якій розв'язання проблем формування та розвитку життєвої компетентності – пріоритетний напрям розвитку особистості, здатної до самоактуалізації, творчого сприяння світу та соціально значущої діяльності. Класифікація компетенцій, що ввійшли як складові до

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

моделі випускника нашої школи, і лягла в основу п'яти творчо-цільових програм:

- «Пізнавально-самоосвітня компетентність»;
- «Комунікативна компетентність»;
- «Компетентне ставлення до власного здоров'я»;
- «Особистісна компетентність»;
- «Соціальна компетентність».

Своєрідність виховної системи школи – організація роботи класних керівників відповідно до річного циклу, який розділено на чотири періоди для учнів 1-4, 5-7 класів та на п'ять періодів для учнів 8-11 класів, що є виховними комплексами, через які здійснюється цілісний вплив на дитячий колектив і особистість вихованця:

- 1-й період – **вчимося спілкуванню**;
- 2-й період – **вчимося пізнавати себе**;
- 3-й період – **вчимося формувати духовні потреби, моральні цінності**;
- 4-й період – **вчимося бути здоровими**.

Назви періодів співпадають з назвами творчо-цільових програм загальношкільної програми «**З віри в себе – до творця своєї долі**».

Кожен період має свою мету, яка є частиною загальної мети, і спрямований на те, щоб формувати психічне, фізичне, духовне, соціальне здоров'я особистості школяра. Життєдіяльність шкільного і класних колективів кожного періоду проходить за таким **алгоритмом**: планування, виконання, підведення підсумків та загальношкільне свято:

- ◆ 1-й період – *свято* Ввічливості;
- ◆ 2-й період – *свято* Гарного настрою;
- ◆ 3-й період – *свято* Подяки;
- ◆ 4-й період – *свято* Здоров'я.

Наприкінці навчального року проходять **творчі звіти класів**: діти організовують у класах перерви - конкурси, виставки, концерти, а класний керівник після уроків - класну годину «**Творчий портрет класу**».

Результати діяльності шкільного колективу підводяться так, щоб кожен учень відповів:

- ⇒ що дав йому цей рік;
- ⇒ які зміни відбулися в ньому;
- ⇒ у чому вбачає причину своїх невдач.

Останній дзвоник проводиться так, щоб діти задумалися над тим, який слід вони залишають в шкільному житті.

Таким чином, дитина у виховній системі школи - це суб'єкт життєдіяльності, здатний до саморозвитку і самореалізації свого життя й діяльності, а основою саморозвитку й самореалізації дитини є її прагнення до вищих досягнень, успіху, вдосконалення, активна життєва позиція, позитивне мислення, віра у свої можливості. Тому ми й назвали програму, за якою здійснюється виховний процес: «**З віри в себе – до творця своєї долі**».

**РІЧНИЙ ЦИКЛ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ШКІЛЬНОГО КОЛЕКТИВУ
Липецької Школи сприяння здоров'я**

У школі створено **банк даних** відомих методів діагностики. Забезпечення індивідуального розвитку школярів та їх виховання відбувається саме на підставі діагностики, де визначається стан розвитку дитини, її проблеми чи проблеми класного колективу, затверджуються напрямки корекційної роботи: організація різних видів діяльності вихованців за сферами діяльності, організація колективної творчої справи, педагогічне сприяння учнівському самоврядуванню, моніторинг досягнень учнів відповідно до певних критеріїв тощо.

Організація виховного процесу ґрунтується на **концепції особистісно та компетентісно зорієнтованого виховання**, які передбачають якомога більшу внутрішню диференціацію учнів та інших суб'єктів виховного проце-

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

су, щоб забезпечити кожному школяреві розвиток відповідно до його природних й індивідуальних можливостей при опорі на позитивне при формуванні взаємин. Це і є тим середовищем, у якому розвиваються особистість дитини та особистість дорослого як вихователя.

Педагогічний колектив в своїй роботі використовує такі форми роботи, які створюють атмосферу довіри та взаємоповаги, дають можливість спільними зусиллями знайти істину. Серед них такі, як:

- ◆ *тренінгові заняття* («Світ мого «Я», «Я – частинка людства», тренінг розвитку профорієнтаційних знань старшокласників, «Стань успішною людиною», «Я та мій темперамент» та ін.);
- ◆ *спілкування в колі* («Шляхи побудови адекватної самооцінки», «Розкажи мені про себе», «Домінуючий мотив навчання», «Чому я собі не подобаюся?» тощо);
- ◆ *години спілкування* («Бути здоровим – моє право», «Організуй себе сам», «Без добрих справ нема доброго імені», «Нам співчуття дається, як дається благодать», «Розкій та вбогість спілкування», «В тобі зростає громадянин» та ін.);
- ◆ *дискусії, диспути* («Як знайти формулу життя?», «Як спіймати птаха щастя?», «Підлітковий вік – який він?», «Чи всім треба бути моральними?» тощо);
- ◆ *мозковий штурм* («Кохання – це ...», «Як не опинитися в обіймах алкоголю?», «10 заповідей здоров'я», «Бути здоровою людиною – які переваги це дає?» та ін.);
- ◆ *ситуативні, рольові ігри* («Непрохані гості», «Я вдома сам», «В гостях», «В громадському транспорті» та ін.);
- ◆ *діалог з самим собою;*
- ◆ *презентація творчого задуму;*
- ◆ *складання азбуки самовиховання;*
- ◆ *створення особистого банку життєтворчих ідей.*

Семеро вчителів школи навчалися за Програмою «Тренінг для тренерів» за темою «Навчання тренерів для проведення занять з профілактики СНІДу в школах та організаціях» і отримали посвідчення тренерів від Благодійного фонду «Баварський дім. Одеса». Отримані знання педагоги успішно використовують в роботі з учнями. Вони не тільки проводять тренінги, але й є авторами багатьох сценаріїв виховних заходів.

Дитина у системі виховної роботи школи – це суб'єкт життєдіяльності, здатний до саморозвитку й самореалізації свого життя й діяльності, а основою саморозвитку й самореалізації є прагнення до вищих досягнень, успіху, вдосконалення, активна життєва позиція, позитивне мислення, віра у свої можливості.

Це яскраво проявляється в роботі органів *учнівського самоврядування*, де всі центри: «Здоров'я», «Знання», «Етики та порядку», «Дозвілля», центр інформації – вносять свою частку в вирішення завдань, які стоять перед школою, де між дітьми впроваджується педагогіка співробітництва й

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

співдружності, повага до особистості, тактовність, підтримка одне одного в добрих починаннях.

Традиційними стали акції «Милосердя», «Ветерани живуть поруч», «Молодь за здоровий спосіб життя», «Посади своє дерево», «Затишок» (по благоустрою території школи) та ін., участь дітей в МАН, в щорічних виставках – ярмарках «Щедрість рідної землі», декоративно – прикладної творчості, у Всеукраїнському конкурсі творчих робіт «Історія одного села» , «Мої права», конкурсах малюнків «Права дитини в малюнках», «Осінній вернісаж» та ін.

Шкільна агітбригада (члени гуртка творчих справ «Вікторія») неодноразово займала призові місця в районних екологічних конкурсах - фестивалях, в конкурсах команд КВК (чотири рази шкільна команда КВК приймала участь в обласних конкурсах), в конкурсі - фестивалі «Молодь за здоровий спосіб життя» (двічі була учасницею обласного конкурсу - фестивалю), шкільні команди з футболу, волейболу, шахів, легкої атлетики – неодноразові призери районних спортивних змагань.

В рамках експедиції «Моя земля – земля моїх батьків» збирався матеріал про голодомор в нашому селі, велася пошукова робота з вивчення історії свого села, долі своєї родини, збирались рецепти народної медицини, приготування їжі, випічки хліба, народних ремесел, зразки усної народної творчості від старожилів села. В минулому році члени вокального гуртка (керівник Мігова Н. І.) були учасниками обласного конкурсу «Традиційні обряди мого села».

Самоврядування надає кожному учневі можливість відчути себе господарем своєї школи, розвиває в учнів організаторські здібності, почуття відповідальності, ініціативи і є однією з головних умов розвитку самостійності особистості.

Однією з форм учнівського самоврядування є **об'єднання учнів**:

- ◆ **«Веселята»** (учні 1-4 кл.),
- ◆ **«Веселкова республіка»** (учні 5-8 кл.),
- ◆ **«Старшокласник»** (учні 9-11 кл.).

Ці дитячі об'єднання через притаманні їм форми і методи створюють умови для розвитку творчих здібностей дитини, для самореалізації і самоутвердження особистості.

Серед різноманітних форм позакласної та позашкільної роботи, що дають можливість розкрити дітям свої таланти та здібності є гурткова робота. У школі працюють такі **гуртки**: «Біохімік», «Лісовичок», «Юний натураліст», «Юні друзі природи», «Говоримо англійською», «Користувач ЕОМ», 2 вокальних, народно – етнографічний «Ложкарі», «Захисник Вітчизни», спортивний, технічного моделювання, «Рослини – символи України», математичний, «Книжкова лікарня», творчих справ «Вікторія», «Витинанка», «Стань творцем свого життя».

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Вже традиційно на базі нашої школи проводиться конкурс серед учнів шкіл Липецького округу «**Учень року округу**» за такими номінаціями:

- ✓ «Кращий учень у навчанні»,
- ✓ «Кращий учень – спортсмен»,
- ✓ «Кращий учень – організатор цікавих справ»,
- ✓ «Кращий учень – художник»,
- ✓ «Майстер – учень «золоті руки»,
- ✓ «Кращий учень – співак».

Учасниками **науково-методичної підсистеми** є методична та координаційна рада, творча група класних керівників, динамічні групи вчителів. Методична служба школи керується тим, що методична робота з учительським колективом повинна мати особистісно орієнтовану спрямованість, щоб кожен педагог мав можливість удосконалювати рівень професіоналізму, оволодівати секретами педагогічної майстерності і збагачувати внутрішній світ власної особистості. Адже особистість вчителя багато важить.

Німецький педагог А. Дістервег писав: *«Найважливішим явищем у школі, найбільш цікавим прикладом для учня є сам учитель. Він – втілений метод навчання, саме втілення принципу навчання і виховання. Його особистість завойовує йому повагу, вплив і силу».*

І хоч важко стати ідеальною людиною, ідеальним вчителем, варто цього прагнути. А це можливо лише за умови, коли в основі вчительської діяльності буде високий професіоналізм. Досвід роботи вчителів нашої школи вивчається і впроваджується вчителями району. Методична робота має безперервний та систематичний характер і тісно пов'язана з проблемою, над якою вже кілька років працює педколектив: *«Від інновацій в освіті через педагогічну майстерність учителів до формування фізично розвиненої, духовно багатой, творчої особистості, здатної до саморозвитку і самореалізації в сучасних умовах».*

Інформаційне забезпечення нововведень здійснюється шляхом створення банку технологій управління, навчання, виховання, оздоровлення, розвитку. Провідником інформації є освітньо-інформаційний центр освітнього округу, який знаходиться в нашій школі і містить картотеку газетно-журнальних статей, каталог науково-педагогічної та психологічної літератури, зразки передового педагогічного досвіду тощо.

Це зумовлює розвиток освітнього середовища не тільки нашої школи, але й округу, в межах якого відбувається становлення особистості школяра, здійснюється продуктивна діяльність педагогів, зростає їх професійна компетентність. Згідно з річним планом діяльності Липецького освітнього округу на базі нашої школи проводяться спільні засідання методичних об'єднань, взаємовідвідування уроків та виховних заходів, спільне проведення Тижнів високих технологій та педагогічної майстерності класних керівників. В рамках цих тижнів були проведені тренінг «Який я вчитель?», семінар керівників шкільних методичних об'єднань «Коллективні форми роботи та активні

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

форми навчання та виховання», практичний семінар «Метод проектів в навчально-виховній діяльності. Формування вмінь створювати проекти», методичний міст «Забезпечення компетентісно зорієнтованого підходу до навчання й виховання», організовувались методичні виставки тощо.

На базі нашої школи проводився семінар директорів шкіл Котовського району з питання: «Використання можливостей освітнього округу для забезпечення якісної освіти навчально-виховного процесу», були відвідані уроки, а також з директорами шкіл був проведений тренінг з організації системної роботи по формуванню профорієнтаційних інтересів, нахилів учнів, їх професійного самовизначення, а з учнями 9-11 класів шкіл округу – тренінг розвитку профорієнтаційних знань старшокласників.

Під час районного семінару заступників директорів з виховної роботи та педагогів – організаторів, який проводився на базі нашої школи, розглядалось питання «Потенціал учнівського самоврядування для розвитку соціальних компетенцій в учнівській молоді», було проведено практичне заняття «Розвиток компетенцій учнів у проектній діяльності», відкрите засідання шкільного методичного об'єднання класних керівників «Рівні професіоналізму та сформованості професійної компетентності класного керівника» та дискусію «Шляхи підвищення професійної компетентності класного керівника».

Нетрадиційно, з використанням інтерактивних технологій, роботи в групах, проводяться засідання педагогічної ради, на останній педраді піднімалось питання: «Потреба в здоровому способі життя як ознака компетентності особистості».

У методичній роботі ми використовуємо ті **форми**, які реально дозволять вирішити проблеми та завдання, що стоять перед школою: тематичні педагогічні ради, засідання шкільних методичних об'єднань, взаємовідвідування та аналіз виховних заходів, предметні тижні, педагогічні мости, педагогічні читання, круглі столи, творчі звіти, ярмарок педагогічних ідей, розробка методичних рекомендацій на допомогу класному керівникові та вчителю-предметнику, індивідуальні бесіди та консультації щодо організації та проведення виховних заходів та уроків, наставництво, методичні оперативки, атестація.

Учасниками **суспільно - педагогічної підсистеми** є батьки та оточуючі нас установи й організації: сільська рада, відділ сім'ї та молоді, туризму та спорту при райдержадміністрації, міліція, дільнична лікарня, районний центр «Здоров'я», районний та міський відділи культури, Центральний будинок культури с. Липецьке, сільські бібліотеки, Державний центр зайнятості населення, Державна служба з надзвичайних ситуацій, взаємодія з якими допомагає в реалізації мети навчання та виховання школярів.

Першоосновою розвитку дитини як особистості є виховання в **сім'ї**. Ст. 59 Закону України «Про освіту» покладає на батьків відповідальність за фізичне здоров'я і психічний стан дітей, створення належних умов для

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

розвитку їхніх природних здібностей. Співпраця батьків та вчителів школи реалізується відповідно до **програми «Сім'я та школа: інтеграція зусиль»** (автор Ісаєва Л. М.) через наступні аспекти:

- **організацію** педагогічної просвіти (батьківські збори, засідання батьківського всеобучу, індивідуальна робота з батьками);
- **поєднання** завдань виховання сім'ї та школи через визначення спільних проблем шляхом анкетування батьків та учнів, відвідування учнів за місцем проживання, вивчення умов проживання учнів тощо;
- **виховання** через повагу до сімейних традицій та звичаїв;
- **спільну діяльність** батьків та дітей, їх участь в шкільних заходах.

Сільський голова Р. І. Тінкован бере активну участь у плануванні роботи округу, вносить свої пропозиції, вникає у всі проблеми освітнього округу та школи. Вона є головою молдавської спільноти Котовського району, багато робить для того, щоб наші діти, молдавани за національністю, не втрачали своє національне коріння, поважали і зберігали культурні та духовні надбання свого народу.

Школа успішно використовує матеріально-технічну базу **Центрального будинку культури** для проведення масових заходів: свят до Дня захисту дітей, до Дня людей похилого віку, професійного свята – Дня вчителя, свята Осені та ін., які стали традиційними і збирають повний зал на 500 глядацьких місць. Крім того, через Центральний будинок культури ми підтримуємо зв'язок з районним та міським відділами культури, які проводять концерти для дітей, різноманітні конкурси з учнями, забезпечують участь наших школярів в районних заходах.

Учні школи користуються бібліотечним фондом **сільської бібліотеки**. Спільно з учнями, вчителями, класними керівниками, бібліотекарями шкільної та сільської бібліотек проводяться читацькі конференції, круглі столи, свята поезії тощо.

Школа тісно співпрацює з **дільничною лікарнею**, яка дбає про здоров'я наших вихованців: за школою закріплена медсестра, в школі є спеціально обладнана медична кімната, де проводяться планові щеплення, щорічні медичні огляди, лікарі та медсестра лікарні, головний лікар районного центру «Здоров'я» проводять серед дітей профілактичну роботу по запобіганню захворювань, виступають перед учнями з лекціями.

Ми тісно співпрацюємо з Державним центром зайнятості населення, що є важливим в проведенні профорієнтаційної роботи, з Державною службою надзвичайних ситуацій, яка допомагає в проведенні заходів з цивільної оборони та в роботі по забезпеченню безпеки життєдіяльності учнів. Частий гість на шкільних заходах з правовиховної роботи – дільничний міліціонер, підполковник міліції **В. В. Корня**. Він постійно виступає з лекціями на правову тематику, разом з класними керівниками відвідує проблемні сім'ї, працює з дітьми, які пропускають школу без поважних причин, проводить індивідуальні бесіди з ними та їх батьками.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Нещодавно в школі відбувся **круглий стіл** з представниками **організації з безпеки та співробітництва в Європі**, представництво якої знаходиться в Котовському районі, прикордонної та митної служб, де демонструвались відеосюжети з діяльності Європейського Союзу, вівся жвавий, конструктивний діалог старшокласників з учасниками зустрічі про економічний розвиток України, політичний перебіг подій в країні та світі, про перспективи продовження навчання в вузах.

1.4. РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛИ СПРИЯННЯ ЗДОРОВ'Ю

Освітньо-виховне середовище школи характеризується процесами вдосконалення, самовираження, самоконтролю через спілкування, обговорення, об'єктивну оцінку, бажання самореалізуватися, співпрацювати з іншими учасниками навчально-виховного процесу, що прагнуть до новизни, творчості, розвитку, гармонійного поєднання фізичного, психічного і духовного здоров'я як результату самопізнання та самореалізації.

Освітні діагностика та моніторинг) спрямовує діяльність усіх учасників навчально-виховного процесу на досягнення єдиного результату – створення благодатних умов для особистісного розвитку учнів школи – і разом з тим дає змогу реалізувати свої можливості, досягти вагоміших показників завдяки саморегулюванню кожного з них.

Виходячи з мети та завдань школи, були визначені **напрями моніторингу** навчально-виховного процесу:

- якості навчального процесу;
- якості навчальних досягнень;
- якості виховного процесу;
- рівня сформованості життєвих компетенцій;
- загальнофункціонального стану дитини;
- рівня та динаміки професійної діяльності педагогічних працівників.

Вчителі-предметники, класні керівники застосовують такі методи моніторингу, як: метод анкетування, інтерв'ю, спостереження, опитування, групове чи індивідуальне тестування, методи аналізу результатів діяльності учнів тощо.

Завдання педагога на цьому етапі – підтримувати сформований рівень взаємин з учнем та уважно спостерігати за розвитком його особистості, направляючи цей розвиток у доцільному напрямку. Вже тепер можна зафіксувати деяку позитивну динаміку рівня соціальної активності учнів, динаміку зростання їхньої фізичної підготовленості, високий рівень саморегуляції, що є показником високого психічного розвитку, а також пріоритет духовних цінностей, що є показником духовного розвитку.

Моніторинг якості знань учнів, аналіз результатів допомагає оперативно корегувати діяльність учителів та учнів, своєчасно виявляти прогалини в знаннях і вміннях учнів, повторювати та систематизувати матеріал, вста-

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

новлювати рівні готовності до застосування нових знань, формувати вміння самоконтролю, самоперевірки, стимулювати відповідальність.

Результати моніторингових досліджень сприяють підвищенню ефективності навчально-виховного процесу, повноцінному розвитку особистості школяра, його духовності та моральності, соціокультурного рівня, громадянських якостей що визначає сутність особистості випускника школи.

Крім того, щорічно *проводиться діагностика* щодо визначення соціального портрету школи, що дає можливість передбачити труднощі в роботі школи з окремими учнями та їх батьками. Дані показують, що зі сторони 29% сімей допомога у навчально-виховному процесі надана не буде, а це значить, що з такими сім'ями треба проводити індивідуальну роботу з питань попередження неуспішності та відставання школярів, прогнозування успіхів учнів, що потребують підтримки від школи.

З метою **дослідження впливу освітнього середовища** на всіх учасників навчально-виховного процесу проводилась діагностика:

- рівня визначення ціннісних орієнтацій в спілкуванні;
- рівня цікавості до навчання;
- інтересів учнів;
- здібностей учнів;
- компетентнісного ставлення до власного здоров'я;
- темпераменту учнів;

а також **моніторингові дослідження щодо вивчення рівня сформованості деяких компетенцій:**

- рівня самоорганізації;
- рівня знань правил збереження здоров'я;
- рівня осмислення професійного вибору;
- ставлення до шкідливих звичок;
- самооцінки;
- загального розвитку учнів.

Учителі навчилися створювати таке виховуюче середовище, що спонукає учнів до самовизначення і самоуправління у прийнятті рішень, вибудувати спілкування з дітьми так, щоб їх внутрішній світ займав у взаєминах значне місце, встановлювати довірливі стосунки з учнями на основі взаємної відповідальності. Результати діяльності школи підтвердили, що **дана модель Школи сприяння здоров'ю** є дієвою, сучасною, динамічною і забезпечує наступність, цілісність, ефективність навчальних, виховних, розвиваючих впливів на особистість дитини.

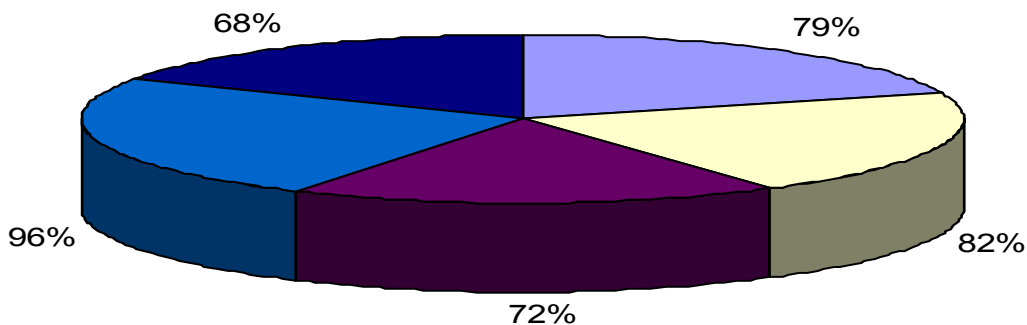
РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

ДІАГНОСТИКА

«Компетентнісне ставлення до власного здоров'я»

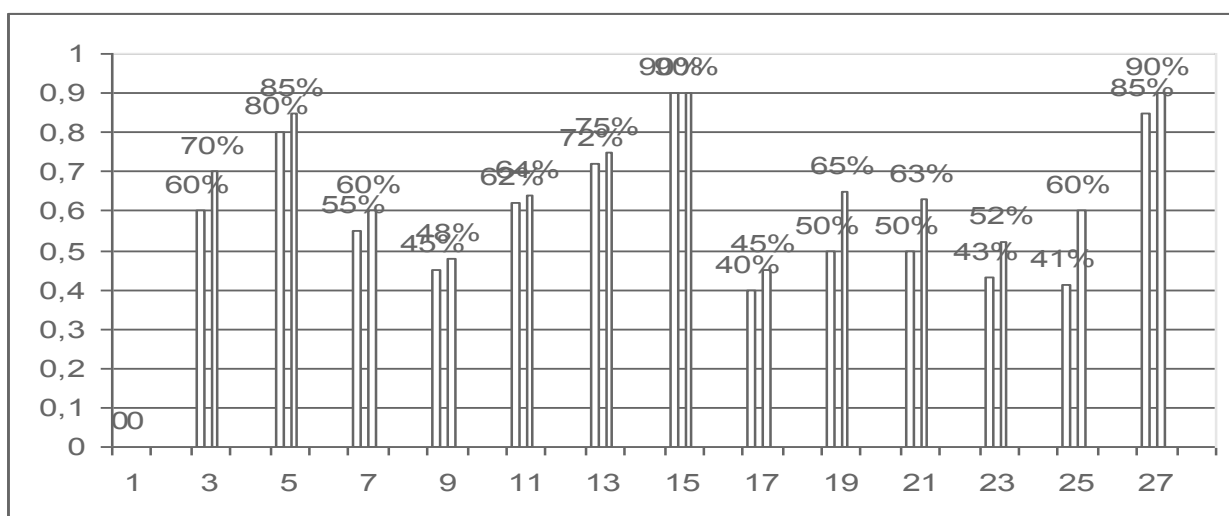
- Рівень участі в загальношкільних спортивних та оздоровчих заходах - 79%
- Здатність визначати проблеми здоров'я - 82%
- Здатність застосовувати заходи щодо покращення здоров'я - 72%
- Здатність створювати умови для збереження здоров'я - 96%
- Компетентність щодо виходу з конфліктних ситуацій - 68%

МОНІТОРИНГ

**«Загальний розвиток учнів»
(школа II ступеню)**

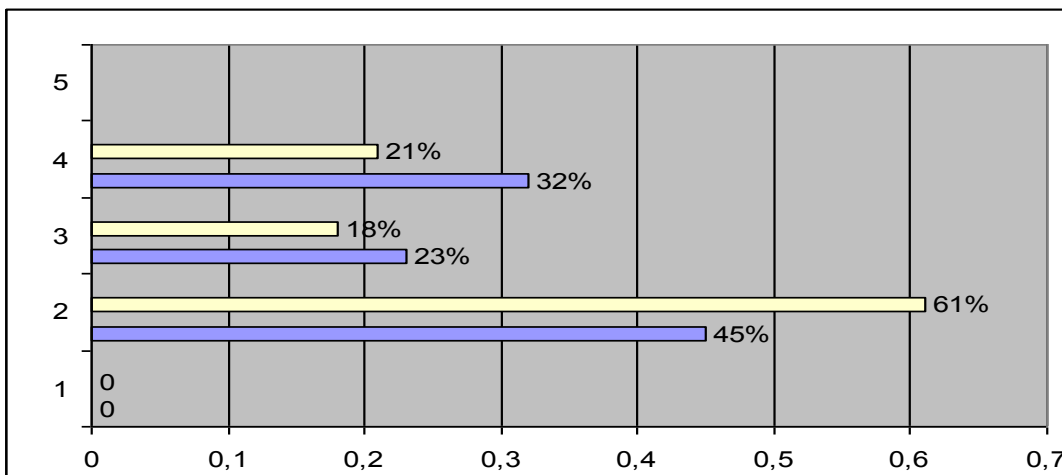
Рік	Спостереж- ливість	Начитаність	Самокритич- ність	Кмітливість	Дотепність	Вміння спілкування	Жвавість	Стриманість	Упевненість у собі	Наполегли- вість	Витримка	Рішучість	Ініціатив- ність
2007	60%	80%	55%	45%	62%	72%	90%	40%	50%	50%	43%	41%	85%
2008	70%	85%	60%	48%	64%	75%	90%	45%	65%	63%	52%	60%	90%

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

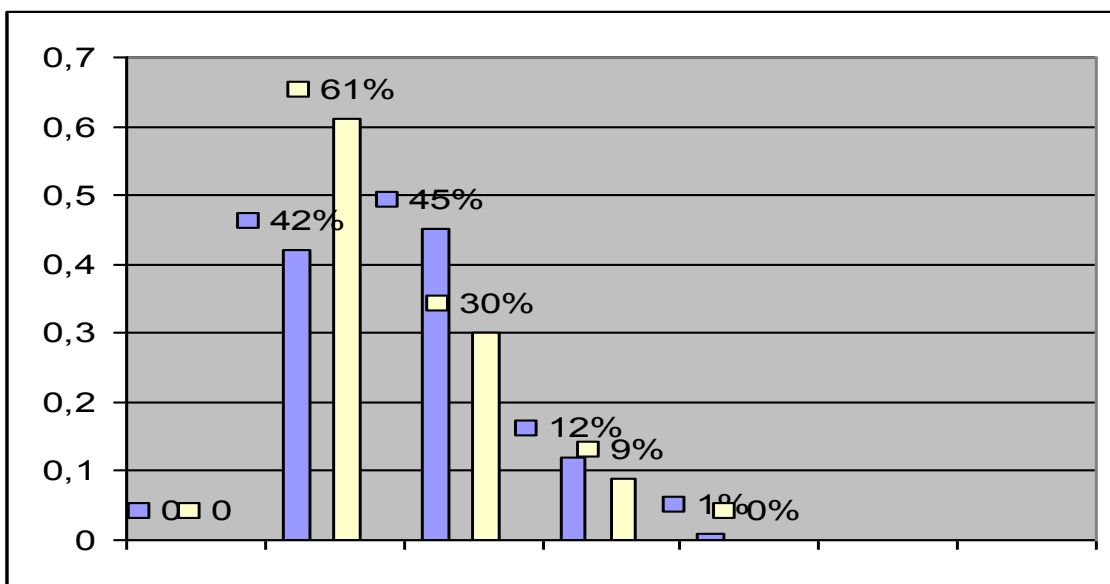
МОНІТОРИНГ
«Самооцінка»
 (школа II ступеню)

Рік	Адекватна	Завищена	Занижена
2007	45 %	23 %	32 %
2008	61 %	18%	21 %

МОНІТОРИНГ
«Рівень знань правил збереження здоров'я»
 (5-8 класи)

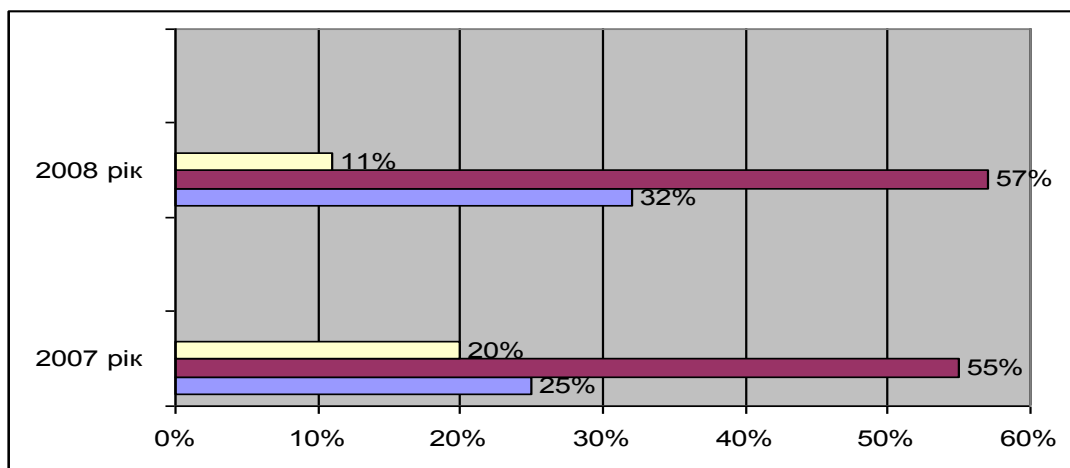
Рік	Високий	Достатній	Середній	Низький
2007	42 %	45 %	12 %	1 %
2008	61 %	30 %	9 %	0 %

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

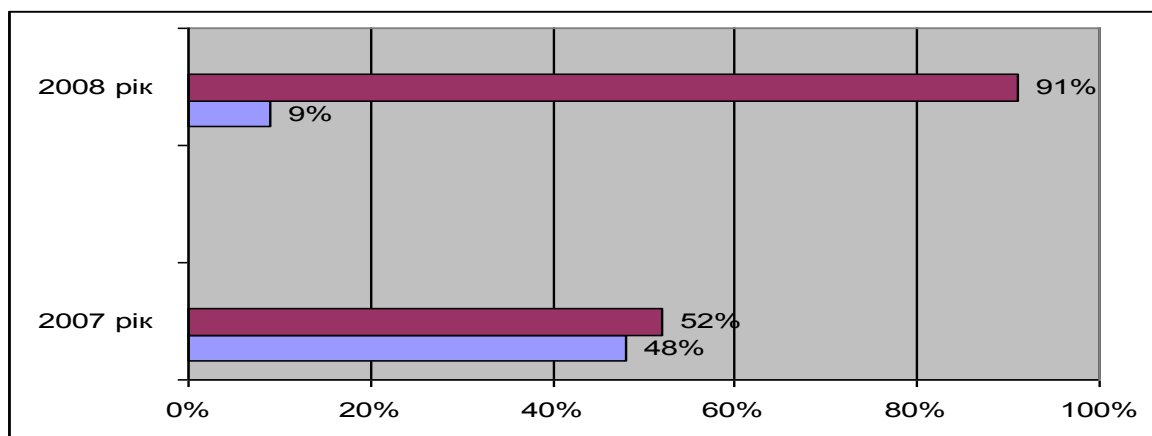
**МОНІТОРИНГ
«Рівень самоорганізації»
(школа I ступені)**

Рік	Високий рівень самоорганізації	Середній рівень самоорганізації	Низький рівень самоорганізації
2007	25 %	55 %	20 %
2008	32 %	57 %	11 %

**МОНІТОРИНГ
«Ставлення до шкідливих звичок»
(5-8 класи)**

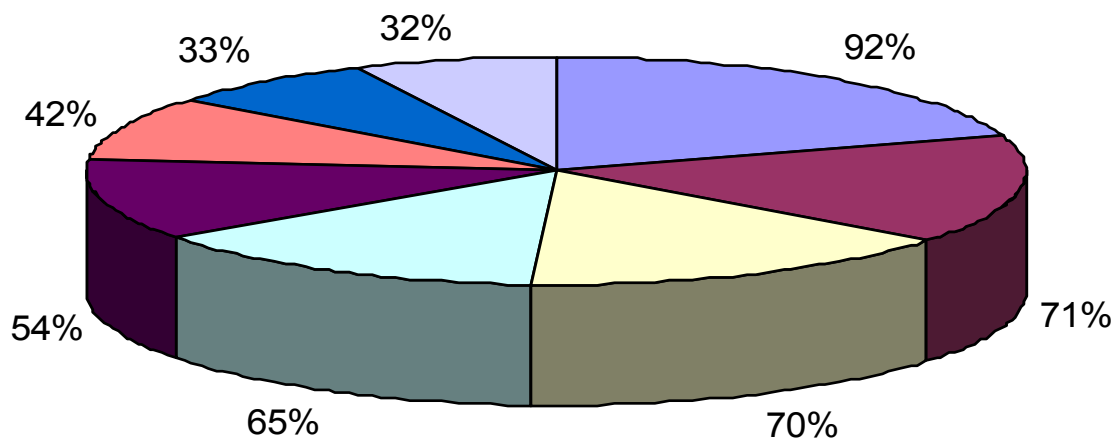
Рік	Пасивно – негативне ставлення до шкідливих звичок	Активно – негативне ставлення до шкідливих звичок
2007	48 %	9 %
2008	52 %	91 %

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

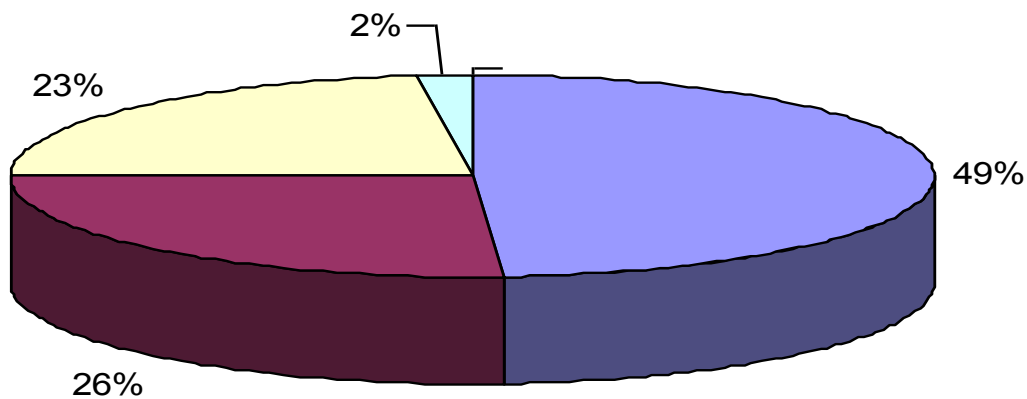
**ДІАГНОСТИКА
«Здібності учнів»
(1-11 класи)**

Побу-тові	Творчі	Худож-ні	Психо-моторні	Акаде-мічні	Лідер-ство	Технічні	Інтелек-туальні
92%	71%	70%	65%	54%	42%	33%	32%

**ДІАГНОСТИКА
«Моє ставлення до навчання»
(серед учнів школи I ступені)**

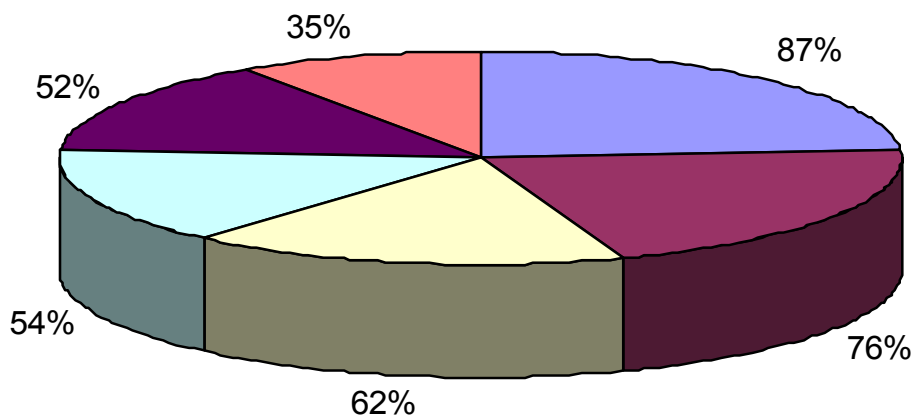
Позитивне ставлення до навчання	Байдужий ставлення до навчання	Активно – позитивний ставлення до навчання	Негативний ставлення до навчання
49 %	26 %	23 %	2 %

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

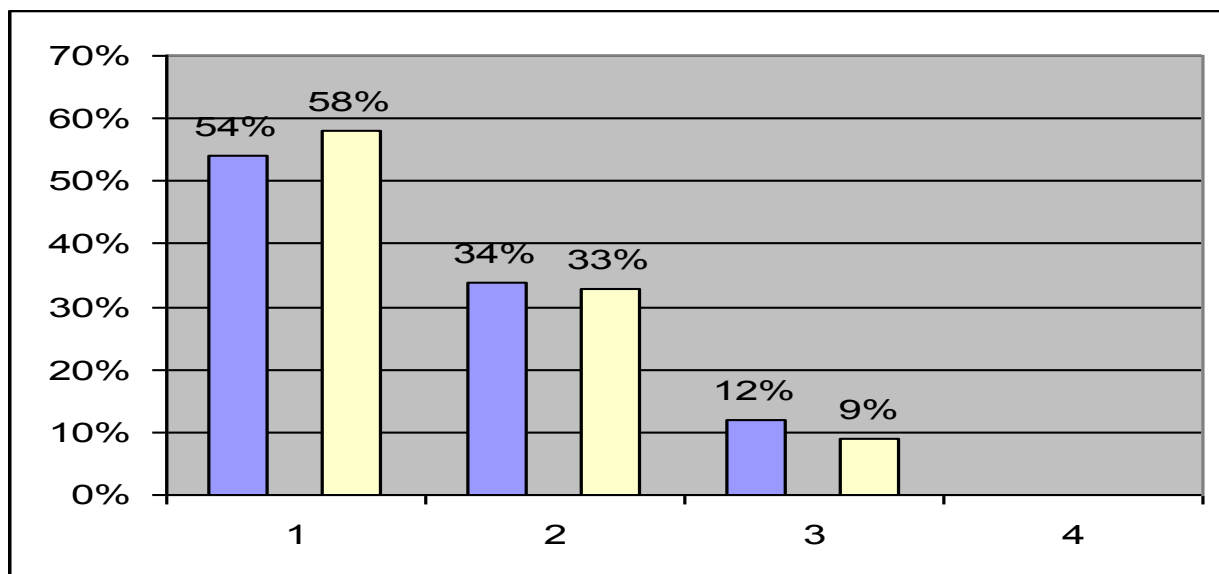
**ДІАГНОСТИКА
«Інтереси учнів»
(1-11 класи)**

Громадські	Мистецькі	Спортивні	Навчальні	Читацькі	Технічні
87 %	76 %	62 %	54 %	52 %	35 %

**МОНІТОРИНГ
« Рівень осмислення професійного вибору »
(9-11 класи)**

Рік	Високий	Середній	Низький
2007	54 %	34 %	12 %
2008	58%	33 %	9 %

МОДЕЛЬ ВИПУСКНИКА ШКОЛИ

Необхідність конструювання моделі особистості випускника школи викликана, на наш погляд, тим, що, з одного боку, поряд із державним джерелом соціального замовлення виступають і інші суб'єкти (самі учні, батьки, підприємства, громадськість), що створює додаткові можливості для оновлення змісту освіти, а з іншого боку, тим, що кожна школа функціонує в специфічному середовищі, і риси особистості випускника різних шкіл можна прогнозувати, враховуючи специфіку цього середовища.

Крім того, ми розуміємо, що процес освіти слід будувати не стільки за типом передавання предметних знань, предметних умінь та навичок, скільки самим створювати умови для формування й розвитку здібностей учнів до діяльності, мислення, самовизначення.

Модель випускника надає можливість кожному виявляти шляхи компромісного розв'язання власних проблем за рахунок досягнення загальних і особистих цілей, а завдяки показникам, закладеним в моделі випускника, відбувається динаміка зростання старшокласників за допомогою внутрішніх можливостей і зовнішніх факторів, використовуючи освітнє середовище школи.

Взявши до уваги загальнолюдські цінності, загальнодержавні орієнтири, національні та регіональні особливості і, виходячи з поставлених завдань та мети школи, ми сформулювали **мету моделювання особистості випускника**: *сприяти розвитку життєвої компетентності особистості, її творчого потенціалу* – і основні **завдання**:

- актуалізувати ціннісно-мотиваційну сферу старшокласників та утверджувати своєрідність індивідуального існування ,
- спрямовувати становлення суб'єктивної стратегії прогнозування майбутнього випускників у соціально бажаному напрямі.

Здійснення психолого-педагогічної діагностики рівнів розвитку учнів **допомогло** індивідуалізувати навчально-виховний процес, спроектувати його з урахуванням індивідуальності кожної дитини.

Предметом діагностики стали:

- **фізичний розвиток** (предмет діагностики – визначення рівня фізичного розвитку та динаміка росту фізичної підготовленості учня);
- **психічний розвиток** (завдання діагностики – визначити рівень сформованості вищих психічних функцій, а також емоційно – вольової та мотиваційної сфер);
- **соціальний розвиток** (основний показник рівня розвитку – динаміка росту соціальної активності учнів);
- **духовний розвиток** (показник рівня розвитку – наявність ціннісних орієнтацій особистості за пріоритетом цінностей духовних).

У школі **створено банк даних** про відомі методи діагностики, які дають змогу вивчити особистісні якості класного колективу. Серед них – тести

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

«Пам'ять» (за методикою Лорії), «Самооцінка» (за методикою Дембо - Рубінштейна), «Рівень тривожності» (за Філіпсом), опитувальник Форгерга на контактність, «Тип темпераменту» (тести - опитувальники Г. Айзенка та В. Русалової), «Ваш стиль спілкування», запропонований В. Кан-Каліком і М. Нікандровим, «Готовність до саморозвитку», «Психологічна сумісність», «Соціометрія статусу учня в класі», «Твоя життєва позиція» та інші.

Проводилась діагностика здібностей учнів допрофільного навчання, що дала змогу визначити взаємозв'язок можливостей учнів з різними сферами життєдіяльності.

Класними керівниками проводилась діагностика здоров'я; був запропонований учням тест «Коло інтересів» для виявлення популярних серед учнів видів діяльності з подальшим використанням їх у якості провідного виду діяльності під час розв'язання різноманітних педагогічних завдань.

Для виявлення учнів з прихованими творчими здібностями з подальшим розвитком креативності проводилась діагностика креативності (за Торренсом).

На основі даних діагностики були складені картки психолого-педагогічної характеристики особистості учня, створений **банк даних** про учнів за блоками здібностей.

Проектувальна діяльність була спрямована на трансформацію мети в завдання для досягнення кінцевого результату – створення **моделі випускника школи**.

Проектуючи свою модель випускника школи, ми, *по-перше*, врахували **п'ять ключових компетенцій**, які Рада Європи визначила як стрижневі для ХХІ століття:

◆ політичні й соціальні компетенції: здатність брати на себе відповідальність, брати участь у спільному ухваленні рішень, регулювати конфлікти ненасильницьким шляхом, брати участь у функціонуванні й поліпшенні демократичних інститутів;

◆ компетенції, які стосуються володіння усною й писемною мовою – йдеться про найрізноманітніші комунікативні компетенції;

◆ компетенції стосовно життя в багатокультурному суспільстві: повага, толерантність, культура миру, здатність жити з людьми інших культур, мов, релігій;

◆ компетенції, пов'язані з виникненням інформаційного суспільства;

◆ здатність учитися протягом усього життя як основа неперервної підготовки в професійному плані, а також в особистому і громадському житті.

По-друге, під час розробки моделі враховувалась думка старшокласників, батьків, вчителів. Були визначені такі **ключові компетентності випускників**:

● **компетентне ставлення до власного здоров'я**: відповідальне ставлення до свого життя і здоров'я, культура фізичного розвитку, усвідомлення

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

престижності бути здоровим фізично і духовно, потреба в активному відпочинку, відмова від шкідливих звичок, мотивована установка на здоровий спосіб життя;

- **комунікативна компетентність:** знання та вміння, які забезпечують об'єктивне сприйняття оточуючих, знаходження адекватного стилю й тону спілкування, здатність емоційно відгукуватись на переживання інших людей, вміння будувати стосунки з урахуванням особливостей інших людей, вміння активного слухання, вільного володіння своєю рідною та державною мовами;

- **пізнавально-самоосвітня компетентність:** знання, вміння, навички на рівні не нижчому від Державного стандарту базової та середньої освіти, оволодіння культурними та духовними цінностями свого та інших народів, готовність до постійного навчання, оволодіння прийомами та формами самоосвітньої діяльності;

- **особистісна компетентність:** володіти знаннями про власний характер, темперамент, особисті якості, вміння проаналізувати властивості свого характеру, виділити домінуючі, володіти здатностями самокритики, самоорганізації, самодисципліни, вміння поєднувати особисті інтереси з інтересами інших, володіти засобами самоствердження своєї людської досконалості;

- **соціальна компетентність:** знати закони, які регламентують участь громадян у різних формах суспільно-політичної діяльності, основні положення Конституції України, мати уявлення про політичну структуру країни та державної влади, володіти навичками етичної та правової поведінки, толерантністю і повагою до інших, вміння співпрацювати з різними людьми, брати відповідальність, узгоджувати свої дії з діями колективу, визначати напрямки майбутньої діяльності, здатність до вибору.

В результаті вибору ключових компетентностей вимальовується **соціально-психологічний портрет випускника школи.**

НАШ ВИПУСКНИК – людина, яка перебуває в гармонії зі світом і самим собою, усвідомлює власну цінність і цінність інших, дбає про своє здоров'я та вважає здоровий спосіб життя пріоритетним напрямком розвитку особистості. Він допитливий і максимально включений у потік подій і вражень життя, вміє керувати своїм власним розвитком з урахуванням загальнолюдських та культурно-національних цінностей і є творцем свого життя. **НАШ ВИПУСКНИК** здатний відкрито та вільно висловлювати свої думки, прагне співпраці та реалізуватися в суспільстві.

Наявність моделі випускника школи дала можливість:

- ▶ **упорядкувати** життєдіяльність школи, що проявляється у відповідності змісту, характеру роботи можливостям і умовам школи, в згуртуванні педагогічного, учнівського, батьківського колективів; в підвищенні рівня

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

розвитку колективних вмінь та навичок учнів, активізації їх пізнавальної діяльності; в появі шкільних традицій;

► *розвинути* в учнів здатність до позитивних, правомірних контактів з людьми;

► *забезпечити* потребу кожної особистості до самореалізації у житті класу, школи, села, району, області;

► *підвищити* рівень вихованості учнів, почуття відповідальності; створити сприятливі умови для розвитку учнівського самоврядування, що для багатьох дітей стало першим досвідом суспільної діяльності;

► *виховувати* особистість школяра з власною індивідуальністю, яка здатна бути суб'єктом творчості, самовдосконалення,

і показала, що **ШКОЛА – ЦЕ ТОЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР**, в якому є перспективи для розвитку, *середовище*, в якому панують атмосфера особистісних професійних стосунків і в якому комфортно як дітям, так і дорослим, де всі учасники навчально–виховного процесу повертаються одне до одного найсвітлішими своїми сторонами, найкращими якостями.

*І коли це відбувається,
то засіваються зерна доброти в душах дітей,
які проростатимуть і захищатимуть їх від негараздів
в подальшому житті.*

1.5. ПРОЕКТ «ШКОЛА СПРИЯННЯ ЗДОРОВ'Ю – КРОК ДО ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ»

I. ВСТУП

Конституція України визнає життя та здоров'я людини як найвищу соціальну цінність. На даний час в Україні гостро стоїть проблема виховання духовно, фізично і психічно здорової особистості, формування в дітей та молоді пріоритету загальнолюдських цінностей, любові до рідної землі, відповідальності за себе й за навколишній світ. «Освіта може і повинна взяти на себе розв'язання найважливішого завдання цивілізаційного масштабу: повернути людям віру у вищі моральні ідеали і цінності, дати кожній людині розуміння і внутрішнє прийняття сенсу людського життя, вказати їй шлях досягнення особистих життєвих устремлень», – писав Б. Гершунський.

Сьогодні – це час визначення стратегічних орієнтирів, народження нової якості життя, інноваційної культури, що відображається в необхідності кардинальних змін у змістових, технологічних, управлінських складових розвитку освіти, покликаної допомогти молодій людині оволодіти життєвою компетентністю, освоїти ситуацію соціальних і духовних змін.

Тому, як було зазначено на II Всеукраїнському з'їзді працівників освіти в 2001 році, *«сьогодні головним виміром якості функціонування освітньої*

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

системи має бути здатність молодого покоління повноцінно жити й активно діяти у новому світі, адекватно реагувати на зміни...».

«Школа – це простір життя дитини, – зазначено в Концепції загальної середньої освіти, – тут вона не готується до життя, а повноцінно живе», і тому діяльність нашої школи вибудовується так, щоб сприяти становленню особистості як творця і проектувальника свого життя.

Педагогічний колектив усвідомлює, що з розвитком педагогічних інноваційних процесів великого значення набувають пошуки принципово нових підходів до стратегії розвитку навчального закладу, бо сучасна педагогічна технологія повинна гарантувати досягнення високого рівня навчання та виховання, бути ефективною за результатом та оптимальною в часі, витратах сил і засобів.

Утіленню в життя цих завдань сприяє розробка проекту «Школа сприяння здоров'ю – крок до життєвої компетентності», у якому в єдине ціле об'єднуються зусилля всіх суб'єктів навчально-виховного процесу для втілення життєтворчих технологій, спрямованих на збереження та зміцнення фізичного, духовного, морального, психічного здоров'я дитини, створення умов для оволодіння нею мистецтвом життя, бо входження молодої людини у глобальний динамічний світ, у відкрите суспільство актуалізує роль життєвої компетенції вихованців.

Мета проекту: створення компетентісно зорієнтованого освітнього простору, спрямованого на становлення особистості як суб'єкта життя.

Завдання проекту:

- виявлення умов ефективного формування в учнівській молоді життєвої компетентності,
- визначення ключових компетентностей для різних сфер життєдіяльності особистості,
- впровадження інноваційних технологій, що сприяють оволодінню компетентністю, розширюють можливості компетентісного вибору особистістю життєвого шляху,
- розробка, апробація та впровадження програми розвитку життєвої компетентності,
- побудова освітнього простору на діагностичній основі та впровадження моніторингових досліджень для оцінювання рівнів досягнень з різних параметрів життєвої компетентності,
- підвищення професійної компетентності, інноваційної культури педагогічних кадрів.

II. ПЛАН РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТУ

Термін дії проекту: 01.09.2007 – 01.09.2012 р.

Перший етап - організаційно-мотиваційний:

Термін виконання: з 01.09.2007 по 31.10.2007 р.

Очікувані результати:

- Здійснення аналізу стану навчально-виховного процесу для виявлення протиріч у його змісті та організації з урахуванням потреб учнів та їхніх батьків: результати успішності учнів, рівень розвитку, вихованості учнів; стан матеріально-технічної бази; інтелектуальний і творчий потенціал педагогів; традиції; можливості; недоліки в роботі; особливості соціуму, запити батьків.
- Створення творчої групи для визначення перспективної стратегії розвитку школи відповідно до існуючих умов.
- Розробка перспективного навчально-виховного плану з урахуванням:
 - а) оптимізації процесу розвитку дітей через інтеграцію урочної та позаурочної діяльності;
 - б) розв'язання проблеми навчального навантаження за рахунок створення єдиного розкладу урочної та позаурочної роботи;
 - в) об'єднання в єдиний комплекс освітніх та оздоровчих процесів.

Другий етап – технологічний

Термін виконання: з 01.11.2007 по 30.06.2008 р.

Очікувані результати:

- Створення психолого-діагностичного банку для оцінки рівнів навчальних досягнень, вихованості учнів, їхнього розвитку.
- Створення банку даних обдарованих дітей, виявлення особливостей креативного розвитку школярів, відстеження динаміки їхнього розвитку.
- Створення інформаційно-методичного центру.
- Розподіл обов'язків між учасниками навчально-виховного процесу школи, методичними об'єднаннями, творчими групами та координація їхніх дій.
- Формування пакета нормативних документів з організації роботи школи.
- Спільний творчий пошук педагогічним та учнівським колективом джерел, шляхів становлення життєвої компетентності особистості.
- Формування громадської та педагогічної думки стосовно проекту. Поширення ідей проекту через засоби масової інформації.

Третій етап – етап реалізації проекту, діяльнісний

(реалізація мети та завдань через управлінську, методичну, навчальну, виховну діяльність)

Термін виконання: з 01.09.2008 по 30.06.2011 р.

Очікувані результати:

- ✓ Наявність структури організації закладу для досягнення мети і завдань.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ✓ Зміцнення матеріально-технічної бази з метою поліпшення умов праці вчителів і дітей.
- ✓ Комплектування школи належними кваліфікованими кадрами.
- ✓ Здійснення суб'єкт-суб'єктного спілкування на всіх рівнях і з усіма учасниками педагогічного процесу.
- ✓ Формування в учасників педагогічного процесу розуміння необхідності та доцільності особистісно та компетентісно зорієнтованого навчання та виховання в школі.
- ✓ Здійснення просвітницької діяльності з питань охорони та збереження здоров'я, запровадження особистісно та компетентісно зорієнтованого навчання та виховання в школі.
- ✓ Оволодіння вихованцями знаннями, вміннями, навичками і технологіями формування та розвитку життєвої компетентності в найголовніших сферах людського життя.
- ✓ Реалізація творчого потенціалу учнівської молоді в інтересах її становлення та самореалізації, формування морально-правової культури та профілактики негативних явищ в учнівському середовищі.
- ✓ Створення сприятливих умов для повноцінної соціалізації та активного залучення молоді до соціально-економічного, політичного, культурного життя суспільства.
- ✓ Розвиток в учнівської молоді умінь розробляти та реалізовувати соціально значущі проекти, створення умов для самореалізації в суспільно значущій діяльності.
- ✓ Становлення особистості як активного творця своєї життєвої долі.
- ✓ Вивчення передового педагогічного досвіду роботи щодо реалізації напрямів діяльності Школи сприяння здоров'ю педагогічних працівників нашої школи, шкіл району, області.
- ✓ Розвиток професійної самосвідомості вчителя та підвищення фахового рівня педагогічних працівників.

Четвертий етап – підбиття підсумків

Термін виконання: з 01.09.2011 по 30.06.2012 р.

Очікувані результати:

- Створення творчої групи, яка здійснює цілеспрямований добір анкет, тестових методик для виявлення сформульованих параметрів освітньої діяльності школи; складає план проведення моніторингових досліджень, обробляє та аналізує дані досліджень, виробляє рекомендації для вдосконалення досліджуваного явища, а саме:
 - ✓ психолого-педагогічного аналізу освітнього процесу на всіх рівнях його структурної організації, виявлення причинно-наслідкових зв'язків – між умовами та результатами;
 - ✓ комплексного психолого-педагогічного вивчення якості навчання, виховання, розвитку учнів, а також рівня професійної компетентності вчителя.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- Дидактична корекція навчально-виховного процесу, психолого-педагогічна корекція особистої активності учасника навчально-виховного процесу на шляху до саморозвитку.
- Забезпечення учасників навчально-виховного процесу інформацією про результати освітнього моніторингу про діяльність Школи сприяння здоров'ю.

III. ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТУ

- ◆ Створення творчої групи для збору інформації про вітчизняний та зарубіжний досвід з проблеми.
- ◆ Методичне та теоретичне обґрунтування засад, форм та методів розв'язання проблеми.
- ◆ Пропаганда інноваційного пошуку.
- ◆ Самоосвітня робота педагогів за індивідуальними темами з проблеми.
- ◆ Створення психолого-діагностичного банку для оцінки рівнів сформованості навчання, виховання учнів, їхнього розвитку.
- ◆ Створення банку даних обдарованих дітей, виявлення особливостей креативного розвитку школярів, відстеження динаміки їхнього розвитку.
- ◆ Створення інформаційно-методичного центру.
- ◆ Звітність про стан запровадження компетентісно зорієнтованого навчання та виховання в освітній процес школи перед педагогічною радою, батьками.
- ◆ Робота педагогічної ради з питань запровадження компетентісно зорієнтованого навчання та виховання.
- ◆ Робота методичної ради з проблеми.
- ◆ Робота батьківської ради з проблеми.
- ◆ Робота бібліотекаря із забезпечення педагогів необхідною навчально-методичною, науковою літературою з даної проблеми.
- ◆ Проведення педагогічних читань «Творча спадщина В. О. Сухомлинського і сьогодні».
- ◆ Проведення проблемного постійно діючого семінару для педагогічних працівників школи:
 - ✓ «Компетентісно зорієнтована організація навчально-виховного процесу в сучасних умовах модернізації системи освіти» (2007-2008 н. р.);
 - ✓ «Креативність освітнього простору – шлях до творчої самореалізації особистості школяра» (2008-2009 н. р.);
 - ✓ «Формування ціннісних орієнтацій – основа формування життєвої компетентності особистості учня в умовах становлення громадянського суспільства» (2009-2010 н. р.);
 - ✓ «Партнерство сім'ї та школи в ім'я розвитку компетентної особистості» (2010-2011 н. р.);

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ✓ «Інтерактивні технології формування та розвитку життєвої компетентності особистості» (2011-2012 н. р.).
- ◆ Проведення науково-практичної конференції «Соціально-психологічний тренінг особистісного зростання як метод розвитку життєвої компетентності».
- ◆ Робота шкільних методичних об'єднань з проблеми.
- ◆ Організація роботи школи перспективного досвіду класного керівника Шитрі С. С. для класних керівників Липецького освітнього округу з проблеми «Формування та розвиток життєвої компетентності як основи успіху та самовдосконалення особистості».
- ◆ Підготовка та проведення практикуму з методики проведення фізкультхвилинки на уроках.
- ◆ Щорічне заслуховування на нараді при директорові інформацію про стан здоров'я учнів.
- ◆ Організація гарячого харчування дітей.
- ◆ Ведення «Паспортів здоров'я» учнів.
- ◆ Щорічне оздоровлення дітей в пришкільному таборі «Сонечко».
- ◆ Провести консультації з вчителями з теми «Визначення компонентів культури здоров'я, здорового способу життя, здоров'ятворчої діяльності, які відповідають віковим особливостям учня».
- ◆ Робота творчої групи вчителів з проблеми створення моделі культури здоров'я і здорового способу життя.
- ◆ Щорічне здійснення моніторингу фізичного, соціального, інтелектуального, особистісного і духовного компонентів здоров'я учнів.
- ◆ Організація роботи школи перспективного досвіду класного керівника Тіори А. В. для вчителів початкових класів району з проблеми «Формування духовно багатой, фізично здорової, творчої, соціально активної особистості».
- ◆ Проведення районного практичного семінару з проблеми «Збереження та зміцнення фізичного, духовного, морального, психічного здоров'я дитини в контексті педагогіки життєтворчості».
- ◆ Вивчення особливості учнів за допомогою психологічних тестів і методик, спостереження, аналізу продуктів діяльності учнів.
- ◆ Створення моделі випускника школи.
- ◆ Підвищення ефективності роботи учнівського самоврядування школи через участі в суспільно-корисній, спортивно-оздоровчій, краєзнавчій, екологічній, художньо-естетичній, науково-дослідницькій діяльності учнів.
- ◆ Участь в громадських акціях.
- ◆ Індивідуальна та групова робота з учнями з розвитку здібностей, рис та властивостей особистості.
- ◆ Забезпечення організації факультативів і гуртків різної спрямованості.
- ◆ Проведення предметних олімпіад, інтелектуальних турнірів, конкурсів, предметних тижнів.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ◆ Проведення учнівської конференції «Від учнівського самоврядування до громадянського суспільства».
- ◆ Проведення учнівської конференції «Через компетентність, культуру, демократію до мого майбутнього».
- ◆ Організація навчально-дослідницької роботи учнівського колективу.
- ◆ Організація змістовного дозвілля учнів, участь учнівського колективу в позакласних виховних заходах.
- ◆ Надання методичної допомоги членам педагогічного колективу з метою удосконалення методики викладання предметів та проведення виховних заходів.
- ◆ Поповнення та правильне використання навчально-матеріальної бази для запровадження особистісно та компетентісно зорієнтованого навчання та виховання.
- ◆ Аналіз об'єктивних результатів педагогічної діяльності та вироблення рекомендацій.
- ◆ Дидактична корекція навчально-виховного процесу, психолого-педагогічна корекція особистої активності учасника навчально-виховного процесу на шляху до саморозвитку.

IV. МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТУ

- ✓ Організація сприятливого соціокультурного, освітнього простору для розвитку потенційних можливостей всіх учасників навчально-виховного процесу, їх внутрішнього світу.
- ✓ Організація різноманітних видів діяльності як умови самореалізації кожної дитини: соціально-комунікативної, суспільно корисної, дозвілєво-ігрової, фізично-оздоровчої, художньо-естетичної, краєзнавчої, екологічної тощо.
- ✓ Організація продуктивного спілкування, що є важливим чинником соціального розвитку дитини, умовою її самоствердження.
- ✓ Стимулювання духовно-катарсичної, вчинкової активності дитини, яка сприяє здатності робити свій вибір діяльності та вчинку.
- ✓ Психолого-педагогічна підтримка у розв'язанні учнями своїх проблем, допомога їм у самопізнанні, самооцінці, самовизначенні.
- ✓ Забезпечення спільної координованої діяльності всіх учасників навчально-виховного процесу Школи сприяння здоров'ю.

V. КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТУ

- ✗ Позитивні тенденції в молодіжному середовищі.
- ✗ Розробка й запровадження нових методик, технологій та розвитку життєвої компетентності особистості.
- ✗ Введення проблематики формування та розвитку життєвої компетентності до планів роботи.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ✗ Забезпечення високого рівня впровадження проекту на місцевому та регіональному рівнях.
- ✗ Встановлення контактів з громадськими організаціями, проведення спільних заходів з проблем розвитку життєвої компетентності особистості.
- ✗ Забезпечення високого рівня керівництва проектом.
- ✗ Висвітлення проекту в засобах масової інформації.

**VI. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ДОКУМЕНТИ,
які унормовують діяльність школи
з проблем виховання підростаючого покоління**

1. Загальна Декларація прав людини (1949 р.).
2. Конституція України (28.06.1996 р.).
3. Конвенція ООН про права дитини (20.11.1989 р.; підписана Україною 21.02.1990р.; ратифікована 27.02.1991 р.; набула чинності для України 27.09.1991р.).
4. Закони України:
 - “Про охорону дитинства” (від 26.04.2001р. № 2402 - III);
 - “Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні” (23.03.2000 р. № 1613 - III);
 - “Основи законодавства України про охорону здоров'я” (1992 р.);
 - “Про мови в Україні”;
 - “Про освіту” (23.03.1996 р.);
 - “Про загальну середню освіту” (від 13.05.1999 р. № 651 - XIУ);
 - “Про молодіжні та дитячі громадські організації” (01.12.1998 р.).
5. Державна національна програма “Освіта” (Україна XXI століття).
6. “Національна доктрина розвитку освіти в Україні”, затверджена Указом Президента України від 17.04.2002 № 347.
7. “Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту в Україні”, затверджена Указом Президента України від 28.08.2004 № 1148.
8. Національна програма “Діти України”.
9. Міжгалузєва комплексна програма “Здоров'я нації” на 2002-2011 роки, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 10.01.2002 № 14.
10. Цільова комплексна програма “Фізичне виховання – здоров'я нації”.
11. Комплексні заходи щодо профілактики бездоглядності та правопорушень серед дітей, їх соціальної реабілітації (18.03.1998 р.).
12. Комплексні заходи щодо запобігання дитячій бездоглядності (13.11.2001 р.).
13. Концепції:
 - ◆ Концепція виховання дітей та молоді в національній системі освіти (1996).
 - ◆ Концепція позашкільної освіти та виховання(1996).

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ◆ Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності (2000).
- ◆ Концепція превентивного виховання (1998).
- ◆ Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді (2004).
- ◆ Концепція фізичного виховання в системі освіти України (1997).

VII. ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання – нова освітня філософія // Педагогіка толерантності. – 2001. – № 5.
2. Баженова Л. Самовдосконалення вчителя (особистісно зорієнтований тренінг) // Психолог. – 2002. – № 4.
3. Ващенко О. Здоров'язберігаючі технології в загальноосвітніх навчальних закладах // Директор школи. – 2006. – № 20.
4. Ващенко О. Як створити школу сприяння здоров'ю / О. Ващенко, С. Свириденко. – К. : Шкільний світ, 2008.
5. Єрмаков І. На шляху до компетентності // Завуч. – 2005. – № 19.
6. Кушнір В. Рівні управління педагогічним процесом // Рідна школа. – 2001. – № 11.
7. Ковганич Г. Метод проектів у формуванні життєвої компетентності особистості // Завуч. – 2005. – № 19.
8. Ковганич Г. Крок за кроком до життєвої компетентності // Завуч. – 2005. – № 19.
9. Малихіна В. Управлінська підтримка інноваційної діяльності вчителя // Директор школи. – 2002. – № 35.
10. Чешенко О. І. Школа сприяння здоров'ю // Завуч. – 2006. – № 31.
11. Чешенко О. І. Проектування районної / міської програми методичного об'єднання щодо підвищення рівня професійної компетентності сучасного класного керівника. – Одеський ОІУВ. – 2007.
12. Чешенко О. І. Здоров'я для всіх у ХХІ столітті // Наша школа. – 2006. – № 4.

Розділ II

Коли активізувати громаду ...

Від сільської школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю

З досвіду роботи педагогічного колективу
Липецької загальноосвітньої школи
I–III ступенів – Школи сприяння здоров'ю
Котовського району Одеської області

2.1. ПРО ДІЄВИЙ ДІАЛОГ

МІЖ УСІМА СУБ'ЄКТАМИ ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ

Педагогічним колективом школи розроблена та втілюється в життя **авторська Концепція сучасної сільської Школи сприяння здоров'ю як опорної школи освітнього округу**. Передумовами для її створення стали державна та регіональна освітня політика. В Конституції України записано, що найвищою цінністю держави є людина, її життя та здоров'я, тому в *контексті державних стандартів та державних замовлень кожна школа має стати Школою сприяння здоров'ю*, діяльність яких доводить *життєвість руху за здоровий спосіб життя* в руслі Концепції формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей і молоді.

Виконати дане замовлення сучасного суспільства можна тільки всією **громадою**. В рекомендаціях Всеукраїнської науково-методичної конференції «Системна взаємодія державних та громадських інституцій у розвитку здорового освітнього середовища навчального закладу» (2011 р.) говориться, що «участь громадських організацій в ухваленні рішень є саме тією **формою діалогу** громадян і влади, яка дозволяє плідно працювати та розв'язувати різні проблеми з формування здорового освітнього середовища».

За цих обставин перед педагогічним колективом школи як навчального закладу Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю виникли нові перспективи, пов'язані з посиленням інноваційного пошуку як способу адаптації навчального закладу до тих суспільних змін та оточуючих умов, які впливають на становлення дитини як особистості.

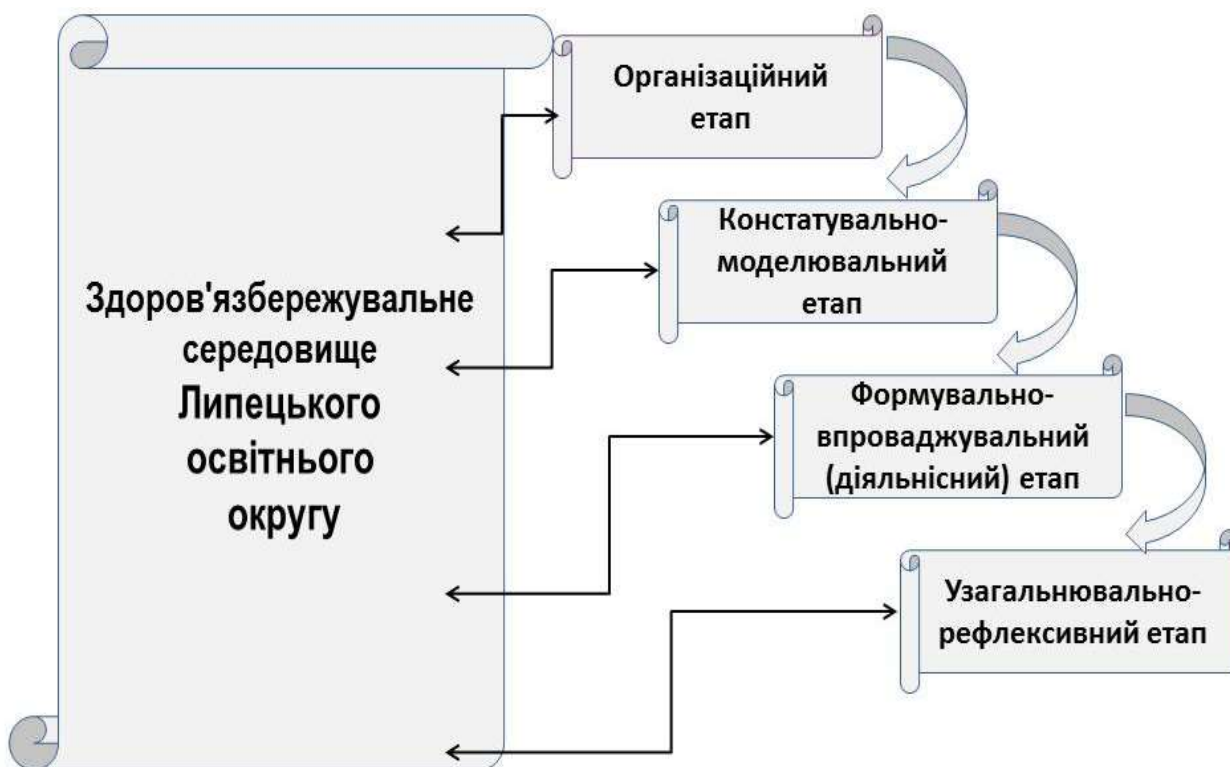
Роботу по створенню власної *Концепції розбудови школи як Школи сприяння здоров'ю в умовах освітнього округу* було розпочато на **громадській платформі** з урахуванням умов сільської місцевості, багатого народними та культурними традиціями регіону, можливостей громадських, державних установ, батьківської громади. Розпочався **конструктивний діалог** між усіма суб'єктами освітнього округу, що знаходяться на території Липецької сільської ради, щодо втілення даної педагогічної ідеї в життя.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Партнерами школи у вирішенні завдань щодо створення розвиваючого духовно збагаченого здоров'язбережувального навколишнього середовища стали дві загальноосвітні школи I-II ступенів, сім'ї учнів, сільська рада, Центральний будинок культури села, сільська бібліотека, дільнична сільська лікарня, дільничний відділ міліції, сільський музей декоративно-ужиткової творчості «Каса маре» («Молдавська світлиця»).

Розбудова Школи сприяння здоров'ю в умовах освітнього округу пройшла такі **етапи**: організаційний, констатувально-моделювальний, формувально-впроваджувальний або діяльнісний та узагальнювально-рефлексивний.

**Алгоритм створення здоров'язбережувального середовища
Липецького освітнього округу**

**2.2. ЕТАПИ РОЗБУДОВИ ШКОЛИ СПРИЯННЯ ЗДОРОВ'Ю
В УМОВАХ ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ**

Перший етап – організаційний

Під час першого етапу, організаційного, суб'єкти освітнього округу в ході спілкування за «круглим столом», під час семінарів, ділових ігор, консультацій, лекцій, ознайомившись з нормативно-правовою базою, філософською, соціологічною, психологічною, педагогічною літературою (Каменський Я. А., Сковорода Г. С., Сухомлинський В. О., Бех І. Д., Маслоу А., Єрмаков І. Г., Ващенко О. та ін.), досвідом педагогів Одещини з проблеми зміцнення і збереження здоров'я, формування навичок здорового способу життя,

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

визначили концептуальні основи моделі Школи сприяння здоров'ю як опорної школи округу.

Був затверджений **пакет документів**, що унормовує розбудову Школи сприяння здоров'ю в умовах освітнього округу:

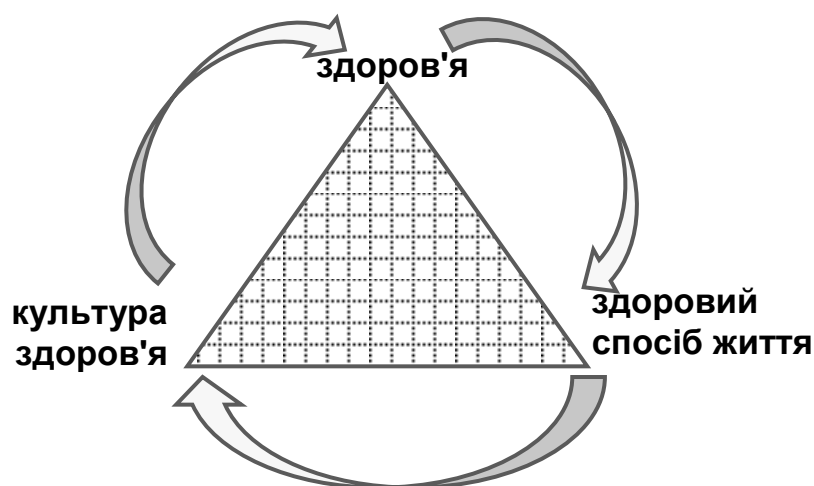
- ✓ Положення про методичну раду освітнього округу;
- ✓ Положення про опорну школу освітнього округу;
- ✓ угоди про спільну діяльність суб'єктів освітнього округу;
- ✓ Програма «Від Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю».

Було здійснено **аналіз** освітнього середовища, розподіл повноважень і відповідальності між суб'єктами освітнього округу, прогнозування результатів діяльності.

Оскільки **школа є закладом здоров'я**, то визначає **здоров'я як систему**, що включає в себе *розумове, фізичне, духовне, психічне, моральне здоров'я*. Враховуючи методологічні основи здоров'я, педагогічний колектив розглядає проблему щодо створення здорового середовища у співвідношеннях тріади: «здоров'я – здоровий спосіб життя – культура здоров'я», які:

◆ характеризуються особливостями повсякденного життя людини (діяльність, спосіб проведення дозвілля, особливості побуту, задоволення фізичних, духовних та інших потреб, участь у житті соціуму, норми та правила поведінки);

◆ визначаються особистісно-мотиваційною сферою людини, соціальними, фізичними можливостями та здібностями і залежать від ціннісних орієнтацій людини, світогляду, культури, традицій, соціального та морального досвіду.

Провідна ідея опорної Школи сприяння здоров'ю освітнього округу: оздоровлення навколишнього середовища на засадах інтеграції всіх виховних впливів на дитину в умовах Липецького освітнього округу.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Мета опорної Школи сприяння здоров'ю освітнього округу: задоволення освітніх потреб та інтересів всіх учасників навчально-виховного процесу через оптимальне поєднання державних і громадських, зовнішніх і внутрішніх чинників в інтересах дитини й суспільства в умовах розбудови Школи сприяння здоров'ю.

Головні завдання Школи сприяння здоров'ю як опорної школи освітнього округу:

- створення ефективної освітньої системи, здатної надавати якісні освітні послуги, передбачені законодавством України, та забезпечення єдиного освітнього простору в межах округу;
- створення єдиного інформаційного простору;
- створення інноваційного простору, що стимулює новаторські зміни в усіх сферах життєдіяльності дитини та соціуму;
- створення виховного простору за участю громадських організацій та державних установ;
- створення розвиваючого духовно збагаченого здоров'язбережувального середовища, яке б сприяло:
 - ⇒ підвищенню якості навчально-виховного процесу та активізації учнів в розбудові сфери вільного часу, що створює сприятливий простір можливостей для самореалізації особистості дитини;
 - ⇒ різнобічному особистісному розвитку всіх суб'єктів середовища шляхом здійснення спільної перетворюючої діяльності з опорою на місцеві природні, соціальні та культурні ресурси;
 - ⇒ формуванню культури спілкування, культури праці, побуту та проживання, культури здоров'я, здорового способу життя, інформаційної, правової, екологічної культури;
 - ⇒ формуванню потреби поводити себе згідно з моральними нормами, прийнятими в суспільстві, наслідуванню кращих традицій родини, народу;
 - ⇒ вихованню почуття громадянськості та формуванню громадянських цінностей учнів і членів громади, збагаченню їхнього соціального досвіду.

Філософські засади Школи сприяння здоров'ю як опорного навчального закладу освітнього округу

- ↗ **Здоров'язбережувальна педагогіка**, яка, з одного боку, формує спеціальні знання, уміння, навички збереження, зміцнення свого здоров'я, створення індивідуального здорового способу життя, а з іншого – передбачає в педагогічних технологіях можливості здійснення самостійних спроб удосконалення себе, свого тіла, психіки, емоцій, працювати над розвитком своїх комунікативних здібностей, виховувати гуманне ставлення до світу, до оточення, до самого себе.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ↪ **Педагогіка життєтворчості**, що «*відкриває широкі можливості для глибшого розуміння простору дитинства як сфери повноцінного життя дитини, а не лише до її підготовки до дорослого буття*» (І. Єрмаков).
- ↪ **Педагогіка співробітництва**, яка сприяє більш високим досягненням і більшій продуктивності; формує більш турботливі, чуйні та віддані взаємини; забезпечує психологічне здоров'я дітей, соціальну компетентність і самоповагу.
- ↪ **Концепція соціалізації**, яка розглядає соціалізацію як двобічний процес, що включає в себе не тільки засвоєння, але й активне відтворення особистістю суспільних відносин.
- ↪ **Філософія людиноцентризму**, що утверджує значення ролі людини, її творчої діяльності, прагнення до самовдосконалення й самоствердження.
- ↪ **Національна психологія**, що є психологією працюючого господаря, вмілого селянина, турботливого сім'янина, поборника прав людини й державної незалежності, духовної спадщини родини, народу.

Основні напрями діяльності школи в умовах функціонування освітнього округу:

- ◆ вироблення *ефективної стратегії і тактики* щодо розбудови виховуючого здоров'яформуючого, здоров'язбережувального, здоров'язміцнюючого середовища на засадах партнерства всіх суб'єктів освітнього округу;
- ◆ здійснення *правового та науково-методичного супроводу* розбудови Школи сприяння здоров'ю;
- ◆ створення широкого *діапазону умов* для отримання учнями якісної освіти та підвищення розвитку їх творчих можливостей і природних здібностей;
- ◆ *мобілізація місцевих ресурсів* щодо створення здорового середовища проживання, спрямованого на зміцнення та збереження здоров'я дітей, попередження появи та поширення негативних явищ у дитячому та молодіжному середовищі;
- ◆ активізація *просвітницької діяльності* в громаді щодо формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя та свідомого ставлення до власного здоров'я;
- ◆ впровадження *ефективних сучасних технологій* управління, навчання та виховання, що формують здорове середовище життєдіяльності дитини та членів громади.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Другий етап – констатувально-моделювальний

На цьому етапі були здійснені:

- ⇒ **моделювання** освітнього середовища, системи педагогічної взаємодії всіх виховних впливів;
- ⇒ **пошук механізмів** досягнення поставленої мети: принципів, функцій, методів, форм, ресурсного забезпечення;
- ⇒ **практична апробація** нового змісту, структури та методики формування готовності педагогів, батьків, громадськості, державних установ до виховання здорового способу життя у підлітків;
- ⇒ **планування роботи** всіх підсистем педагогічної системи.

Наявна система функціонування суб'єктів освітнього округу не тільки фіксує зміни щодо формування здоров'я і здорового способу життя школярів, батьків, педагогів, територіальної громади, орієнтує на кінцевий результат, але й вказує, **яким чином він досягається**. Зацікавити своїх вихованців у виборі здорового способу життя, **ФОРМУЛА** якого:

- «**Я знаю** все про здоров'я та здоровий спосіб життя» +
- «**Я хочу** бути здоровим» +
- «**Я вмію** бути здоровим» +
- «**Я роблю** все від мене залежне, щоб бути здоровим» –

сьогодні виражає ставлення кожного учня, кожного члена громади до цієї проблеми, можна буде за умови **власної позитивної позиції** батьків, педагогів, медиків, представників влади, інших соціальних структур щодо цієї проблеми, наявності в них знань, умінь та навичок, необхідних для

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

забезпечення усвідомлення кожним учнем феномена здоров'я як найвищої індивідуальної та суспільної цінності, найнеобхіднішої для гармонійного життя особистості.

Крім того, увага акцентувалася на таких **ДЖЕРЕЛАХ ЗМІЩЕННЯ ЗДОРОВ'Я**, як:

◆ **реалізації природних задатків, здібностей, талантив**, що є основою для задоволення, успіху дитини в різних сферах діяльності, та **формуванні ціннісних орієнтацій та ставлень**, бо, за висловлюванням Г. Шалигіної, *«є такий універсальний засіб, що робить людину здоровою – здорова свідомість, правильне світосприйняття. Уся філософія збереження здоров'я повинна будуватися таким чином, щоб максимально розвинути здібності кожної особистості творити себе та світ навколо себе, а в цілому – життя»*;

◆ **почутті щастя**, що є запорукою психологічного, соціального, духовного, фізичного здоров'я;

◆ **внутрішній і зовнішній гармонії, гармонії помислів та вчинків**, що є наслідком соціальної зрілості особистості, умовою стабільності та краси її життя;

◆ **любові**, що спонукає змінити життя навколо себе на краще, веде до вдосконалення духовного, фізичного, соціального, психічного здоров'я людини.

Набуття навичок здорового способу життя, знайомство із засобами досягнення гармонійного поєднання фізичного, психічного, морального здоров'я відбувається в **процесі соціалізації**, де формуються такі **відношення**:

⇒ «**Я – Я**», що є умовою формування самосвідомості та самооцінки;

⇒ «**Я – Ти**», де формуються моральні норми і переконання школяра;

⇒ «**Я – природа**», що формують екологічну свідомість;

⇒ «**Я – Батьківщина**», спрямовані на формування національної свідомості;

⇒ «**Я – людство**», які формують філософське осмислення світу і сенсу життя, усвідомлення приналежності до роду людського.

Саме на вирішення цих проблем спрямована Концептуальна модель Школи сприяння здоров'ю освітнього округу, педагогічна технологія формування здоров'я й здорового способу життя школярів з ефективним механізмом реалізації визначення педагогічних стратегій.

Ураховуючи **вплив соціуму** на розвиток особистості, педагогічний колектив Липецької загальноосвітньої школи I-III ступенів створює такі **умови**, щоб в соціокультурному середовищі, в якому протікає життя дитини та дорослого населення сільської громади, **різноманітні простори** (інформаційний, здоров'язбережувальний, культурно-дозвільний, художньо-творчий, екологічний, правовий та інше):

☞ доповнювали один одного, а не вступали в протиріччя;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ✗ носили спонукальний характер регламентації життя, в тому числі для здійснення вибору, що дає можливість кожному знайти свою соціокультурну нішу;
- ✗ стали сприятливими для самореалізації дітей та дорослих, для втілення їхніх ідей, проектів, сподівань у зовнішньому світі;
- ✗ спрямовували на загальнокультурні норми й цінності, що сприймаються як щось само собою зрозуміле, що є необхідною умовою.

ОСНОВНІ МЕХАНІЗМИ формування здорового освітнього та соціокультурного середовища були визначені на рівнях:

- ⇒ на рівні учнів;
- ⇒ на рівні сім'ї;
- ⇒ на рівні педагогів;
- ⇒ на рівні управлінської діяльності;
- ⇒ на рівні діяльності громадських та державних структур.

На рівні учнів:

- ◆ оволодіння основами валеологічної науки; освоєння сучасних знань про культуру здорового способу життя, здоров'я, адаптацію організму;
- ◆ формування вмінь та навичок, що сприяють гармонізації особистості з метою забезпечення її активного, плідного та щасливого життя;
- ◆ визнання пріоритетів прав людини, здоров'я та здорового способу життя і сприйняття себе як носія фізичних, духовно-душевних та соціальних сил, що веде до зміни «пасивного» відношення до особистого здоров'я на «активне», включаючи особисту відповідальність за нього;
- ◆ формування реалістичної Я-концепції, готовності та здатності до самовдосконалення, конструктивної самокритичності, самореалізації, культури пізнання власного внутрішнього світу – думок, переживань, станів, намірів, прагнень, цілей, життєвих перспектив, ідеалів, цінностей, ставлень в процесі спілкування, діяльності, творчості;
- ◆ налагодження спільної праці з дорослими та однолітками;
- ◆ вміння знаходити свої місце у колективах дітей та дорослих, соціумі;
- ◆ участь в управлінні життям класу, школи, повсякденною діяльністю учнівським колективом;
- ◆ визначення змісту, форм діяльності дитячих організацій, об'єднань, учнівського самоврядування;
- ◆ активна участь у практичних природоохоронних, оздоровчих, пропагандистсько-профілактичних, спортивно-масових заходах, в організації змістовного дозвілля, творчих конкурсах, МАН, олімпіадах, інтелектуальних змаганнях, добродійних акціях тощо;
- ◆ єдність моральної свідомості та поведінки, єдність слова і діла, наявність активної за формою та моральної за змістом життєвої позиції;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ◆ *визнання життєтворчості* як здатності забезпечити можливість облаштувати власне життя, творити колективні та міжособистісні взаємини.

На рівні сім'ї:

- ◆ *створення* вдома стимулюючої оздоровчої, духовної та морально-психологічної *атмосфери*;
- ◆ *побудова* оптимального режиму життя, діяльності та розвитку дитини;
- ◆ *інтеграція* зусиль зі школою, органами місцевої влади, громадськістю щодо *створення* безпечних та комфортних умов проживання, зміцнення та збереження здоров'я своїх дітей, власного здоров'я, здоров'я рідних, *формування* позитивної мотивації на здоровий спосіб життя, культури здоров'я;
- ◆ *забезпечення* адекватної фінансової та матеріальної підтримки прагнень дитини;
- ◆ *віра в сили та здібності своїх дітей та сприяння* самовираженню їх у різних видах діяльності, задоволенню їхніх потреб, інтересів, а також стимулювання творчого самовдосконалення;
- ◆ *підвищення педагогічної культури батьків* щодо вивчення та підтримки дитини шкільного віку, *реалізації ідеї першовартості здоров'я* кожного члена родини.

На рівні педагогів:

- ◆ *валеологічна насиченість* змісту освіти та утвердження підходу до розуміння здоров'я через здоровий спосіб життя, який включає всі аспекти життєдіяльності людини, її фізичне, соціальне та психологічне благополуччя;
- ◆ *впровадження* у навчально-виховний процес нових гуманістичних підходів, які б ґрунтувалися на принципах здоров'язберігаючої педагогіки та педагогіки співпраці;
- ◆ *створення належних умов* для самореалізації та творчого розвитку особистості; сприяння розвитку індивідуальності підлітків, *формування* в них навичок адекватного самовираження та власної позиції в системі життєвих цінностей;
- ◆ *стимулювання* постійного самоаналізу учнем своєї освітньої діяльності, ціннісних орієнтацій, ключових життєвих компетенцій, що забезпечує його високу життєздатність та життєтворчість;
- ◆ *формування мотиваційної сфери* учнів у прагненні бути здоровими; зосередження уваги дітей і молоді на особистісному та соціальному значенні здоров'я і культури здоров'я;
- ◆ *подальше упровадження* здоров'язбережувального навчання та виховання, що передбачає послідовну систему активних дій усіх учасників навчально-вихованого процесу, спрямованих на створення здорового середовища для *формування таких життєвих навичок*, які ведуть до збережен-

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

ня, зміцнення і відтворення здоров'я і орієнтують на утвердження здорового способу життя, розвиток духовно, психічно, фізично і соціально здорової особистості;

- ◆ посилення інтеграційних процесів з педагогікою, психологією, соціологією, суспільствознавством, правознавством, фізичною культурою та іншими науками і дисциплінами;
- ◆ підвищення педагогічної культури батьків;
- ◆ вивчення можливостей кращих традицій української педагогіки, зокрема родинної педагогіки, спрямованих на збереження і зміцнення здоров'я молоді;
- ◆ оволодіння національними традиціями, пов'язаними із закономірностями здорового способу життя, проникнення в духовну скарбницю народної медицини, валеології та педагогіки, що включає в себе багатотисячний досвід і має значний інтерес для вивчення не тільки національних, але й світових оздоровчих систем, може стати основою для формування національної самосвідомості й розвитку здатності у молоді до діалогу різноманітних оздоровчих культур.

На рівні управлінської діяльності:

- ◆ удосконалення змісту освіти за допомогою включення в нього системи валеологічних знань і умінь;
- ◆ вивчення досвіду з питань виховання здорового способу життя молодого покоління у вітчизняній і зарубіжній педагогічній теорії та практиці;
- ◆ створення суспільно значущих та освітніх передумов для формування здорового способу життя школярів в цілях фізичного і духовного зміцнення соціуму;
- ◆ організація педагогічного процесу на засадах інтеграції всіх виховних впливів на дитину та здійснення координації зусиль навчальних закладів округу, державних, громадських організацій;
- ◆ впровадження ефективних технологій перетворення середовища ризиків на простір можливостей для самореалізації особистості дитини, здійснення продуктивної пізнавальної, суспільно-громадської, ціннісно-орієнтаційної діяльності;
- ◆ науково-методична підтримка та допомога навчальним закладам освітнього округу з проблеми здоров'язбереження;
- ◆ створення позитивного мікроклімату в учнівському і педагогічному колективах навчальних закладів освітнього округу та забезпечення умов для самостійної творчої діяльності педагогів, підвищення їх загальнокультурного, професійного рівня;
- ◆ забезпечення участі школярів у конкурсах, олімпіадах, спортивних заходах, конференціях, позашкільних формах навчання та виховання;
- ◆ організація фінансового забезпечення діяльності учнівських, педагогічних колективів, інших суб'єктів освітнього округу щодо створення умов для

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

збереження, зміцнення і розвитку духовного, емоційного, інтелектуального, фізичного і особистісного здоров'я учнівської молоді та сільської громад;

- ◆ використання можливостей позакласної та позашкільної роботи;
- ◆ розробка методичних рекомендацій для вчителів, класних керівників щодо виховання у школярів установок на дотримання норм здорового способу життя і впровадження їх у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів округу;
- ◆ організація цілеспрямованої освітньо-просвітницької діяльності, в якій успішно реалізується **модель: «знання – ставлення – поведінка»**;
- ◆ використання засобів масової інформації для популяризації педагогічних знахідок Школи сприяння здоров'ю та освітнього округу.

На рівні діяльності громадських та державних структур:

- ◆ набуття власного соціального досвіду щодо розбудови ефективного єдиного позитивного громадського здорового простору життя;
- ◆ розробка інтегральної системи пошуку можливостей, механізмів та шляхів вирішення проблем щодо формування активної позиції школярів та жителів села до зміцнення та збереження власного здоров'я, формування культури здорового способу життя;
- ◆ здійснення впливу на формування громадської думки в селі щодо збереження та зміцнення здоров'я;
- ◆ підтримка багатодітних, малозабезпечених сімей;
- ◆ здійснення профілактики захворювань, соціального неблагополуччя дитини, дитячої бездоглядності, соціально-правового захисту життя та здоров'я дітей, їх сімей;
- ◆ спонсорська допомога;
- ◆ виховання учнівської молоді на засадах ідей етнопедагогіки, з урахуванням етнокультурологічних, регіональних, національних особливостей

Третій етап – формувально-впроваджувальний або діяльнісний

На третьому етапі, який ми назвали формувально-впроваджувальний або діяльнісний, створювалось те освітнє середовище, в основу якого покладена цілеспрямована дія всіх суб'єктів Липецького освітнього округу на особистість учня та дорослого населення щодо збереження та зміцнення здоров'я й формування здорового способу життя.

Ефективність формування здоров'язбережувального середовища досягається в результаті **цілісного підходу**, що визначається:

- ◆ формуванням у школярів, їхніх батьків, педагогів, односельчан **аксіологічного підходу**, спрямованого на освоєння пріоритетних цінностей, пов'язаних не тільки зі збереженням життя і зміцненням здоров'я, але і **дієвістю тих чи інших ціннісних орієнтацій**, що приводить до морально-мотивованих вчинків, відповідності самооцінки оцінці оточуючих,

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

моделювання власної поведінки відповідно до створеної системи ціннісних орієнтацій;

♦ **створенням** позитивного енергетичного простору на основі **акмеологічного підходу** до змісту освіти, технологій навчання й виховання, управління, що **дозволяє перевести школу з режиму функціонування до режиму розвитку**, а це значно підвищує якість освіти, бо головними стають пізнавальні мотиви, навчання стає внутрішньою потребою, важливим є творче переосмислення дійсності і можливим досягнення успіху в різноманітних сферах діяльності всіх учасників освітнього процесу;

♦ **валеологічною спрямованістю** усього навчально-виховного процесу, так як упровадження здоров'язбережувальних освітніх технологій пов'язано з використанням медичних (медико-гігієнічних, фізкультурно-оздоровчих), соціально-адаптованих, екологічних здоров'язбережувальних технологій та технологій забезпечення безпеки життєдіяльності;

♦ **педагогічним моніторингом** стану здоров'я, навчання й виховання, розвитку дитини.

З утворенням Липецького освітнього округу **розширилися функції всіх підсистем педагогічної системи** опорної школи округу:

- ⇒ управлінської;
- ⇒ дидактичної;
- ⇒ виховної;
- ⇒ науково-методичної;
- ⇒ суспільно-педагогічної.

Крім того, всі педагогічні структури набули **громадянського спрямування**, що є **новим** у діяльності школи, бо вирішуються не тільки проблеми школи, але й територіальної громади.

Змістом управлінської діяльності є:

- **вироблення** цілісної системи діяльності округу, яка б відповідала вимогам часу і створювала передумови для цілеспрямованого та різнобічного розвитку учнів, батьків, педагогів, сільської громади;
- **оновлення** та удосконалення змісту навчання і виховання (впровадження державних стандартів освіти, нових освітніх технологій, концепції розвитку школи та округу, профілізації та індивідуалізації освітнього процесу, авторських виховних програм, виховних систем класів та шкіл);
- **проведення** діагностики й оцінювання діяльності школи та освітнього округу, орієнтації на оцінювання за результатами навчання учнів, вивчення рівня розвитку особистості дитини, результатів діяльності педагогів;
- **формування** продуктивного, активного педагогічного середовища, атмосфери творчого пошуку, взаємодопомоги, співпраці;
- **створення** з точки зору здоров'язберігаючої педагогіки сприятливих умов для навчання, виховання та розвитку учнів.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Рада Липецького освітнього округу забезпечує створення оптимальної, гнучкої, динамічної, демократичної системи управління та діяльності освітнього округу з прогнозуванням кінцевого результату, а саме:

- ◆ **подає пропозиції** відділу освіти Котовської районної держадміністрації щодо організації навчально-виховного процесу в навчальних закладах – суб'єктах округу, затверджує єдиний робочий навчальний план суб'єктів округу та встановлює режим їх роботи;
- ◆ **затверджує** маршрути шкільних автобусів, що забезпечують підвезення учнів і педагогічних працівників до місця навчання та додому;
- ◆ **забезпечує** на базі опорного закладу допрофільну підготовку та профільне навчання, де предмети та факультативні заняття, курси за вибором, спецкурси викладаються як педагогічними працівниками опорного закладу, так і вчителями навчальних закладів – суб'єктів округу;
- ◆ **координує:**
 - проведення виховних заходів, позаурочної, гурткової роботи, організацію дозвілля сільських дітей, учнів та їх родин, дорослого населення села з метою ефективного використання наявної матеріальної бази суб'єктів округу;
 - діяльність міжбібліотечного абонементу для тимчасового перерозподілу та формування бібліотечних фондів;
- ◆ **здійснює** організаційно-методичний супровід з метою:
 - підвищення професійної компетентності педагогічних кадрів в умовах розбудови освітнього округу,
 - підготовки волонтерів – учнів, – батьків, – працівників соціокультурних структур освітнього округу для проведення валеологічних тренінгів та профілактичної роботи щодо формування здоров'язберігаючої компетентності суб'єктів округу та створення здорового довкілля;
- ◆ **забезпечує** створення сприятливих психолого-педагогічних умов для інноваційної діяльності та творчої соціально-ціннісної життєдіяльності учнів, батьків, вчителів, громадськості;
- ◆ **звітує** наприкінці навчального року на загальних зборах працівників - суб'єктів округу про свою діяльність.

Освітній процес школи включає два **пріоритетних напрямки** педагогічної діяльності щодо **оздоровлення середовища:**

⇒ **створення оптимальних зовнішніх умов** соціуму через спільну діяльність і спілкування дітей і дорослих;

⇒ **забезпечення внутрішніх умов** для саморозвитку, самовиховання, самореалізації учнів шляхом упровадження механізмів самопізнання, рефлексії, цілеутворення.

Мета виховної системи опорної школи Липецького освітнього округу: забезпечити умови для індивідуального розвитку особистості школяра, розвитку ціннісних ставлень та ключових життєвих компетенцій, найповнішої

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

самореалізації в різних видах позаурочної та позашкільної діяльності через насичене освітнє та соціокультурне середовище.

Такий підхід дає можливість нам вважати наступне про школу:

школа I ступеня освітнього округу	є школою формування ціннісних орієнтацій;
школа II ступеня освітнього округу	є школою становлення особистості;
школа III ступеня освітнього округу	є школами самовизначення особистості школяра.

Виховний процес в освітньому окрузі побудовано на *діагностичній основі*. В основу **виховної системи округу** лягли *авторські творчо-цільові програми, проект*:

- ✓ програма *«Створи в собі Людину: чотири кроки пізнання»;*
- ✓ програма *«З віри в себе – до творця своєї долі»;*
- ✓ програма *«Розвиток життєвої компетентності особистості – шлях до самовдосконалення»;*
- ✓ програма *«Дев'ять заповідей людяності: пізнаємо, навчаємося, спілкуємося, організовуємо»;*
- ✓ програма *«Школа та сім'я: інтеграція зусиль»;*
- ✓ проект *«Школа сприяння здоров'ю – крок до життєвої компетентності»;*
- ✓ програма *«Від Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю».*

Учнівське самоврядування

У системі управління виховним процесом вагоме місце займає діючий орган учнівського самоврядування. Сьогодні в освітньому окрузі на базі опорної школи працюють органи управління дитячого самоврядування: учнівська окружна конференція та Учнівська координаційна рада освітнього округу.

Цінність такої організації учнівського самоврядування полягає в тому, що створений **міжшкільний дитячий освітній простір**, розширені поле діяльності та межі організації демократичного життя, де кожен учень є організатором та учасником оздоровлення соціуму, а це підвищує планку відповідальності, можливостей та самореалізації наших вихованців.

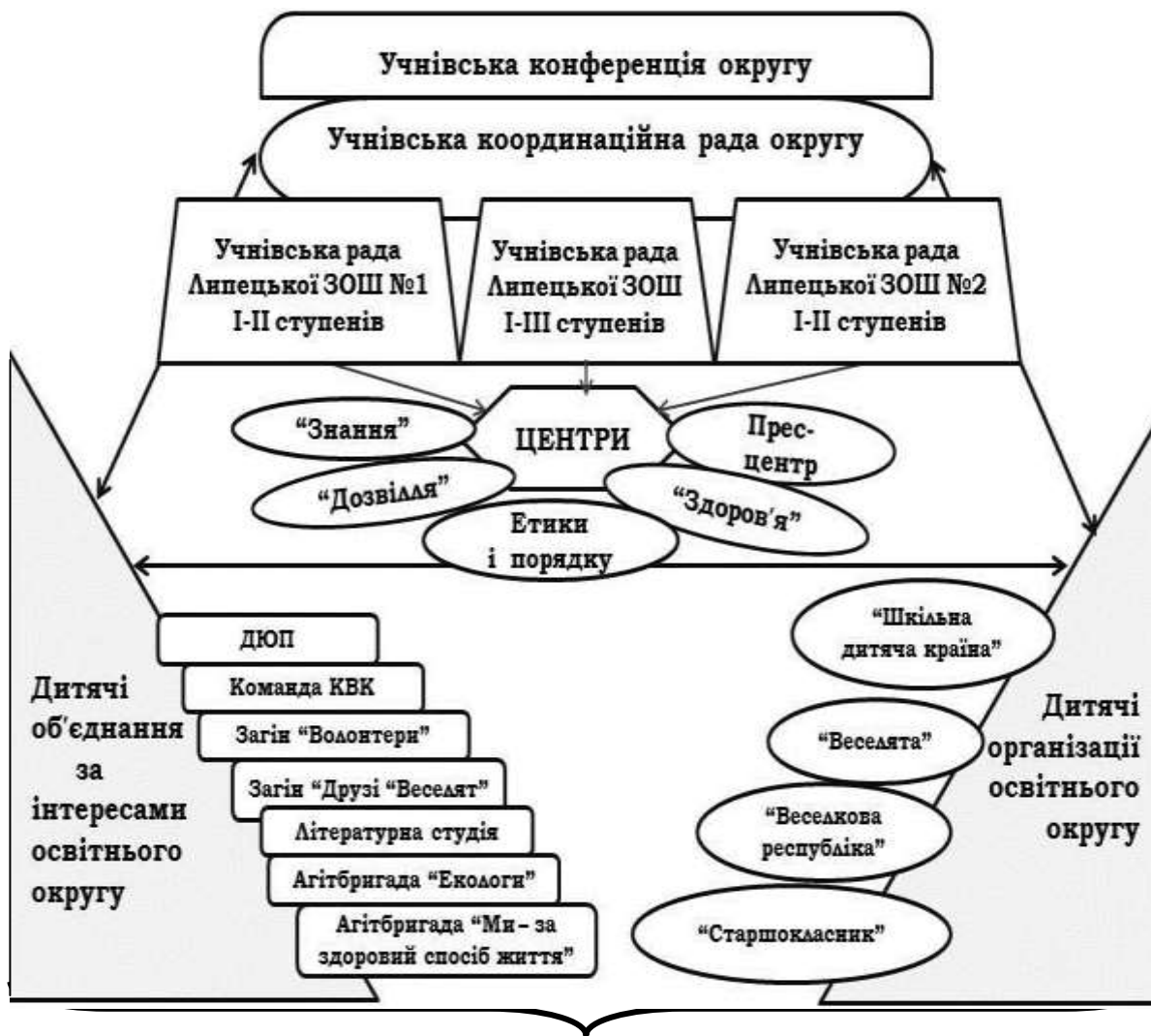
Як приклад дієвості реалізації виховної системи округу яскраво може бути представлена і система життєдіяльності учнів, об'єднаних в:

- ◆ **дитячі організації** («Веселята», «Веселкова республіка», «Старшокласник», «Шкільна дитяча країна»);

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ♦ **дитячі об'єднання за інтересами:** агітбригада «Екологи», агітбригада «Ми – за здоровий спосіб життя», команда КВК, ДЮП, загони «Волонтери», «Друзі «Веселят», Літературна студія.

**СТРУКТУРА УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ
ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ**

На базі опорної школи проводиться *позаурочна робота*, спрямована на створення умов для виховання культури здоров'я, всебічного розвитку учнів. Працюють **15 гуртків** та **9 пізнавальних факультативів**.

Головною метою методичної служби Школи сприяння здоров'ю як опорної школи освітнього округу є створення інформаційного освітньо-методичного середовища, яке б забезпечувало неперервний і цілеспрямований професійний розвиток педагогічних працівників відповідно до сучасних вимог.

Створені сприятливі умови для підвищення фахової майстерності вчителів-предметників, класних керівників. Свою освіту вчителі підвищують під час відвідування та участі в районних та шкільних конференціях,

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

проблемних та психолого-педагогічних семінарах, шкільних методичних об'єднаннях, творчих групах, круглих столах, майстер-класах, предметних тижнях, методичних виставках, відкритих уроках та позакласних заходах, поєднуючи колективні форми роботи з індивідуальними.

Опорна школа освітнього округу об'єднала всі соціально-громадські установи та організації на території села з **метою посилення її можливостей у створенні умов для розвитку індивідуальних здібностей і потреб учнів** не тільки в освітньому середовищі, але й у реальному житті.

Об'єднання та координація зусиль всіх суб'єктів освітнього округу створили сприятливі умови для забезпечення здорового середовища проживання, навчання та виховання, спрямованих на зміцнення здоров'я дітей, їх фізичний розвиток, соціальну адаптацію, духовне зростання, підвищення культури стосунків у соціумі.

Четвертий етап – узагальнювально-рефлексивний

Сьогодні аналіз здоров'язберігаючої діяльності опорної школи освітнього округу на узагальнювально - рефлексивному етапі розбудови Школи сприяння здоров'ю дозволяє говорити про **результати її діяльності**:

- √ Липецька школа стала платформою для створення центру сприяння здоров'ю Липецького освітнього округу;
- √ створено міжшкільний освітній простір; створено єдиний виховний простір Липецького освітнього округу за участю громадських організацій;
- √ розширено простір для самовираження та самореалізації всіх суб'єктів освітнього округу;
- √ склалися належні умови для соціальної адаптації та захисту інтересів і прав учнів;
- √ створено інноваційний та інформаційно-діяльнісний простори;
- √ стійка мотивація до ведення здорового способу життя формується не тільки в учнів, а й у молоді села;
- √ **наш випускник** – це людина, яка перебуває в гармонії зі світом і самим собою; усвідомлює власну цінність і цінність інших; дбає про своє здоров'я та вважає здоровий спосіб життя пріоритетним напрямком розвитку особистості; вміє керувати своїм власним розвитком з урахуванням загальнолюдських та культурно-національних цінностей і є творцем свого життя.

Липецька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, як навчальний заклад **Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю**, є обласним та районним інформаційно-методичним центром з проблем просвітницької роботи з питань формування та зміцнення здоров'я, а також надає організаційно-методичну допомогу школам району в розбудові навчального закладу сприяння здоров'ю.

Розділ III

Концепція Школи сприяння здоров'ю як опорної школи освітнього округу

Вступ

Актуальність проблеми здоров'язбереження на сучасному етапі

На сучасному етапі людина, її життя і здоров'я визначаються як найвищі людські цінності, бо саме вони є показником цивілізованості суспільства, головним критерієм ефективності діяльності всіх його сфер.

Враховуючи методологічні основи здоров'я, здорового способу життя педагогічний колектив школи розглядає його у співвідношеннях *триади: здоров'я – здоровий спосіб життя – культура здоров'я.*

Світова наука передбачає цілісний погляд на **здоров'я** як на феномен, що *інтегрує* принаймні чотири сфери: фізичну, психічну, соціальну та духовну. Усі ці складові невід'ємні одна від одної, тісно взаємопов'язані, постійно *взаємодіють з оточуючим середовищем*, а їх *інтегрований вплив визначає стан здоров'я людини.*

Всесвітня організація охорони здоров'я визначила поняття здоров'я як стан повного фізичного, душевного (духовного) та соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороби або фізичних вад.

Державна програма «Діти України» виділяє також чотири аспекти здоров'я: фізичний, психічний, соціальний та духовний:

↗ **фізичне здоров'я** розглядається як поточний стан функціональних органів і систем організму;

↗ **психічне здоров'я** – стан психічної сфери людини, який характеризується загальним душевним комфортом, забезпечує адекватну регуляцію поведінки й обумовлений потребами біологічного і соціального характеру;

↗ **духовне здоров'я** – це спроможність особистості регулювати своє життя і свою діяльність у відповідності до гуманістичних ідеалів. Саме **духовне здоров'я є визначальним** у ставленні людини до себе, до інших, до суспільства і є пріоритетним в ієрархії аспектів здоров'я;

↗ **соціальне здоров'я** – це передусім сформована громадянська відповідальність за виконання соціальних ролей у суспільстві; система цінностей, настанов і мотивів поведінки в соціальному середовищі.

В поняття **здорового способу життя** входить все в людській діяльності, що стосується збереження і зміцнення здоров'я, все, що сприяє виконанню людиною своїх людських функцій через діяльність з оздоровлення умов життя – праці, відпочинку, побуту.

Результатом сформованості здорового способу життя є **культура здоров'я**, яка виражається у глибині й системності знань, рівні сформованості

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

гуманістичних ціннісних орієнтацій, розвиненості різних типів мислення, розумінні виховних можливостей національних культурно-історичних традицій, активності оздоровчої діяльності, вияві творчої ініціативи, умінні розробляти індивідуальну оздоровчу систему та вести здоровий спосіб життя.

Зважаючи на це, сучасне суспільство потребує від школи підготовки молоді, здатної відповідати на виклики часу, *здорової, компетентної та мобільної* на сучасному ринку праці, яка має **громадянську позицію** й ефективно здійснює діяльність, здатної до **саморозвитку** та **навчатись протягом життя**. Виконати дане замовлення сучасного суспільства можна тільки всією **громадою**. У Національній доктрині розвитку освіти стратегія модернізації освіти, зокрема і освіти сільського регіону, спрямована на посилення ролі громадськості у вирішенні освітянських проблем і є однією з основних тенденцій розвитку освіти як відкритої державно-громадської системи.

Сучасний погляд на діяльність Школи сприяння здоров'ю як на соціокультурний та здоров'язбережувальний осередок сільської громади

Липецький освітній округ є **частиною соціокультурного середовища** села Липецьке, де проживають молдавани і де протягом багатьох десятиліть склалася власна система існуючих відносин між людьми та державними установами, громадськими організаціями, культура, традиції та звичаї, простір діяльності і організація життя його мешканців і де наша **Липецька загальноосвітня школа I-III ступенів**, яка є **опорною** в освітньому окрузі, зайняла своє **достойне місце**.

Враховуючи вплив соціуму на розвиток особистості, педагогічний колектив Липецької загальноосвітньої школи I-III ступенів створює такі **умови**, щоб в соціокультурному середовищі, в якому протікає життя дитини та дорослого населення сільської громади, **різноманітні простори** (інформаційний, здоров'язбережувальний, культурно-дозвільний, художньо-творчий, екологічний, правовий та ін.):

- √ **доповнювали** один одного, а не вступали в протиріччя;
- √ **носили спонукальний характер** регламентації життя, в тому числі для здійснення вибору, що дає можливість кожному знайти свою соціокультурну нішу;
- √ **стали сприятливими** для самореалізації дітей та дорослих, для втілення їхніх ідей, проектів, сподівань у зовнішньому світі;
- √ **спрямовували** на загальнокультурні норми і цінності, що сприймаються як щось само собою зрозуміле, що є необхідною умовою.

Адже **зовнішній вплив** переходить в сталі переконання, складає цінності душі і розуму людини, сприяє формуванню її характеру, відбивається на етичних уявленнях і знаходить відображення в тих чи інших вчинках.

Концептуальна модель Школи сприяння здоров'ю як опорної школи освітнього округу

Розвиток і розбудова педагогічної системи любого сучасного навчального закладу зумовлюється як зовнішніми соціокультурними факторами, так і внутрішньою логікою процесів, які відбуваються в них. Враховуючи те, що упровадження освітніх округів – це прояв нового підходу до управління й розвитку середньої освіти на місцевому рівні, то **провідною ідеєю** Школи сприяння здоров'ю є: *оздоровлення навколишнього середовища на засадах інтеграції всіх виховних впливів на дитину в умовах Липецького освітнього округу.*

Так як кожна дитина в селі – повноправний маленький громадянин незалежної України, який повинен мати реальну можливість здобути повноцінну освіту, то **мета** опорної Школи сприяння здоров'ю освітнього округу: *задоволення освітніх потреб та інтересів всіх учасників навчально-виховного процесу через оптимальне поєднання державних і громадських, зовнішніх і внутрішніх чинників в інтересах дитини й суспільства в умовах розбудови Школи сприяння здоров'ю.*

ЧИННИКИ,

що впливають на створення здорового освітнього середовища

Серед **державних чинників** ми виділяємо такі:

- ◆ центром нової державної освітньої політики є **людина як особистість**;
- ◆ широкий **інноваційний педагогічний рух**, що дає позитивні результати в розвитку здорової, творчої особистості та формуванні громадянина України, серед яких:
 - ✓ Програма всебічного розвитку дитини «Крок за кроком»;
 - ✓ «Школа життєтворчості особистості» І. Єрмакова;
 - ✓ «Авторська школа-комплекс» М. Гузика (м. Южне);
 - ✓ система розвивального навчання Д. Ельконіна;
 - ✓ Програма розвитку дітей «Росток» Т. Пушкарьової;
 - ✓ Освітня програма «Довкілля» В. Єльченка;
 - ✓ Технологія гнучкої диференціації освіти у школі «Азимут» С. Підмазіної;
 - ✓ Комплексна програма «Формування навичок здорового способу життя у дітей та підлітків» (проект «Діалог»);
 - ✓ Проект «Сприяння просвітницькій роботі «рівний – рівному» щодо здорового способу життя серед молоді України» та ін.;
- ◆ **державна та регіональна політика, нормативно-правова база**, спрямовані на підвищення якості освіти та її відповідність сучасним стандартам на основі ефективного використання потенціалу ресурсів кожного навчального закладу, координації та консолідації зусиль усіх суб'єктів освітнього округу.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Громадськими чинниками є:

- ◆ наявність громадських організацій на території Липецького освітнього округу;
- ◆ налагодження партнерських стосунків між школами та всіма ресурсами, що існують у громаді;
- ◆ соціальний, культурний, освітній рівень громади;
- ◆ замовниками освіти стали не тільки держава, а й батьки, самі учні, громадськість.

Зовнішні чинники:

- ◆ соціально-психологічний клімат сільського середовища, де проживають вихованці;
- ◆ соціально-побутові умови життя (безробіття, бідність);
- ◆ соціокультурні, багаті національні традиції у сфері виховання;
- ◆ зацікавленість батьків в наданні їхнім дітям якісних освітніх послуг та бажання бачити своїх дітей успішними.

Внутрішні чинники:

- ◆ пошук шляхів підвищення ефективності роботи шкіл округу;
- ◆ орієнтація на внутрішній світ дитини через здійснення особистісно орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного, аксіологічного та акмеологічного підходів;
- ◆ готовність до інновацій;
- ◆ наявність досвідчених педагогічних кадрів;
- ◆ достатнє матеріально-технічне забезпечення шкіл;
- ◆ наявність традицій та позитивного досвіду роботи учнів, педагогів, батьків, громади.

За цих обставин перед педагогічним колективом школи виникли нові перспективи, пов'язані з посиленням інноваційного пошуку як способу адаптації навчального закладу до тих суспільних змін та оточуючих умов, які впливають на становлення дитини як особистості, на стан її здоров'я, її формування, розвиток та діяльність, а також забезпечують позитивні зміни у житті села щодо створення безпечних та здорових умов життєдіяльності.

Головними завданнями Школи сприяння здоров'ю як опорної школи освітнього округу стали такі:

- ✓ створення ефективної освітньої системи, здатної надавати якісні освітні послуги, передбачені законодавством України, та забезпечення єдиного освітнього простору в межах округу;
- ✓ створення єдиного інформаційного простору;
- ✓ створення інноваційного простору, що стимулює новаторські зміни в усіх сферах життєдіяльності дитини та соціуму;
- ✓ створення виховного простору за участю громадських організацій та державних установ;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ✓ створення розвиваючого духовно збагаченого здоров'язбережувального середовища, яке б **сприяло**:
 - ◆ *підвищенню якості* навчально-виховного процесу та активізації учнів в розбудові сфери вільного часу, що створює сприятливий простір можливостей для самореалізації особистості дитини;
 - ◆ *різнобічному особистісному розвитку* всіх суб'єктів середовища шляхом здійснення спільної перетворюючої діяльності з опорою на місцеві природні, соціальні та культурні ресурси;
 - ◆ *формуванню навиків* культури спілкування, культури праці, побуту та проживання, культури здоров'я, здорового способу життя та харчування, інформаційної, правової, екологічної культури;
 - ◆ *формуванню потреби* поводити себе згідно з моральними нормами, прийнятими в суспільстві, наслідуванню кращих традицій родини, народу;
 - ◆ *вихованню почуття* громадянськості та формуванню громадянських цінностей учнів і членів громади, збагаченню їхнього соціального досвіду.

Новизна

Ознайомившись:

- ◆ із загальними теоретичними питаннями здорового способу життя, які розглянуто в роботах С. Бондаревського, О. Дубогай, В. Новосельського, В. Платонова, В. Оржехівської та ін.;
- ◆ із психологічними особливостями особистості, її фізичним розвитком та формуванням у процесі фізичного виховання, що розкриваються у працях М. Линця, Г. Малахова, В. Моляко та ін.;
- ◆ із питанням особистості як системи відносин індивіда з навколишнім соціальним середовищем, чому присвячують свої роботи Р. Баєвський, В. Сорокін та ін.;
- ◆ із питанням фізичної культури як виду соціальної діяльності, спрямованої на зміцнення здоров'я і розвиток фізичних здібностей, що розглядається в роботах П. Коробейнікова, Б. Шияна;
- ◆ із питанням фізичної культури як засобу підготовки до праці й захисту Батьківщини, що висвітлює у своїх працях В. Качашкін;

опанувавши:

- ◆ змістовий бік проблеми виховання навичок здорового способу життя, що докладно розкривається В. Артемоновим, В. Моченовим, Р. Баєвським, В. Войтенко та ін.;

опираючись:

- ◆ на основі класичної педагогіки (Каменський Я. А., Сковорода Г. С.);
- ◆ на наукові засади створення особистісно зорієнтованого виховання (Бех І. Д., Сухомлинський В. О.);

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ◆ на концептуальні основи проектування та прогнозування можливих та бажаних результатів навчально-виховного процесу (Киричук О. В., Коберник О. М., Безпалько О. В. та ін.);
- ◆ на засади гуманістичної психології (А. Маслоу, Ролло Мей, Карл Роджерс);
- ◆ на основи педагогіки компетентної людини (Єрмаков І., Штомпки П., Овчарук О.);
- ◆ на досвід творчих педагогів Одещини, зокрема Гузика М. П. (м. Южне), Мельник С. В. (м. Одеса), Фокіної Т. В. (м. Котовськ), Голік О. Г. (м. Одеса) та інших,
- ◆ на **Програму розвитку мережі навчальних закладів – Шкіл сприяння здоров'ю в Котовському районі Одеської області «Здорова дитина – здорове суспільство»** (автор методист РМК **Т. І. Лісовська**),

педагогічний колектив **розбудовує Школу сприяння здоров'я** в умовах функціонування **освітнього округу** на *громадських засадах*.

Філософські засади Школи сприяння здоров'ю як опорного навчального закладу освітнього округу

- ↪ **Здоров'язбережувальна педагогіка**, яка, з одного боку, формує спеціальні знання, уміння, навички збереження, зміцнення свого здоров'я, створення індивідуального здорового способу життя, а з іншого – передбачає в педагогічних технологіях можливості здійснення самостійних спроб удосконалення себе, свого тіла, психіки, емоцій, працювати над розвитком своїх комунікативних здібностей, виховувати гуманне ставлення до світу, до оточення, до самого себе.
- ↪ **Педагогіка життєтворчості**, що *«відкриває широкі можливості для глибшого розуміння простору дитинства як сфери повноцінного життя дитини, а не лише до її підготовки до дорослого буття»* (І. Єрмаков).
- ↪ **Педагогіка співробітництва**, яка сприяє більш високим досягненням і більшій продуктивності; формує більш турботливі, чуйні та віддані взаємини; забезпечує психологічне здоров'я дітей, соціальну компетентність і самоповагу.
- ↪ **Концепція соціалізації**, яка розглядає соціалізацію як двобічний процес, що включає в себе не тільки засвоєння, але й активне відтворення особистістю суспільних відносин.
- ↪ **Філософія людиноцентризму**, що утверджує значення ролі людини, її творчої діяльності, прагнення до самовдосконалення й самоствердження.
- ↪ **Національна психологія**, що є психологією працюючого господаря, вмілого селянина, турботливого сім'янина, поборника прав людини й державної незалежності, духовної спадщини родини, народу.

**Науково-педагогічні принципи,
на основі яких здійснюється робота в школі та освітньому окрузі:**

- ↪ **гуманізації** – утвердження духовних цінностей як першооснови у визначенні змісту освіти, забезпечення сприятливих умов для розвитку здібностей дітей та їх творчого потенціалу;
- ↪ **гуманітаризації** – пріоритетність особистості учня у системі освіти, забезпечення максимально сприятливих умов для виявлення і розвитку задатків і здібностей;
- ↪ **індивідуалізації** – творчий розвиток кожного учня з урахуванням особистісної обдарованості, різниці в інтелектуальній, емоційно-вольовій та дієво-практичній сферах;
- ↪ **демократизації** – створення умов, що забезпечують розвиток та саморозвиток особистості;
- ↪ **конструктивної цілісності** – забезпечує взаємозв'язок і єдність усіх компонентів структури моделі освітнього середовища округу;
- ↪ **реалістичності** – упровадження результатів, їх адекватність можливостям виконавців та відповідність ресурсному забезпеченню;
- ↪ **діагностичності** – обов'язкове встановлення ефективності змін, відповідно поставленим завданням.

**Основні напрями діяльності школи
в умовах функціонування освітнього округу:**

- ◆ вироблення *ефективної стратегії і тактики* щодо розбудови виховуючого здоров'яформуючого, здоров'язбережувального, здоров'язміцнюючого середовища на засадах партнерства всіх суб'єктів освітнього округу;
- ◆ здійснення *правового та науково-методичного супроводу* розбудови Школи сприяння здоров'ю;
- ◆ створення широкого *діапазону умов* для отримання учнями якісної освіти та підвищення розвитку їх творчих можливостей і природних здібностей;
- ◆ *мобілізація місцевих ресурсів* щодо створення здорового середовища проживання, спрямованого на зміцнення та збереження здоров'я дітей, попередження появи та поширення негативних явищ у дитячому та молодіжному середовищі;
- ◆ активізація *просвітницької діяльності* в громаді щодо формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя та свідомого ставлення до власного здоров'я;
- ◆ впровадження *ефективних сучасних технологій* управління, навчання та виховання, що формують здорове середовище життєдіяльності дитини та членів громади.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Очікувані результати:

- ◆ *розбудова* опорної школи освітнього округу – Школи сприяння здоров'ю на засадах соціального партнерства;
- ◆ *орієнтація* на високі стандарти та очікування;
- ◆ *ефективне лідерство* суб'єктів округу, спрямоване на гуманізацію та демократизацію життя соціуму;
- ◆ *високий рівень співробітництва та спілкування* всіх суб'єктів округу з метою оздоровлення та упорядкування навколишнього середовища життя громади, сприятливого до дитини; створення безпечних і здорових умов життєдіяльності для сільської громади з системою цінностей життя;
- ◆ *підвищення професійної компетентності педагогів*;
- ◆ *орієнтація на пошук та розвиток* ініціативних, творчих людей з числа учнів, педагогів, громадськості, здатних забезпечити створення здоров'я-формуючого середовища, сприятливих умов:
- ◆ *виховання* здорового молодого покоління, збереження їх фізичного, психічного, духовного здоров'я;
- ◆ *розвитку* життєстійкості та життєздатності школярів, сільської молоді, включення їх до соціальної практики та соціального проектування, розвитку соціальної компетентності;
- ◆ *залучення* учнівської молоді, громадськості до процесів здорового самостворення й упорядкування здорового середовища власної життєдіяльності;
- ◆ *оволодіння* учнями, дорослими членами сільської громади знаннями, вміннями, навичками, технологіями формування та розвитку здорового способу життя;
- ◆ *формування* в особистості школяра здатності до спільного пошуку, самодослідження, рефлексії, творчого саморозвитку;
- ◆ *становлення* особистості школяра як людини інноваційного типу, активного творця своєї долі: духовно багатой, здорової, компетентної особистості, яка має громадянську позицію, здатна до саморозвитку та самореалізації заради себе та суспільства;
- ◆ *створення системи* моніторингу стану здоров'я, навчання та виховання;
- ◆ *створення* сприятливого розвивального здоров'язбережувального освітнього та соціокультурного середовища.

Розділ IV

Структура та діяльність опорної Школи сприяння здоров'ю освітнього округу сприяння здоров'ю

Вступ. Інтеграція зусиль суб'єктів освітнього округу – дієвий механізм у створенні здорового освітнього та соціокультурного середовища

На території Липецької сільської ради функціонують загальноосвітня школа I-III ступенів та два навчальні заклади I-II ступенів. В процесі конструктивного діалогу між школами, батьківською громадою, державними та громадськими організаціями і установами с. Липецьке було досягнуто згоди щодо втілення в життя педагогічної ідеї про створення освітнього округу.

Партнерами у вирішенні освітніх завдань стали батьки, сільська рада, дільнична лікарня, дільничний відділ міліції, Центральний будинок культури, сільська бібліотека, сільський музей декоративно-ужиткової творчості «Каса маре» («Молдавська світлиця»).

СТРУКТУРА ЛИПЕЦЬКОГО ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ

Всі суб'єкти навчально-виховного процесу в ході спілкування за круглим столом, під час семінарів, ділових ігор, консультацій, лекцій, ознайомившись з філософською, соціологічною, психологічною, педагогічною літературою з проблеми створення здорового освітнього середовища спрямували свої зусилля на формування здорового способу життя як складового компоненту загальної культури школярів і дорослих, зумовленої духовним і мате-

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

ріальним середовищем у системі цінностей, знань, потреб, умінь і навичок, звичок формування, збереження та зміцнення здоров'я.

**4.1. МОДЕЛЬ ШКОЛИ СПРИЯННЯ ЗДОРОВ'Ю
ЯК ОПОРНОЇ ШКОЛИ ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ**

Розбудова моделі школи як Школи сприяння здоров'ю, саморозвитку та самовиховання, що входить до **Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю**, розширення її сфери діяльності засвідчили, що процес формування здорового освітнього середовища є **цілісною дієвою педагогічною системою**, яка має свою стратегію і тактику, характеризується конкретною метою, завданнями, змістом, оптимальними формами й методами її організації, наявністю критеріїв, показників і рівнів сформованості здорового способу життя, вихованості та розвитку учнів.

4.2. ПЕДАГОГІЧНА МОДЕЛЬ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ

Наш підхід до проблеми формування здоров'язберезувального середовища передбачає:

- ◆ *вивчення* уявлень про здоровий спосіб життя та формування свідомості про культури здоров'я і здорового способу життя;
- ◆ *упровадження* методик навчання здоровому способу життя та збереження здоров'я;
- ◆ *створення* у співпраці з громадськими, державними організаціями безліч можливостей і напрямків для вибору й місць докладання талантів й інтересів дитини, педагогів, батьків, членів сільської громади;
- ◆ *формування* мотиваційної сфери (мотивів на здоровий спосіб життя, творчих, пізнавальних, моральних, соціальних, естетичних та ін.), яка має позитивний виховний вплив, спонукає до перетворюючої діяльності і забезпечує високу життєздатність, життєстійкість та життєтворчість дитини та дорослих;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ◆ **формування** ціннісних ставлень до держави і суспільства, праці, природи, мистецтва, сім'ї, людини та самого себе;
- ◆ **формування і розвиток** ключових життєвих компетенцій;
- ◆ **упровадження** системи діагностики та моніторингу стану здоров'я учнів (фізичного, духовного, психічного, соціального).

Звісно, зусилля школи щодо пріоритету захисту та збереження життя і здоров'я дитини будуть тоді ефективними, коли реалізується дієвий механізм співпраці **«батьки – школа – громадськість»**. Адже формування потреби фізичного, духовного, психічного, соціального благополуччя та вдосконалення є складним та багатогранним педагогічним процесом, який не може бути успішним без **комплексного впливу** на дитину з боку школи, батьків, громадськості, засобів масової інформації, відповідної літератури.

Ефективність формування здоров'язбережувального середовища досягається в результаті **цілісного підходу**, що визначається:

- ↪ **вихованням** у школярів, їхніх батьків, педагогів, односельчан **аксіологічного підходу**, спрямованого на освоєння пріоритетних цінностей, пов'язаних не тільки зі збереженням життя і зміцненням здоров'я, але і дієвістю тих чи інших ціннісних орієнтацій, що приводить до морально-мотивованих вчинків, відповідності самооцінки оцінці оточуючих, моделювання власної поведінки відповідно до створеної системи ціннісних орієнтацій;
- ↪ **створенням** позитивного енергетичного простору на основі **акмеологічного підходу** до змісту освіти, технологій навчання й виховання, управління, що дозволяє **перевести школу з режиму функціонування до режиму розвитку**, а це значно підвищує якість освіти, бо головними стають пізнавальні мотиви, навчання стає внутрішньою потребою, важливим є творче переосмислення дійсності і можливим досягнення успіху в різноманітних сферах діяльності всіх учасників освітнього процесу;
- ↪ **валеологічною спрямованістю** усього навчально-виховного процесу, так як запровадження здоров'язбережувальних освітніх технологій пов'язано з використанням медичних (медико-гігієнічних, фізкультурно-оздоровчих), соціально-адаптованих, екологічних здоров'язбережувальних технологій та технологій забезпечення безпеки життєдіяльності;
- ↪ **педагогічним моніторингом** стану здоров'я, навчання й виховання, розвитку дитини.

Розуміння важливості проблеми інтеграції зусиль всіх суб'єктів середовища з метою створення здоров'язбережувальних умов для забезпечення особистісного зростання кожної дитини, кожного члена громади зумовило процес активного включення **всіх структурних підрозділів педагогічної системи** до процесу розбудови Школи сприяння здоров'ю.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

З утворенням Липецького освітнього округу **розширилися функції** всіх підсистем педагогічної системи опорної школи округу:

- ⇒ *управлінської,*
- ⇒ *дидактичної,*
- ⇒ *виховної,*
- ⇒ *науково-методичної,*
- ⇒ *суспільно – педагогічної.*

Крім того, всі педагогічні структури набули **громадянського спрямування**, що є **новим** у діяльності школи, бо вирішуються не тільки проблеми школи, але й територіальної громади.

4.3. УПРАВЛІНСЬКА ПІДСИСТЕМА

До структури управлінських органів Школи сприяння здоров'ю як опорної школи округу належать:

- √ **органи громадсько-колегіального управління** (загальні збори, рада округу);
- √ **органи громадського самоврядування** (*учнів* (учнівська конференція округу, учнівська координаційна рада), *учителів* (методична рада округу), *батьків та громадськості* (батьківський комітет округу, піклувальна рада округу, Центр асоціації молдавських сіл північного регіону Одеської області, Центр сім'ї, молоді, туризму та спорту округу).

Управління освітнім округом здійснює *рада освітнього округу*, до складу якої входять керівники навчальних закладів освітнього округу, голова батьківського комітету, голова села, керівники інших державних установ.

Рада Липецького освітнього округу забезпечує створення оптимальної, гнучкої, динамічної, демократичної системи управління та діяльності освітнього округу з прогнозуванням кінцевого результату, а саме:

◆ **подає пропозиції** відділу освіти Котовської районної держадміністрації щодо організації навчально-виховного процесу в навчальних закладах – суб'єктах округу, затверджує єдиний робочий навчальний план суб'єктів округу та встановлює режим їх роботи;

◆ **затверджує** маршрути шкільних автобусів, що забезпечують підвезення учнів і педагогічних працівників до місця навчання та додому;

◆ **забезпечує** на базі опорного закладу допрофільну підготовку та профільне навчання, де предмети та факультативні заняття, курси за вибором, спецкурси викладаються як педагогічними працівниками опорного закладу, так і вчителями навчальних закладів – суб'єктів округу;

◆ **координує:**

– проведення виховних заходів, позаурочної, гурткової роботи, організацію дозвілля сільських дітей, учнів та їх родин, дорослого населення села з метою ефективного використання наявної матеріальної бази суб'єктів округу;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- діяльність міжбібліотечного абонементу для тимчасового перерозподілу та формування бібліотечних фондів;
- ◆ **здійснює** організаційно-методичний супровід з метою:
 - підвищення професійної компетентності педагогічних кадрів в умовах розбудови освітнього округу,
 - підготовки волонтерів – учнів, – батьків, – працівників соціокультурних структур освітнього округу для проведення валеологічних тренінгів та профілактичної роботи щодо формування здоров'язберігаючої компетентності суб'єктів округу та створення здорового довкілля;
- ◆ **забезпечує** створення сприятливих психолого-педагогічних умов для інноваційної діяльності та творчої соціально-ціннісної життєдіяльності учнів, батьків, вчителів, громадськості;
- ◆ **звітує** наприкінці навчального року на загальних зборах працівників - суб'єктів округу про свою діяльність.

Засідання ради Липецького освітнього округу

При здійсненні управлінської діяльності в окрузі враховуються матеріально-фінансові, кадрові ресурси, культурний простір, сучасні тенденції розвитку освіти, нормативно-правова база, що забезпечує функціонування округу, а саме:

- ✓ Положення про освітній округ;
- ✓ Положення про Раду;
- ✓ Положення про методичну раду;
- ✓ Положення про опорну школу;
- ✓ Угоди про співробітництво.

Враховуючи умови сільської місцевості, багатого народними та культурними традиціями регіону, можливості державних установ, батьківської громади, наявність освітніх проблем, які потрібно було вирішувати, був визначений зміст управлінської діяльності округу:

- **вироблення** цілісної системи діяльності округу, яка б відповідала вимогам часу і створювала передумови для цілеспрямованого та різнобічного розвитку учнів, батьків, педагогів, сільської громади;
- **оновлення** та удосконалення змісту навчання і виховання (впровадження державних стандартів освіти, нових освітніх технологій, концепції розвитку

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

школи та округу, профілізації та індивідуалізації освітнього процесу, авторських виховних програм, виховних систем класів та шкіл),

- **проведення** діагностики й оцінювання діяльності школи та освітнього округу, орієнтації на оцінювання за результатами навчання учнів, вивчення рівня розвитку особистості дитини, результатів діяльності педагогів;

- **формування** продуктивного, активного педагогічного середовища, атмосфери творчого пошуку, взаємодопомоги, співпраці;

- **створення** з точки зору здоров'язберігаючої педагогіки **сприятливих умов** для навчання, виховання та розвитку учнів:

- ⇒ санітарно-гігієнічних;
- ⇒ організаційно-освітніх;
- ⇒ психологічних;
- ⇒ навчально-методичних.

**МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОЇ ПІДСИСТЕМИ
ОПОРНОЇ ШКОЛИ ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ**

4.4. ДИДАКТИЧНА ПІДСИСТЕМА

Освітній процес школи включає два **пріоритетних напрямки** педагогічної діяльності щодо **оздоровлення середовища**:

- ✓ **створення оптимальних зовнішніх умов** соціуму (гуманістичні відносини, сприятливий психологічний клімат, обстановка довіри та творчості), через спільну діяльність і спілкування дітей і дорослих;
- ✓ **забезпечення внутрішніх умов** (установок, рекомендацій, потреб, вибору, здібностей) для саморозвитку, самовиховання, самореалізації учнів шляхом упровадження механізмів самопізнання, рефлексії, цілеутворення.

Охоплення дітей систематичними заняттями спортом в урочний та позаурочний час виховує в них **потребу фізичного вдосконалення**, розвиває такий стан, коли діти хочуть займатися спортом з метою розвитку своїх здібностей, зміцнення здоров'я.

Важливою **складовою професійної компетентності педагогів** є володіння та застосування:

- **здоров'язберезувальних технологій**, які приводять у відповідність навчальне та фізичне навантаження можливостям дитини; створюють безпечні умови для перебування, навчання та праці в школі; вирішують завдання раціональної організації виховного процесу (з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей та санітарно-гігієнічних норм);
- **оздоровчих технологій**, спрямованих на вирішення завдань зміцнення фізичного здоров'я учнів (фізична підготовка, фізкультхвилинки, фітотерапія, казкотерапія, ігротерапія, музична терапія під час позакласних колективних чи родинних посиденьок, «розмов у колі», хвилинки доброго настрою та уроків здоров'я);
- **технологій навчання здоров'ю**, що включають:
 - ✎ *гігієнічне навчання* (зустрічі з медпрацівниками сільської дільничної лікарні, випуск санітарних бюлетенів);
 - ✎ *формування життєвих навичок* (керування емоціями, вирішення конфліктів тощо під час релаксаційних ігор, аутотренінгів, тренінгів);
 - ✎ *профілактика* травматизму та зловживання психоактивними речовинами, статеве виховання (бесіди з безпеки життєдіяльності, охорони та збереження здоров'я, суд над шкідливими звичками, круглі столи, хвилинки довіри тощо);
- **виховання культури здоров'я**, тобто особистісних якостей, які сприяють збереженню та зміцненню здоров'я, посиленню мотивації на ведення здорового способу життя, підвищенню відповідальності за особисте здоров'я, здоров'я родини, уявлень про здоров'я як найвищу цінність (години спілкування, ситуативні, рольові ігри, презентації, життєтворчі проекти та ін.).

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

У структурі педагогічної діяльності школи особливе місце посідають форми фізкультурно-оздоровчої роботи, спрямованої на формування позитивної мотивації до рухової активності, формування здоров'я, набуття знань і навичок здорового способу життя:

- ⇒ заняття фізичними вправами у формі уроку;
- ⇒ заняття фізичними вправами в режимі школи (рухливі ігри, спортивні розваги, фізкультхвилинки, прогулянки, дні здоров'я);
- ⇒ фізкультурно-оздоровчі свята;
- ⇒ самостійна рухова діяльність дітей.

На базі опорної школи проводиться **позаурочна робота**, спрямована на створення умов для виховання культури здоров'я, всебічного розвитку учнів: виховання громадянина України, розвитку дитини як особистості, її нахилів та інтересів, здібностей, самовизначення, саморозвитку, самореалізації, готовності до трудової діяльності. 65% учнів шкіл освітнього округу реалізують своє творче «Я» в **15 гуртках**, курсах за вибором «Практичне право», «Основи споживчих знань», «Громадянська освіта», спецкурсі «Школа проти СНІДу», літературній студії, у **9 пізнавальних факультативах**, які мають допрофільну та профільну спрямованість, серед них – факультатив з основ безпеки життєдіяльності «Розвиток життєвих навичок» та «Екологія та здоров'я», які проводять вчителі трьох навчальних закладів освітнього округу. Учні 10-11 класів (дівчата) проходять практичний курс медико-санітарної підготовки в дільничній сільській лікарні та займаються в гуртках «Підготовка медсестер - валеологів», «Знавці лікарських трав».

Наша школа завжди гостинно приймає учнів шкіл – суб'єктів освітнього округу на науково-практичній конференції учасників МАН, регіональному конкурсу-фестивалю «Таланти твої, Україно», під час проведення Всеукраїнських конкурсів «Левеня», «Кенгуру», «Соняшник» та ін.

Систематично працюють **міжшкільні спортивні секції** з футболу, волейболу, настільного тенісу, туризму; створюються **окружні учнівські спортивні команди** з футболу та волейболу, які ось уже три роки змагаються за кубок директора опорної школи. Щорічно восени на базі опорної школи, сільському стадіоні чи в спортивній залі Центрального будинку культури в залежності від погодних умов і кількості учасників та вболівальників серед учнів середніх класів шкіл – суб'єктів освітнього округу проводяться спортивні змагання «Старти надій» та «Весела Спортландія». В першому семестрі 2011-2012 навчального році було залучено до спортивних змагань в межах округу 72% учнів, а також частина молоді – випускників нашої школи різних років.

Внаслідок того, що всі діти охоплені спортом, зростає їхня зацікавленість своїм здоров'ям, формується спрямованість на фізичну досконалість та здоровий спосіб життя, а уроки і позаурочні заходи мають **здоров'язбережувальний, здоров'яформуючий, здоров'язміцнюючий** характер, спрямовані на формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя, учать куль-

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

турі здоров'я на засадах розвитку життєвих навичок. Саме такий підхід до навчально-виховного процесу і тільки в тісній співпраці педагогів з учнями, батьками, медичними працівниками, усіма тими, кого цікавить збереження і зміцнення здоров'я школярів, можна оздоровити навколишнє середовище життя громади, сприятливе для дитини.

4.5. ВИХОВНА ПІДСИСТЕМА

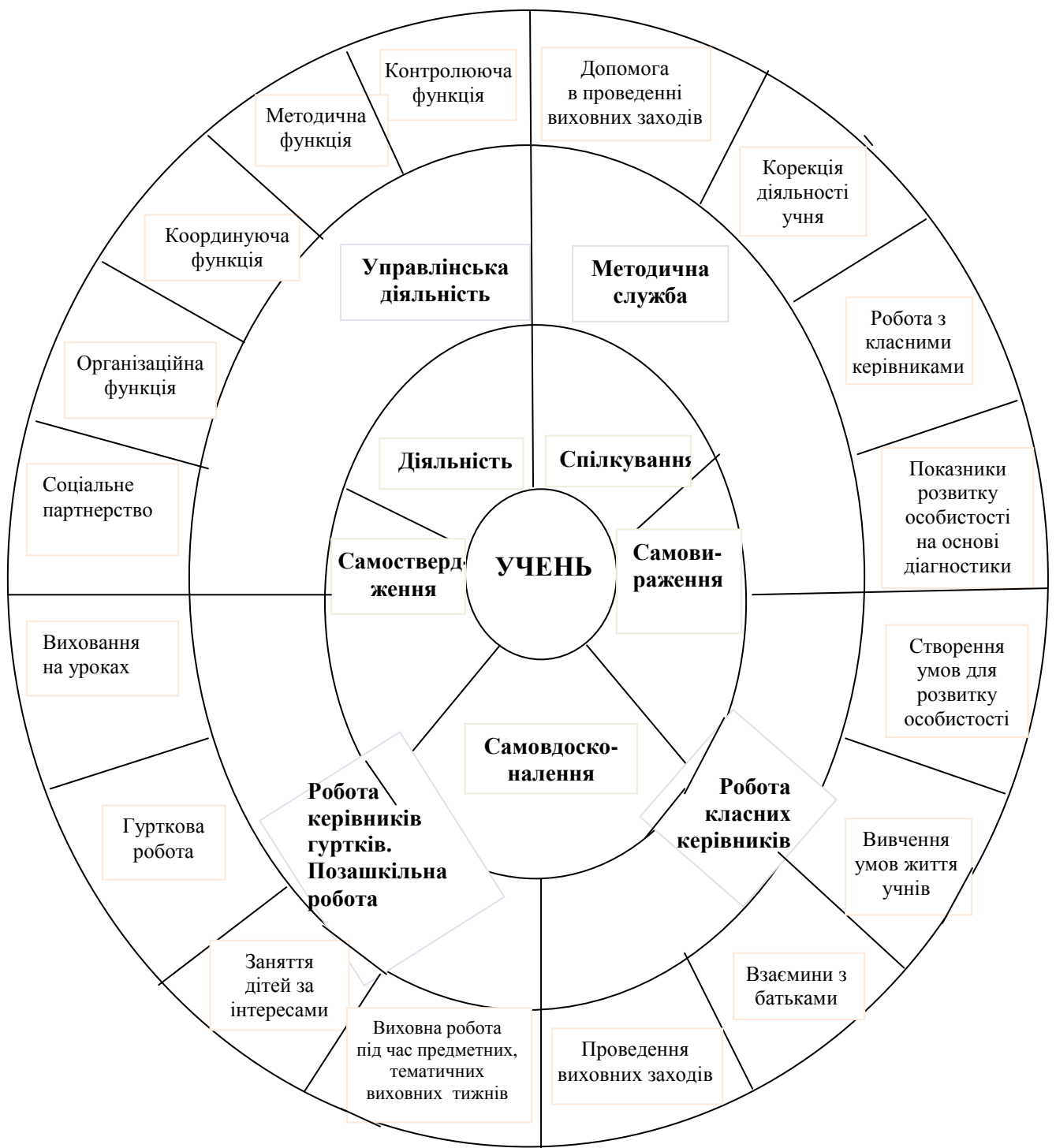
Мета виховної системи Липецького освітнього округу: *забезпечити умови для індивідуального розвитку особистості школяра, розвитку ціннісних ставлень та ключових життєвих компетенцій, найповнішої самореалізації в різних видах позаурочної та позашкільної діяльності через насичене освітнє та соціокультурне середовище.*

Педагогічні колективи і опорної, і дочірніх шкіл округу керуються інтересами й потребами дітей, прагнуть, щоб вони жили цікавим та повноцінним духовним життям, що і відображено в моделі виховної роботи.

СТРУКТУРА ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ОСВІТНЬОМУ ОКРУЗІ

МОДЕЛЬ ВИХОВНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ

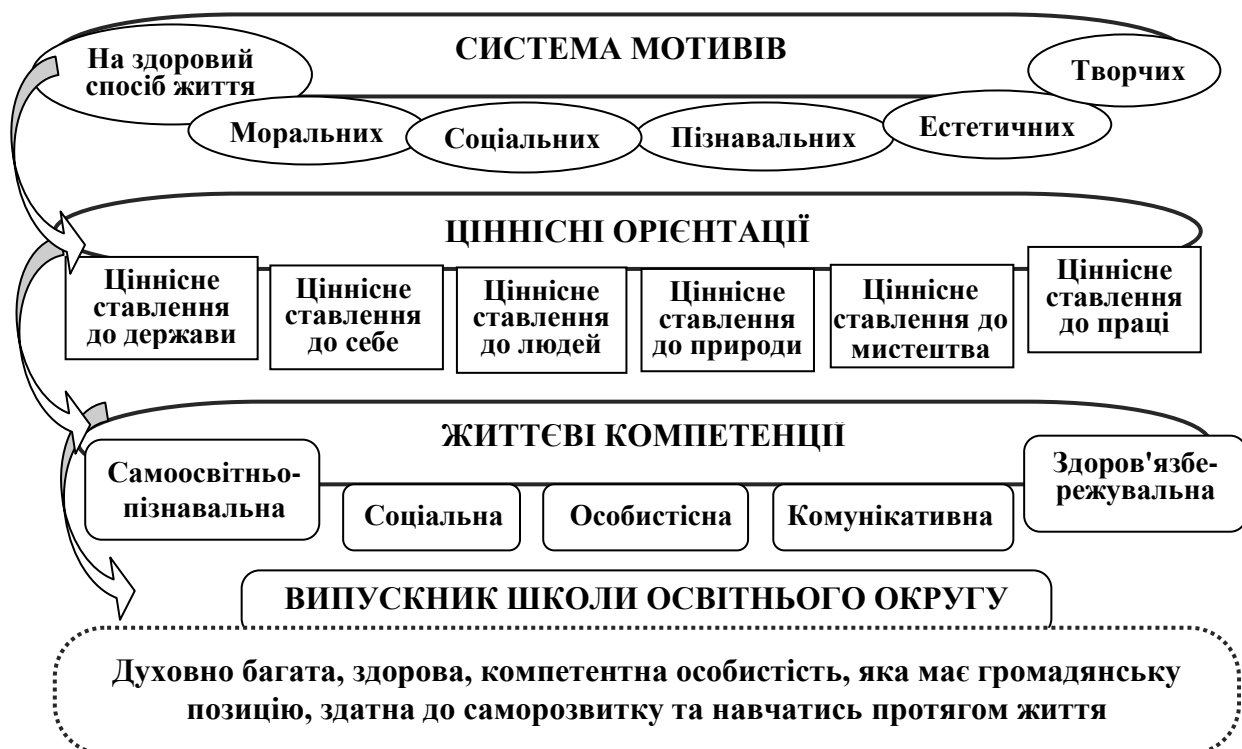
Завданнями виховання опорної школи освітнього округу є такі:

- ✓ *створення* розвиваючого виховного простору, який формує ціннісні ставлення особистості до держави, суспільства, себе, людей, сім'ї, природи, праці та мистецтва, історичних, культурних і духовних надбань населення Котовщини, Одещини, країни; простору, який забезпечує громадянську та соціальну активність особистості школяра, членів громади;

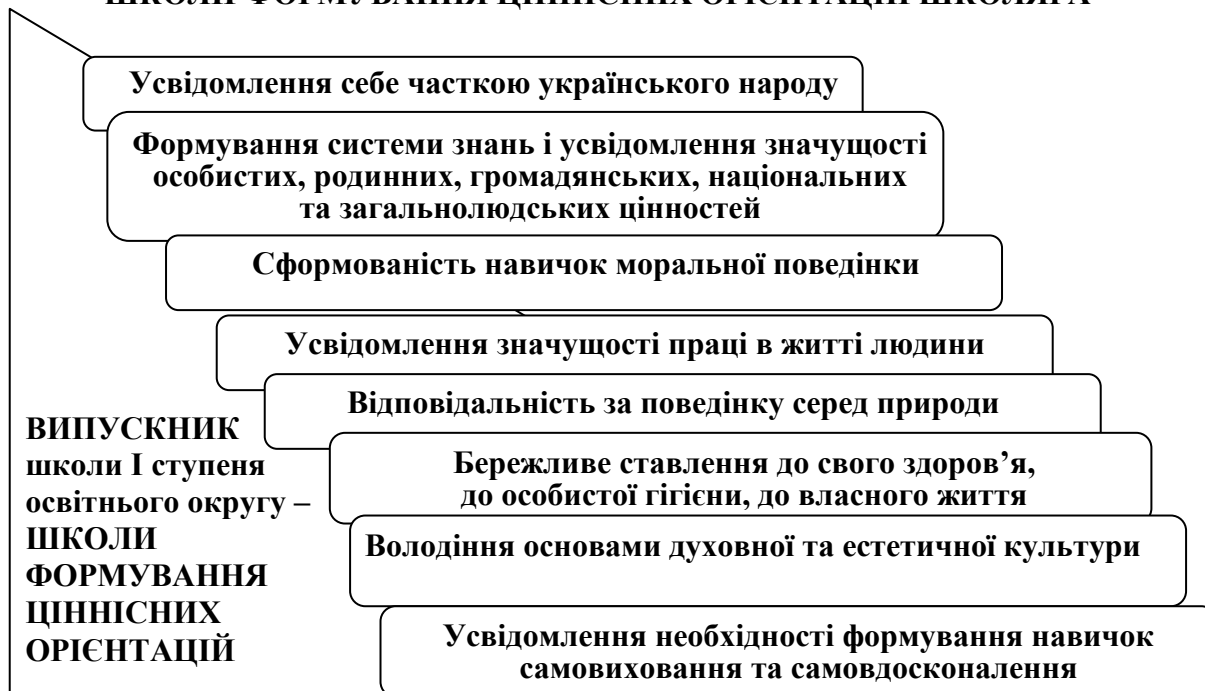
Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ✓ *сприяння розвитку* виховних систем шкіл округу;
- ✓ активне включення у виховний процес громади села, державних установ, координація співпраці з ними як засобу підвищення ефективності і результативності виховання;
- ✓ *сприяння розвитку* дитячих громадських організацій як осередків формування громадянської і соціальної активності особистості;
- ✓ *організація* системи діагностики та моніторингу динаміки змін у виховному процесі;
- ✓ *підвищення рівня* професійної компетентності і майстерності педагогічних працівників, популяризація перспективного педагогічного досвіду роботи з питань створення здорового середовища в умовах освітнього округу;
- ✓ *розробка моделей* особистісного розвитку школяра та випускників шкіл I, II, III ступенів Липецького освітнього округу, зорієнтованих на створення системи мотивів, на ціннісні ставлення до держави і суспільства, себе, людей, природи, праці і мистецтва та життєві компетенції, що дає нам можливість вважати:
 - ✎ школу I ступеня освітнього округу – *школою формування ціннісних орієнтацій школяра*;
 - ✎ школу II ступеня освітнього округу – *школою становлення особистості школяра*;
 - ✎ школу III ступеня освітнього округу – *школою самовизначення особистості школяра*.

МОДЕЛЬ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ШКОЛЯРА ШКІЛ ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ

МОДЕЛЬ ВИПУСКНИКІВ ШКОЛИ І СТУПЕНЯ ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ – ШКОЛИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ШКОЛЯРА

МОДЕЛЬ ВИПУСКНИКІВ ШКОЛИ ІІ СТУПЕНЯ ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ – ШКОЛИ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ШКОЛЯРА

МОДЕЛЬ ВИПУСКНИКІВ ШКОЛИ ІІІ СТУПЕНЯ ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ – ШКОЛИ САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ШКОЛЯРА

Шляхи реалізації виховних завдань вбачаємо в наступному:

⇒ *утвердження* у виховному просторі округу розвитку особистості на основі загальнолюдських і національних цінностей, духовних засад суспільного життя та життя сільської громади;

⇒ *включення* у виховний процес культурно-національних чинників виховання: виховання на прикладах життєдіяльності батьків, сільської громади, їх позитивного соціального досвіду, навколишньої природи, розкриття величі національної культури, культури села Ліпецьке та Котовщини, Одещини, визначних здобутків видатних людей України та рідного краю;

⇒ *включення* школярів у міжшкільну позаурочну та позакласну діяльність, що розширює життєвий простір учня й виховний простір навчальних закладів;

⇒ *інтеграція* громадсько-шкільного виховання та забезпечення тісного зв'язку і наступності в родинному, шкільному і позашкільному соціумі;

⇒ *врахування* етнопсихологічних особливостей регіону, активного залучення учнів до традицій, звичаїв, урочистостей, які культивуються в родині та сільській громаді;

⇒ *інформаційно-методичне забезпечення* виховного процесу, в основі якого лежить особистісно зорієнтований, особистісно діяльнісний, етнокультурологічний, аксіологічний, акмеологічний підходи до вибору виховних технологій, компетентісна спрямованість виховного процесу.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Проектування виховного процесу та його планування відбувається на **діагностичній основі**. Результати діагностики, що дає можливість здійснювати:

- психолого-педагогічний аналіз виховного процесу, вивчення вихованості та розвитку учнів, рівня професійної компетентності педагога, класного керівника;
- корекцію виховного процесу;
- орієнтацію педагогічних колективів шкіл – суб'єктів округу на вирішення виховних завдань та на усунення недоліків.

Важливим моментом у діяльності педагогів є орієнтація на пошук, на створення авторських проектів та програм. В основу виховної системи округу лягли **авторські творчо-цільові програми**:

- **«Створи в собі Людину: чотири кроки пізнання»** (для учнів 1-4 класів, автор Тіора А. В.);
- **«З віри в себе – до творця своєї долі»** (для учнів 5-8 класів, автор Ісаєва Л. М.);
- **«Розвиток життєвої компетентності особистості – шлях до самовдосконалення»** (для учнів 9-11 класів, автор Шитра С. С.);
- **«Дев'ять заповідей людяності – пізнаємо, навчаємося, спілкуємося, організуємо»** (для організації діяльності дитячих організацій та учнівського самоврядування, автор педагог-організатор Кіртока Л. М.);
- **«Школа та сім'я: інтеграція зусиль»** (автор Ісаєва Л. М.);
- проект **«Школа сприяння здоров'ю – крок до життєвої компетентності»** (автор Ісаєва Л. М.);
- програма **«Від Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»** (автор Ісаєва Л.М.).

Класні керівники навчальних закладів округу активно впроваджують **ефективні технології виховання**, які ґрунтуються на співпереживанні, позитивному емоційному оцінюванні, апелюють до свідомості та творчого ставлення вихованців до суспільних норм і цінностей. До них належать:

◆ **особистісно орієнтовані** (створюють ситуації взаємодії, емпатії, сприятливі для використання активних та інтерактивних технік): мозковий штурм «10 заповідей здоров'я», класний кооператив «Сувеніри» та «Новорічна іграшка», інтелектуальний аукціон «Стежками України», старт «Майстри доброго настрою», складання кодексу честі класу, скарбничка ідей «Твоя програма в спілкуванні» тощо;

◆ **культурологічні** (формують систему культурологічних знань особистості): розмова в колі «Чи має бути добро з кулаками», театралізоване дійство «Дозвольте колядувати», заочна подорож «Що вміли наші предки», година спілкування «Народні звичаї, традиції в моїй родині», музична вітальня «Народна пісня – духовний скарб народу», виставка фотографій «Мальовни-

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

ча Україна», спортивні змагання «Козацькі забави», зустріч з видатними людьми села «Який птах, таке й гніздо», стежка бойової слави «Минуле, закарбоване в камені», подорож у народну творчість свого села та ін.;

◆ **дитиноцентричні** (забезпечують умови для всебічного і гармонійного розвитку дитини): практикум «Якщо вам погано ...», самодіагностика «Хто Я?», хвилинка відвертості «Як захиститись від образ?», самокорекції «Мої плюси та мінуси», складання картограми особистих успіхів та невдач тощо;

◆ **соціоорієнтовані та інтерактивні** (конструюють особистісні дії дитини, активізують її діяльність, допомагають в самоконтролі та саморегуляції): тренінги «Гімн собі», «Любов до себе – основа самоповаги та поваги інших», «Я – неповторна людина», «Будинок моєї душі», рольові, сюжетні, релаксаційні, діяльнісні, комунікативні та ситуативні ігри «Організуй себе сам», «Розмова рук», «Поведінка дитини в небезпечній ситуації», «Школа», «Сім'я», «Нові ідеї щодо старих речей», диспути та дискусії «Будувати життя чи пристосовуватися до обставин?», «Успіх і щастя. Чи можна поставити між ними знак рівності?», «Людина така, як її віра в себе?», «Щастя й доля. Свою долю визначаєте ви чи зорі?», «Моє розуміння свободи», «Красиве життя – яку суть ви вкладаєте в це поняття?», створення та захист проектів «Перші кроки до життєвого успіху», «Моя програма самовиховання», «Волонтер», «Я – господар школи», «Я – житель села» та ін.

Використання **інтерактивних технологій** створює соціально-педагогічні умови, сприятливі для позитивних змін у знаннях, навичках і вчинках школярів, їхньому ставленні до соціуму, здоровому способі життя, правовому захисті, і є найдоречнішими в активізації превентивної та профілактичної роботи серед учнівської молоді села, попередженні негативних явищ у дитячому та молодіжному середовищі, формуванні лідерських якостей особистості, відповідальної поведінки дитини тощо.

Учнівське самоврядування

В системі управління виховним процесом вагоме місце займає діючий **орган учнівського самоврядування**.

Сьогодні в освітньому окрузі на базі опорної школи працюють органи управління дитячого самоврядування: учнівська окружна конференція та Учнівська координаційна рада освітнього округу, яка об'єднала лідерів трьох шкіл – суб'єктів освітнього округу. Цінність такої організації учнівського самоврядування полягає в тому, що був створений **міжшкільний дитячий освітній простір**, розширені поле діяльності та межі організації демократичного життя, де кожен учень є організатором та учасником оздоровлення соціуму, а це підвищує планку відповідальності, можливостей та самореалізації наших вихованців.

Традиційними в освітньому окрузі стали **волонтерський рух**, який здійснює загін «Волонтери», уроки самоврядування, організація трудових десантів, планування та проведення виховних заходів перед громадськістю

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

села з метою піднесення патріотичних настроїв її мешканців, на відзначення професійних, календарно обрядових народних та державних свят, пов'язаних з ювілеями історичних подій та видатних людей країни, області, Котовщини, села; підготовка КТД, у проведенні яких 70% ініціативи належить самим учнівським колективам (фольклорні експедиції по селу, екологічні стежки, очищення від сміття нежилых зон села, упорядкування берегів р. Тілігул, сільського дитячого майданчика, покинутих могил, добродійні акції «Милосердя», «Ветерани живуть поруч», «Молодь за здоровий спосіб життя», «Посади своє дерево», «Затишок» (по благоустрою територій шкіл та села), участь дітей в МАН, в щорічних виставках – ярмарках «Щедрість рідної землі», декоративно-прикладної творчості, конкурсах малюнків тощо).

Як приклад реалізації виховної системи округу яскраво може бути представлена і система життєдіяльності учнів, об'єднаних в **дитячі організації**:

- ⇒ у Липецькій опорній школі – це «Веселята», «Веселкова республіка» та «Старшокласник»,
- ⇒ у Липецькій загальноосвітній школі № 2 I-II ступенів – це «Веселята», «Веселкова республіка»,
- ⇒ у Липецькій загальноосвітній школі № 1 I-II ступенів – це «Шкільна дитяча країна»,

голови яких входять до Учнівської координаційної ради освітнього округу.

В структурі Учнівської координаційної ради освітнього округу є **дитячі об'єднання за інтересами**:

- ⇒ агітбригада «Екологи»,
- ⇒ агітбригада «Ми – за здоровий спосіб життя»,
- ⇒ команда КВК,
- ⇒ ДЮП,
- ⇒ загони «Волонтери»,
- ⇒ «Друзі «Веселят»,
- ⇒ Літературна студія.

Дитячі організації та органи учнівського самоврядування ставлять перед собою такі **завдання**:

- ✓ різнобічно розвиватися, самовдосконалюватися, самореалізовуватися;
- ✓ забезпечувати й захищати права та інтереси учнів;
- ✓ виховувати почуття відповідальності, свідоме ставлення до участі у розв'язанні важливих проблем шкільного та громадського життя, опанувати науку управління;
- ✓ розвивати громадянські якості в системі демократичних відносин соціуму та включатися у різноманітну цілеспрямовану діяльність;
- ✓ забезпечувати узгодженість інтересів учнів та дорослих –

та організують свою діяльність на наступних принципах:

- ⇒ відданість високим духовним цінностям, повага гідності інших, гармонія з довкіллям;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ⇒ громадська активність, розвиток взаєморозуміння та співпраці;
- ⇒ особиста відповідальність за свій інтелектуальний, фізичний, духовний розвиток.

Для **ефективної діяльності учнівського самоврядування** в освітньому окрузі створені **сприятливі умови**, які виражаються в тому, що:

- ◆ діти займаються конкретними корисними справами, а дорослі поважають їхні самостійно прийняті рішення та починання;
- ◆ члени самоврядування залучаються до оновлення змісту діяльності шкіл, ведуть профілактичну та роз'яснювальну роботу щодо появи, запобігання і подолання проявів негативних явищ у дитячому та молодіжному соціумі через засідання круглих столів, індивідуальні бесіди, інформаційні хвилинки, вечори запитань та відповідей, на які запрошуються працівники правоохоронних органів, культури, медицини, школи, бібліотеки;
- ◆ кожна дитина знає свої права та обов'язки, за які ділянки життєдіяльності в шкільному та позашкільному середовищі відповідає;
- ◆ лідери учнівського самоврядування та актив дитячих організацій користуються авторитетом та повагою серед учнів, педагогів, батьків, громади села і є взірцем у ставленні до своїх учнівських та громадських доручень;
- ◆ активізується суспільно корисна діяльність, а у залучених до громадської роботи школярів виявляються нові сторони їх особистості, які знайшли простір для свого розвитку, самоствердження та самореалізації;
- ◆ діти відчули себе не підлеглими виконавцями, а повноцінними господарями та партнерами дорослих в організації діяльності, спілкування, дозвілля, навчання та виховання в соціумі.

4.6. НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ПІДСИСТЕМА

Для постійного керівництва діяльністю Липецького освітнього округу на базі опорної школи створена **методична рада округу**, до складу якої входять заступники директорів опорної та дочірніх шкіл.

Традиційно методична робота освітнього округу будується на основі єдиної методичної проблеми: *«Формування ціннісних орієнтацій шляхом упровадження інноваційних технологій – основа формування життєвої компетентності особистості школяра в умовах освітнього округу»*.

Головною метою методичної служби освітнього округу є *створення інформаційного освітньо-методичного середовища, яке б забезпечувало неперервний і цілеспрямований професійний розвиток педагогічних працівників відповідно до сучасних вимог*.

Завдання методичної роботи – це:

⇒ створення в межах округу єдиного інформаційного та інноваційного простору;

⇒ збагачення знань педагогів, розвиток їхнього світогляду, ціннісних орієнтирів, переконань, що відповідають завданням розвитку школи;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

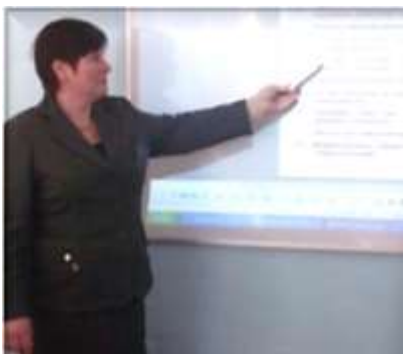
⇒ розвиток творчого потенціалу, майстерності вчителів, досконалого стилю педагогічного мислення та консолідація педагогічних колективів як колективу односторонців;

⇒ виявлення, узагальнення, поширення власного передового педагогічного досвіду;

⇒ організація діагностики і самодіагностики реальних можливостей учнів, учнівських колективів, професійних можливостей учителів, їх готовності до роботи в нових умовах;

⇒ контроль та аналіз якості знань, умінь, навичок, вихованості і розвитку школярів, ефективності впровадження інновацій тощо;

⇒ організація наставництва в межах округу.

Засідання методичної ради Липецького освітнього округу

Завдання, пов'язані з *організацією науково-методичної роботи*, є:

- ↪ нормативно-правове, науково-методичне **забезпечення** розвитку освіти вчителів, збагачення методичної бази;
- ↪ **активізація** творчої діяльності педагогічних працівників;
- ↪ **оцінювання** результативності та ефективності методичної роботи.

Важливою складовою методичної служби є наукове-методичне забезпечення, яке передбачає:

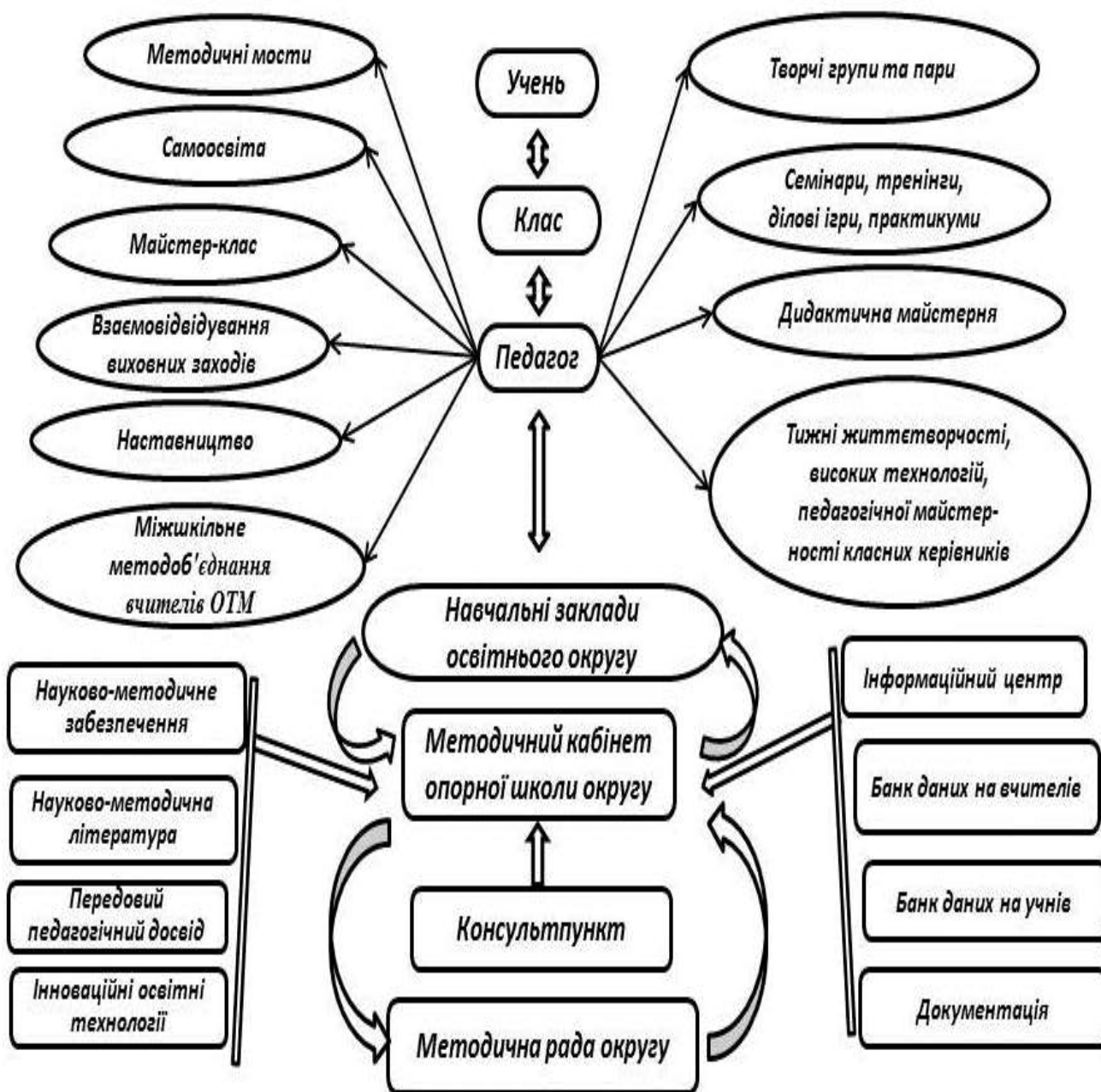
- ✓ здійснення аналізу практики навчання, виховання та організації освітнього процесу;
- ✓ проведення моніторингу рівнів знань, стану здоров'я, розвитку та вихованості школярів;
- ✓ здійснення інформаційно-методичної підтримки сучасних форм і методів навчання та виховання;
- ✓ популяризацію сучасних навчально-виховних технологій, перспективного педагогічного досвіду;
- ✓ проведення семінарів, науково-практичних конференцій, ділових ігор, педагогічних читань, «круглих столів» та ін. заходів з проблем збереження здоров'я.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Створені сприятливі умови для підвищення фахової майстерності вчителів-предметників, класних керівників. Свою освіту вчителі підвищують під час відвідування та участі в районних та шкільних конференціях, проблемних та психолого-педагогічних семінарах, шкільних методичних об'єднаннях, творчих групах, круглих столах, майстер-класах, предметних тижнях, методичних виставках, відкритих уроках та позакласних заходах, поєднуючи колективні форми роботи з індивідуальними.

СТРУКТУРА МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Згідно з річним планом діяльності Липецького освітнього округу, методичної ради округу на базі нашої школи проводяться спільні засідання методичних об'єднань класних керівників, вчителів початкових класів, суспільно-гуманітарного, природничо-математичного циклів; взаємовідвідування уроків та виховних заходів; спільне проведення Тижнів життєтворчості, високих технологій та педагогічної майстерності класних керівників.

Полюбилась вчителям така форма методичної роботи як **методичний міст**, на одному з яких розглядалась *проблема* «Актуальні проблеми формування навичок здорового способу життя», де обговорювались *питання*:

√ Участь у реалізації державних стандартів початкової, середньої освіти та відповідного комплексу нормативних, навчально-методичних, інших документів, які регламентують та унормовують організацію навчально-виховного процесу під керівництвом педагогів з *проблеми*:

- Актуальні проблеми формування навичок здорового способу життя;
- Шляхи та умови формування позитивної мотивації до здорового способу життя у школярів та учнівської молоді;
- Очікувані результати реалізації даної проблеми на практиці з використанням традиційних та інноваційних форм та методів навчання та виховання.

В полі зору педагогів під час проведення **методичного рингу** «Ставлення до здоров'я дитини в системі навчально-виховного процесу» були такі питання, як: «Здоров'язберігаюча педагогіка як основа формування в учнів спеціальних знань, умінь, навичок збереження і зміцнення свого здоров'я, створення індивідуального здорового способу життя», «Організаційно-педагогічні умови для фізичного, духовного, психічного, соціального здоров'я особистості школяра», «Результати діяльності педагогічних колективів шкіл округу щодо формування здоров'язбережувального освітнього середовища».

Педагоги освітнього округу плідно працювали під час **проблемного семінару** «Акмеологічний підхід – якісна характеристика діяльності освітнього простору та його результатів», на якому розглядалися питання: «Акмеологічне середовище як енергетичний простір освітнього округу»; «Акмеологічне вивчення дитини як індивіда, особистості, суб'єкта діяльності»; «Акмеологічні технології, що забезпечують досягнення кожного учня»; «Акмеологічна позиція вчителя як життєва й професійна орієнтація на успіх у житті й особистій педагогічній діяльності».

Були також проведені наступні методичні заходи:

- ✎ **семінар** «Механізми, чинники, засоби і шляхи формування ціннісних орієнтацій і ціннісних ставлень особистості»;
- ✎ **семінари-тренінги** «Проектно-технологічна діяльність педагогів у навчально-виховному процесі», «Рівень педагогічної культури вчителя й пе-

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

дагогічного колективу як одна з важливих умов розвитку інтелектуальних і творчих здібностей учнів», «Педагогічна взаємодія на основі партнерських стосунків»;

- ✎ **дебати** «Шляхи підвищення професійної компетентності вчителя»;
- ✎ **тренінги** «Рівні професіоналізму та сформованості професійної компетентності класного керівника», «Роль класного керівника в житті учнів»;
- ✎ **ділові ігри** «Педагогічні умови виховання толерантності у школярів», «Педагогічні умови виховання творчої особистості школяра в умовах освітнього округу»;
- ✎ **проблемно-діяльнісна гра** «Підсумки виховної роботи загальноосвітнього закладу»;
- ✎ **практикум** «Побудова психологічного портрету життєтворчої особистості»;
- ✎ **психолого-педагогічний практикум** «Особистісне зростання вчителя»;
- ✎ **моделювання** «Створення моделі творчого портрета класного керівника»;
- ✎ **аукціони** «Творчий пошук ідей».

Цікаво і емоційно насичено пройшли **педагогічні читання** «Вплив педагогіки життєтворчості на розвиток особистості» за планом: «Актуальність ідей педагогіки життєтворчості»; «Ознайомлення з основними положеннями статті Єрмакова І. «Педагогіка життєтворчості: орієнтири для XXI століття»; «Життєвий проект як орієнтир у просторі майбутнього»; «Впровадження технологій конструювання індивідуальності школяра як суб'єкта навчання, виховання та впливу».

Крім того, на базі опорної школи працюють такі **методичні структури** Липецького освітнього округу:

- ↗ **наставництво, консультпункт, дидактична майстерня** вчителів художньо-естетичного циклу з проблеми «Виховання духовності на уроках музики, образотворчого мистецтва, художньої культури» (керівник Кіртока Л. М.);
- ↗ **міжшкільне методичне об'єднання вчителів образотворчого мистецтва**, яке працює над проблемою «Формування ціннісних орієнтацій та життєвих компетентностей учнів шляхом упровадження інтерактивних технологій у навчально-виховний процес» (керівник Кіртока Л. М.);
- ↗ **творчі пари вчителів початкових класів:**
 - ✓ **1-х класів** (Корня А. М. та Батог О. П.),
 - ✓ **4-х класів** (Тінкован В. Г. та Думбрава Л. С.)з проблеми «Впровадження інноваційних технологій у навчально-виховних процес школи першого ступеню»;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ✦ **творча пара вчителів фізичної культури** Думбрави Ю. І. та Думбрави І. В. з проблеми «Зміцнення здоров'я та фізичне вдосконалення особистості школяра – основне завдання уроків фізичної культури»;
- ✦ **майстер-клас** вчителя української мови та літератури Ісаєвої Л.М. з проблеми «Створення інноваційного простору на уроках української мови та літератури».

Методичний фонд школи є значною підтримкою в роботі педагогів освітнього округу, який постійно поповнюється матеріалами з досвіду роботи вчителів-предметників, класних керівників, управлінців шкіл округу, району, області, журнальними публікаціями, рекомендаціями, електронними програмними засобами з базових дисциплін. Постійно оновлюється картотека газетно-журнальних статей, каталог науково-педагогічної та психологічної літератури.

Інформаційне забезпечення нововведень здійснюється шляхом створення банку технологій управління, навчання, виховання, оздоровлення, розвитку, методів діагностики тощо.

4.7. СУСПІЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДСИСТЕМА

Учасниками даної підсистеми є громадські організації та державні структури округу. Предметом перемовин між всіма суб'єктами освітнього округу були питання **забезпечення умов та механізмів** щодо створення здоров'язбережувального середовища округу. Серед них можна назвати такі:

- 1. комп'ютеризація навчально-виховного процесу** (зараз у кожній школі є комп'ютер, а в опорній школі - комп'ютерний та інтерактивний кабінети, які забезпечують для всіх шкіл округу впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій програмних засобів під час викладання базових дисциплін і успішно використовуються під час проведення різноманітних виховних заходів та презентацій);
- 2. організація підвозу дітей** (сьогодні в опорній школі є два шкільних автобуса: ГАЗель та ПАЗ);
- 3. розширення простору діяльності учнів за інтересами** (робота гуртків, факультативів, позакласна робота);
- 4. створення єдиного виховного простору** (успішно впроваджується виховна система округу);
- 5. належне інформаційно-методичне забезпечення** (нині в опорній школі є банки даних про *методи діагностики, інноваційні*, в тому числі і *здоров'язбережувальні, освітні технології*, про обдарованих дітей, дітей пільгових категорій округу, про *кращий передовий педагогічний досвід* округу, району, області; щорічно проводиться перерозподіл бібліотечного фонду підручників, науково-методичної, художньої літератури шкіл – суб'єктів округу);

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

6. забезпечення умов для **змістовного дозвілля** (опорна школа стала осередком культурного, духовного, фізичного розвитку учнівської та сільської молоді);
7. створення на території села **єдиного оздоровчо-спортивного комплексу** з використанням можливостей всіх суб'єктів освітнього округу.

Інтеграція зусиль **школи** та **сім'ї** дає можливість коригувати ціннісні орієнтири та поведінку школярів, забезпечує активну участь батьків у формуванні здорового способу життя, навичок соціальної компетенції учня. Ця взаємодія через систему занять батьківського всеобучу, консультацій, батьківських зборів, індивідуальної роботи з батьками, залучення їх до спільної діяльності з дітьми сприяє підвищенню педагогічної культури і наданню психолого-педагогічної допомоги батькам у вирішенні проблем сімейного виховання; встановленню конструктивних взаємовідносин зі всіма суб'єктами округу; пошуку інноваційних технологій взаємодії та конструюванню спільно з сім'єю індивідуальних програм особистісного розвитку дитини; корекції стилю сімейного виховання; пропаганді кращого досвіду сімейного виховання.

В школі **традиційними** стали рольові ігри «Батьки та діти», «Дні довіри», «Родинний міст», де під час зустрічі з батьками відбувається обговорення проблем виховання; «Народна світлиця», де висвітлюється роль народних традицій у сімейному вихованні; «День добрих справ», який об'єднує в спільній трудовій діяльності педагогів, батьків і дітей; батьківські тематичні посиденьки, дні родини, спортивні змагання тощо. Учні разом з батьками вивчають свої родоводи, сімейні традиції та реліквії.

Співпраця з **органами місцевого самоврядування** дає можливість вирішити ряд проблем:

1. допомагає в пошуково-дослідницькій краєзнавчій роботі;
2. відшукує ресурси для покращення матеріально-технічної бази навчальних закладів округу;
3. допомагає дітям пільгових категорій в організації літнього відпочинку в дитячих та оздоровчих таборах;
4. надає гуманітарну допомогу дітям з малозабезпечених сімей;
5. допомагає в роботі з профілактики дитячої бездоглядності;
6. надає допомогу в організації спортивно-масової роботи;
7. допомагає в організації зустрічей дітей з представниками влади, відомих людей села та району;
8. сприяє розширенню міжкультурного простору через організацію представницьких зустрічей з видатними людьми дружньої Молдови.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Навчальні заклади округу успішно використовують матеріально-технічну базу **Центрального будинку культури**, який має велику танцювальну, спортивну зали, глядацьку залу на 500 місць, де часто відбуваються масові позашкільні заходи.

Наші учні та їхні батьки – учасники художньої самодіяльності, гуртків «Ложкарі», вокального та танцювального «Сузір'я» виступали на одній сільській сцені з художніми колективами м. Котовська, м. Одеси, переможцем багатьох міжнародних танцювальних конкурсів – ансамблем «Кодрянка» з Молдови, керівником якого є наш односельчанин П. Гозун, артистом І. Суручану, танцювальним ансамблем «Тінереца» («Молодість») з молдавського села Озерне Ізмаїльського району тощо.

Завжди конструктивним і дієвим є діалог між навчальними закладами округу та **дільничним відділом міліції**, який передбачає профілактику соціального неблагополуччя дитини, соціально-правовий захист життя та здоров'я дітей та сімей. Внаслідок такої співпраці в школах округу немає дітей з девіантною поведінкою.

Осередком молдавської культури села є **музей декоративно-ужиткової творчості «Каса маре»**, де учні знайомляться з предметами побуту минулого, національними традиціями, народними ремеслами, що були розповсюджені та території села.

Різні форми прояву має діалог між школами округу та **дільничною лікарнею**:

- √ щорічний медичний огляд;
- √ планові щеплення;
- √ формування в дітей здібності вчитися керувати своїм здоров'ям;
- √ розповсюдження медичних знань у загальноосвітніх закладах округу з метою профілактики хвороб (ожиріння, гепатит Б, синдром придбаного імунодефіциту, венеричні хвороби, шкідливі звички – паління, уживання алкоголю, уживання токсичних речовин, наркотики й т.п.);
- √ розповсюдження досвіду щодо усунення різноманітних факторів ризику.

Завжди радо приймає учнів **сільська бібліотека**, яка надає в їхнє розпорядження свій бібліотечний фонд, проводить зустрічі в літературній вітальні, читацькі конкурси, «круглі столи» тощо.

ОБ'ЄДНАННЯ ТА КООРДИНАЦІЯ ЗУСИЛЬ всіх суб'єктів освітнього округу *створили сприятливі умови* для забезпечення здорового середовища проживання, навчання та виховання, спрямованих на зміцнення здоров'я дітей, їх фізичний розвиток, соціальну адаптацію, духовне зростання, підвищення культури стосунків у соціумі.

4.8. РЕЗУЛЬТАТИ ДІАГНОСТИКИ ТА МОНІТОРИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

В освітньому окрузі створена система діагностичних та моніторингових досліджень.

Здоров'я учнів, перш за все, психічне, на нашу думку, залежить від клімату в сім'ї. За результатами діагностики в школах – суб'єктах освітнього округу було проаналізовано **типовий стан сімей, стиль сімейного виховання, дана характеристика сімей.**

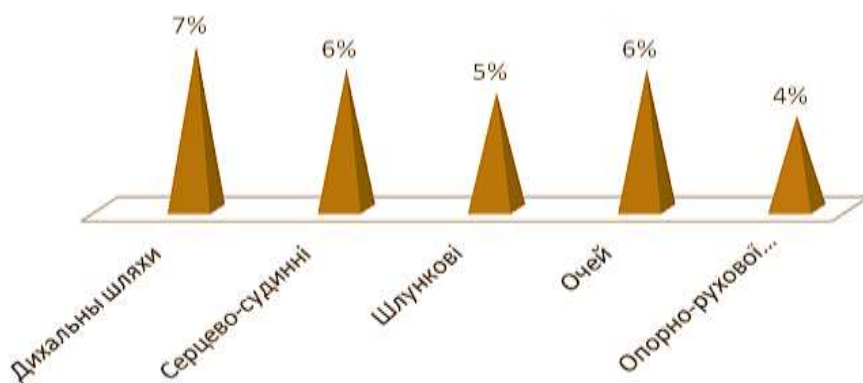
Так як є сім'ї проблемні, конфліктні, сім'ї, в яких дитина відчуває психологічний дискомфорт та напруження, авторитарний та потуральний стиль сімейного виховання, що викликає занепокоєння і віднесено до ряду таких сімей, які потребують особливої педагогічної уваги, то були заплановані і проводяться індивідуальні та колективні заходи щодо покращення ситуації в цих сім'ях, в тому числі із залученням представників батьківського комітету, сільської ради, правоохоронних органів, сільських депутатів з тим, щоб перебування, проживання, розвиток дитини в сім'ї не мали негативних результатів.

Внаслідок проведеного нами **СОЦІОЛОГІЧНОГО ОПИТУВАННЯ** в школах округу виявилось, що у дітей відмічені **позитивні зміни у прояві свого ставлення до фізичного вдосконалення**. Ці зміни у різних учнів не є однаковими, тому що потреби у всіх різні. Наприклад, нами встановлено, що у 69% учнів є потяг до занять спортом. Із них: 12% учнів хочуть досягти гарної успішності з фізкультури, 37% школярів сподіваються, що спорт допоможе їм стати здоровими, у 20% учнів є бажання ще й досягти високих спортивних результатів.

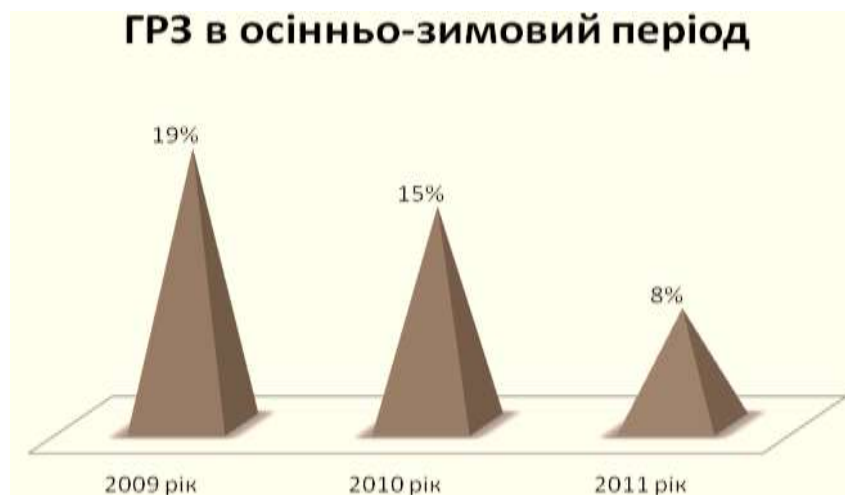
Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

На даний момент за результатами медичних обстежень була проведена діагностика **стану здоров'я дітей** шкільного віку округу: визначено кількість дітей, що мають захворювання дихальних шляхів, серцево-судинні, шлункові, захворювання очей, опорно-рухової системи.

Показники здоров'я дітей освітнього округу

За три роки внаслідок цілеспрямованої та систематичної профілактичної роботи зменшилася кількість учнів, які хворіють **ГРЗ в осінньо-зимовий період**.

При вивченні **ціннісних орієнтацій** у школярів було визначено **КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ рівня сформованості ціннісних орієнтацій:**

- наявність знань про ціннісні орієнтації;
- вміння диференціювати цінності;
- дієвість ціннісних орієнтацій.

Знання цінностей передбачає глибоке засвоєння і узагальнення учнями сутності ціннісних орієнтацій, їх окремих ознак та взаємозв'язків між ними.

Диференціація цінностей характеризує здатність учнів визначити пріоритетні для себе цінності і побудувати власну ієрархічну їх структуру.

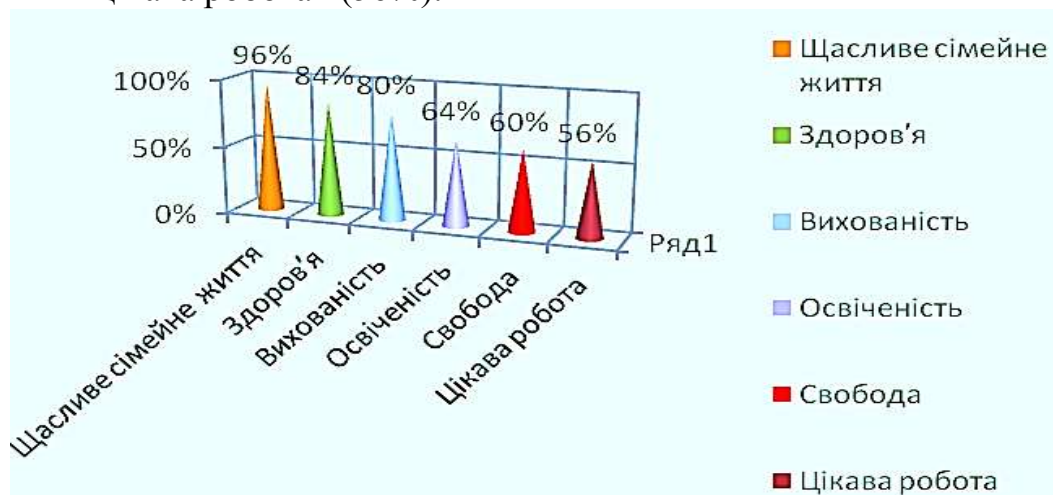
Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Дієвість ціннісних орієнтацій означає вольові, морально-мотивовані вчинки учнів, відповідність самооцінки учня оцінці оточуючих, моделювання власної поведінки відповідно до створеної системи ціннісних орієнтацій.

У школах округу проводилась робота з дослідження ціннісних орієнтацій та ціннісних пріоритетів учнів за методикою «Виявлення ціннісних орієнтацій» (Рокіча), за методикою Степанова П, Степанової І. «Незавершене речення», методикою «Рівень вихованості учнів» Мокшанської Г. А., методикою діагностики вихованості учнів за С. Дибським. Результати були оброблені за допомогою методів статистичного аналізу.

У структурі ціннісних орієнтацій учнів 10-11 класів (32 учні) за методикою Рокіча **переважали такі цінності**, як:

- «щасливе сімейне життя» (96%),
- «здоров'я» (84%),
- «вихованість» (80%),
- «освіченість» (64%),
- «свобода» (60%),
- «цікава робота» (56%).

На непрестижних позиціях виявилися такі цінності: «щастя інших», «наявність хороших та вірних друзів», «матеріальна забезпеченість життя», «високі запити», «розвага».

Серед якостей, властивих культурній людині, і якостей, які цінуються в людях над усе, старшокласники самостійно сформулювали якості-цінності, які були згруповані по таких семантичних групах:

- ❖ **якості міжособистісного спілкування** (комунікабельність, увага, довіра, шана, щирість, розуміння, чесність, відданість, вихованість, доброта, відчуття гумору);
- ❖ **соціальна спрямованість особистості** (упевненість, акуратність, відповідальність, інтелігентність, стриманість, манера поведінки, розум, ерудиція, сміливість, цілеспрямованість);

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

❖ **духовні якості і смисложиттєві цінності** (мудрість, творчість, натхнення, безкорисливість, розуміння краси).

На перше місце вийшли якості міжособистісного спілкування (74%), на друге - якості соціальної спрямованості особистості і на третє – духовні і смисложиттєві аспекти.

Являє інтерес те, що при відповіді на питання: *«Які цінності значущі для Вас в житті?»*, старшокласники, крім запропонованих цінностей, додали ще такі:

- ▶ «уміння прощати»,
- ▶ «толерантність»,
- ▶ «духовність»,
- ▶ «уміння робити вибір»,
- ▶ «благородство»,
- ▶ «сенси життя»,
- ▶ «доброта» і
- ▶ «щедрість»,

що в повному сенсі можуть бути віднесені до цінностей духовного виміру особистості.

На запитання *«Що вам в першу чергу необхідно, щоб бути щасливим?»*, 55% старшокласників відповіли: «Мати цікаву улюблену справу», 52% – «Кохати і бути коханим», 43% – «Мати хороше здоров'я».

Стільки ж учнів говорили про «довіру, повагу та взаєморозуміння». Тільки 13% вважали головним у житті «підвищення власного добробуту». Дана діагностика свідчить про перевагу цінностей, пов'язаних з можливістю задоволення потреб духовного життя.

За методикою С. Дибського було проведено **діагностування вихованості учнів** за такими критеріями-цінностями:

▶ для учнів 1-3 класів – «допитливість», «працьовитість», «дбайливе ставлення до природи», «ставлення до школи», «красиве у житті», «ставлення до себе»;

▶ для учнів 4-5 класів – «допитливість», «старанність», «ставлення до природи», «ставлення до школи», «красиве у житті», «ставлення до себе»;

▶ для учнів 6-8 класів – «ерудиція», «ставлення до праці», «ставлення до природи», «ставлення до суспільства», «естетичний смак», «ставлення до себе».

Аналіз отриманих результатів дозволив виявити рівень формування вищезазначених цінностей і рівень вихованості учнів в цілому: це достатній рівень вихованості у 1, 2, 6, 7, 8 класах шкіл округу, високий рівень – у 3-х та 4-х класах, середній рівень вихованості – у 5-х класах.

Показники середнього рівня з деяких критеріїв, у тому числі «ставлення до школи», у 1-х та 5-х класах викликало почуття занепокоєння щодо шкільної адаптації шестирічок до першого класу та п'ятикласників до середньої ланки навчання. Адже успішна адаптація в школах, рівень та

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

особливості підготовленості дитини до шкільного життя – одна із умов збереження їхнього психічного здоров'я. Тому до вирішення цієї проблеми підійшли комплексно, залучивши педагогів, батьків, всіх тих, хто зацікавлений в тому, щоб дитина почувалася в школі комфортно та швидше звикла до нових умов життєдіяльності.

Високий рівень		Достатній рівень		Середній рівень			Низький рівень	
Класи	Допитливість	Працьовитість	Дбайливе ставлення до природи	Ставлення до школи	Красиве у житті	Ставлення до себе	Середній бал	Рівень вихованості
1-і класи	4,2	3,8	4,0	3,9	4,4	4,0	4,0	
2-і класи	4,0	4,2	4,2	4,0	4,1	4,1	4,1	
3-і класи	4,7	4,6	4,8	4,4	4,5	4,1	4,6	
Класи	Допитливість	Старанність	Ставлення до природи	Ставлення до школи	Красиве у житті	Ставлення до себе	Середній бал	Рівень вихованості
4-і класи	4,6	4,3	4,5	4,3	4,2	4,2	4,5	
5-і класи	3,6	3,6	4,5	3,8	3,9	4,2	3,9	
Класи	Ерудиція	Ставлення до праці	Ставлення до природи	Ставлення до суспільства	Естетичний смак	Ставлення до себе	Середній бал	Рівень вихованості
6-і класи	4,2	4,4	4,5	4,4	4,6	4,5	4,4	
7-і класи	4,5	4,6	4,5	4,0	4,0	4,2	4,3	
8-і класи	4,3	4,2	4,5	4,3	4,5	4,5	4,4	

Серед учнів 9-11 класів була проведена діагностика рівнів вихованості на основі питальників (Лісовська Т. І., Мокшанська Г. А.) за такими **критеріями**: «суспільно-політична активність», «почуття патріотизму», «почуття громадянської активності», «бережливість», «допитливість», «працелюбність», «гуманність», «цілеспрямованість», «вимогливість до себе».

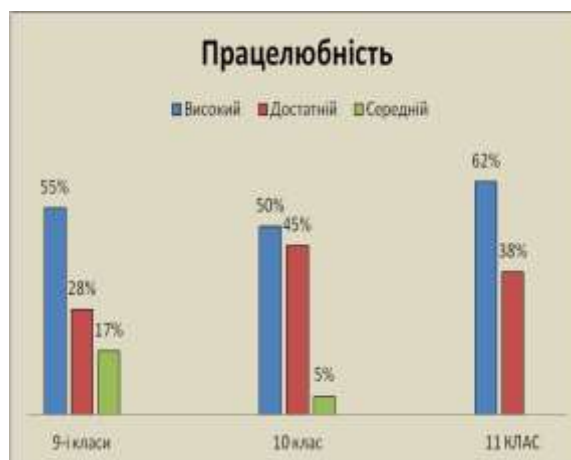
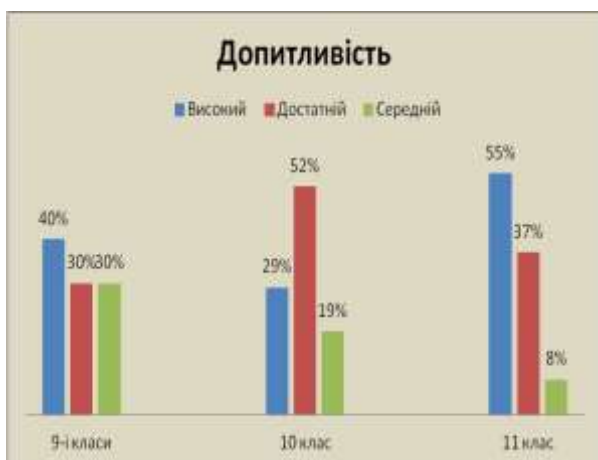
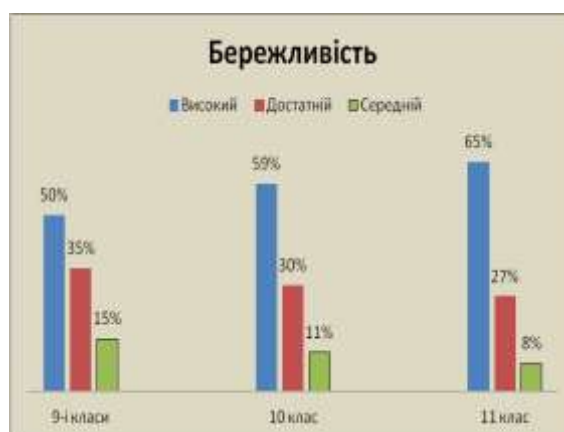
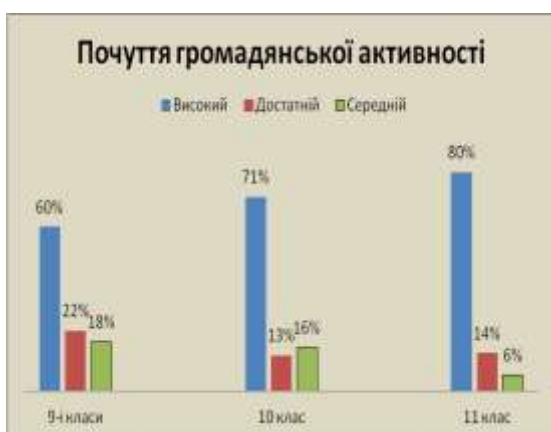
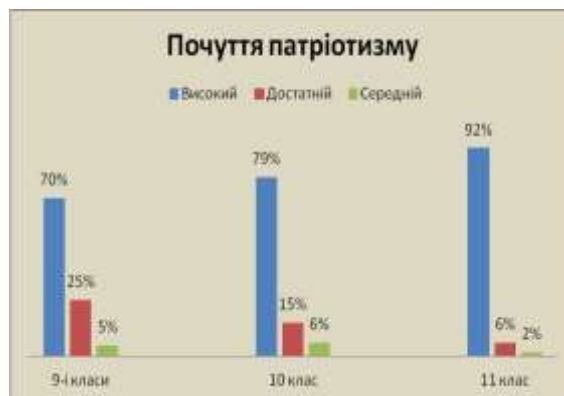
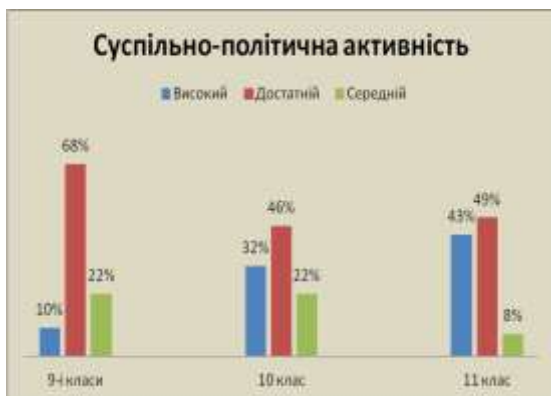
Результати не виявили низького рівня по жодному з критеріїв. Зокрема вивчення результатів показало, що в старшокласників найбільш розвинуто:

- ◆ почуття патріотизму – 92%;
- ◆ громадської активності – 80%;
- ◆ гуманність – 70%.

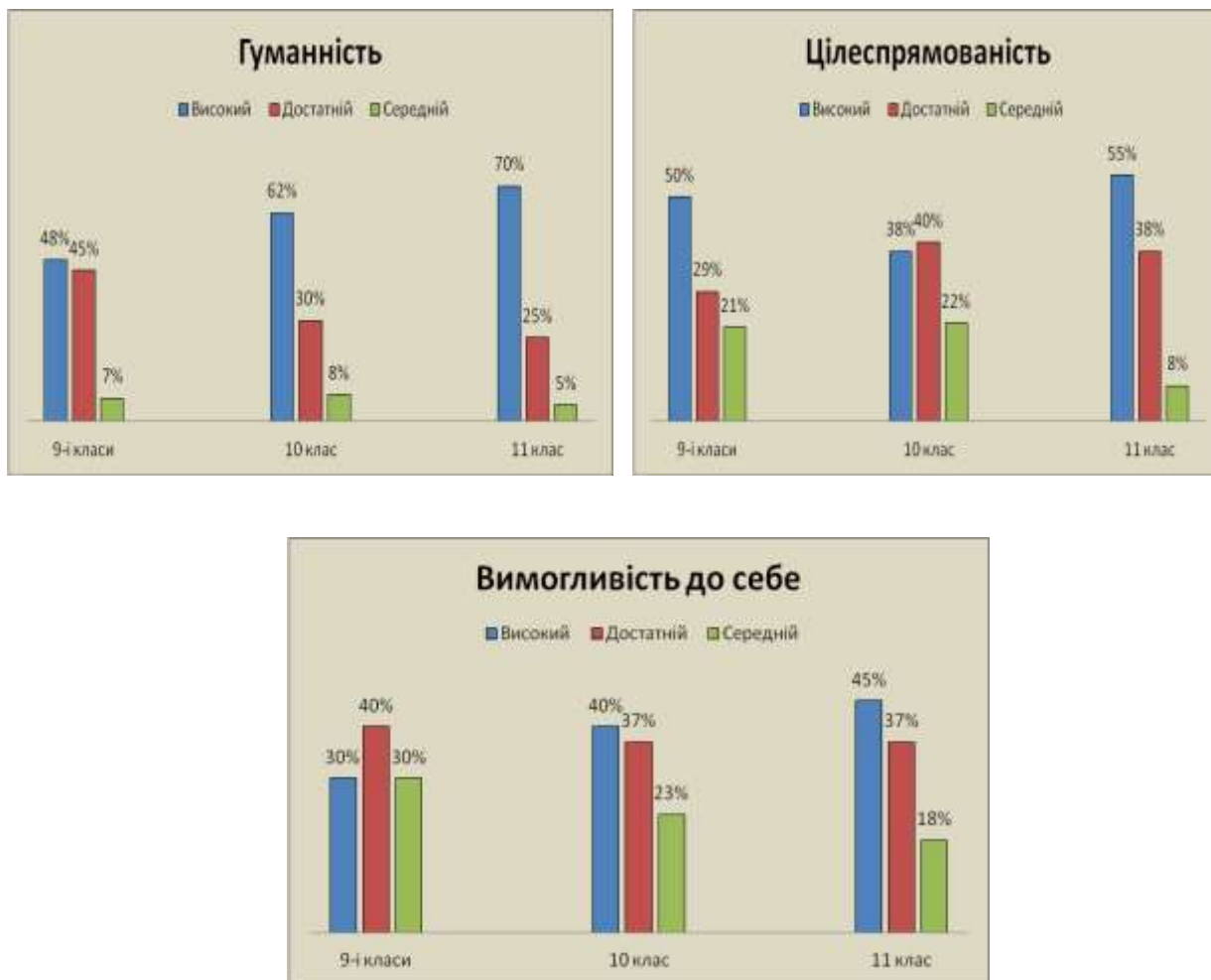
Дані показники свідчать про те, що **освітній округ стає громадським центром та духовним осередком місцевої спільноти**, що сприяє формуванню громадянської компетентності та громадянської відповідальності учнівської молоді. Непогані й інші показники, що вказує на те, що в школах здійснюється значна робота з формування працелюбної особистості, вихо-

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

вання свідомого ставлення до праці (62% учнів), вихованню бережливого ставлення до суспільної, приватної власності, природних багатств (65% учнів показала високий рівень з даного критерію), формуванню демократичної політичної культури, політико-правових знань (в середньому 70% старшокласників показали високий та достатній рівень).

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Проводились також *моніторингові дослідження рівня навчальних досягнень з базових дисциплін*, які показали **позитивну динаміку росту**.

Результати діагностичних та моніторингових досліджень обговорюються на раді та методичній раді, на засіданнях батьківського комітету округу, колективно з класами шкіл освітнього округу, з групою активістів, тобто в різній формі і різними методиками.

Найголовніше – залучити до аналізу вихованості самих учнів, активи класів, батьків і педагогів; **спонукати учнів до самоаналізу, самооцінки і самоконтролю**.

Виходячи з аналізу сформованості якостей особистості кожного школяра, рівня його вихованості, **намічаються цілі у виховній роботі**.

Головне, безпомилково побачити **КРАЦІ ЯКОСТІ ОСОБИСТОСТІ ШКОЛЯРА**, і в подальшій роботі, спираючись на них, на цій основі нейтралізувати негативні прояви.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

**У ШКОЛІ СТВОРЕНІ УМОВИ
ДЛЯ РОЗВИТКУ, НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ**

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

ПЕРШИЙ РАЗ У ПЕРШИЙ КЛАС

ВИПУСКНИЙ БАЛ

СПОРТИВНІ БУДНІ

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

СПІЛКУВАННЯ З ПРИРОДОЮ – НАЙКРАЩИЙ ВІДПОЧИНОК

СПІЛЬНИЙ ВІДПОЧИНОК СІМЕЙ УЧНІВ НА ЛОНІ ПРИРОДИ

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

ДЕНЬ ДОЗВІЛЛЯ

Участь у проєкті «Здорове довкілля - здорова людина»

Операція «Годівниця»

Агітбригада «Екологи»

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

ЗАГІН ВОЛОНТЕРІВ

Операція «Ветерани живуть поруч»

**Агітбригада
«Ми за здоровий спосіб життя»**

Команда КВК

**Частий гість на шкільних заходах з правовиховної роботи –
дільничний міліціонер, підполковник міліції В. В. Корня**

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

**ЛІКАРІ ПОСТІЙНО ТУРБУЮТЬСЯ
ПРО СТАН ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ**

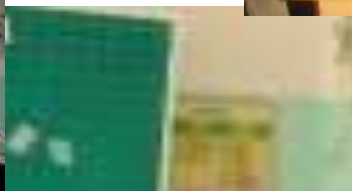

**Профілактичну бесіду для учнів проводить
медпрацівник дільничної лікарні Кіртока О. І.**

БАТЬКІВСЬКІ ЗБОРИ

МЕТОДИЧНА РОБОТА

СЕМІНАРИ, ТРЕНІНГИ

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

**ДОЗВІЛЛЯ УЧНІВ ТА ГРОМАДИ
Є ЗМІСТОВНИМ ТА ЦІКАВИМ**

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

СІЛЬСЬКИЙ МУЗЕЙ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОЇ ТВОРЧОСТІ «КАСА МАРЄ» («МОЛДАВСЬКА СВІТЛИЦЯ»)

СІЛЬСЬКА БІБЛІОТЕКА

**У «Літературній студії» зустріч з поетами Котовщини
Коремблітом О., Ільєєвим А., Шестовою Ю.**

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

СВЯТКУВАННЯ ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

СВЯТКУВАННЯ ДНІВ ЄВРОПИ В УКРАЇНІ

4.9. РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛИ СПРИЯННЯ ЗДОРОВ'Ю В УМОВАХ ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ СПРИЯННЯ ЗДОРОВ'Ю

Таким чином, всі компоненти цілісної педагогічної системи освітнього округу відповідають певним цілям і забезпечують у процесі свого функціонування досягнення **результату**.

Розбудова школи як Школи сприяння здоров'ю дозволила **консолідувати можливості та сили всіх суб'єктів округу** для створення здорового навколишнього середовища. Аналіз результатів роботи, проведений шляхом діагностичних анкетувань, тестувань, спостережень, соціоопитувань, співбесід, моніторингових досліджень, засвідчив, що на території освітнього округу **створені сприятливі соціально-педагогічні, психолого-педагогічні та організаційно-педагогічні умови** щодо формування фізично здорової, духовно багатой, психічно стійкої та соціально активної особистості, а саме:

✓ школа стала платформою для створення центру сприяння здоров'ю Липецького освітнього округу;

✓ створено міжшкільний освітній простір;

✓ створено інноваційний та інформаційний простори (цілеспрямовано ведеться науково-методичне забезпечення, удосконалення теоретичної і методичної підготовки педагогічних кадрів шляхом організованого навчання під час проведення різноманітних форм методичної роботи і з використанням інтерактивних форм та методів навчання, а також шляхом самоосвіти);

✓ розширено простір для самовираження та самореалізації всіх суб'єктів освітнього округу;

✓ створено єдиний виховний простір за участю громадських організацій;

✓ склалися належні умови для соціальної адаптації та захисту інтересів і прав учнів;

✓ стійка мотивація до ведення здорового способу життя формується не тільки в учнів, а й у молоді села;

✓ наш випускник – це людина, яка перебуває в гармонії зі світом і самим собою; усвідомлює власну цінність і цінність інших; дбає про своє здоров'я та вважає здоровий спосіб життя пріоритетним напрямком розвитку особистості; допитлива і максимально включена у потік подій і вражень життя; вміє керувати своїм власним розвитком з урахуванням загальнолюдських та культурно-національних цінностей і є творцем свого життя;

✓ школа являється обласним і районним інформаційним центром розвитку мережі Шкіл сприяння здоров'ю, проведення просвітницької роботи з питань формування та зміцнення здоров'я, а також надає організаційно-методичну допомогу школам району у розбудові шкіл сприяння здоров'ю.

Інноваційний досвід роботи по розбудові школи сприяння здоров'ю на партнерських засадах *може бути корисним* для сільських шкіл, які функціонують в межах освітнього округу.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Практичне значення досвіду вирізняється створенням Концепції Школи сприяння здоров'ю громадянського спрямування, розбудови здоров'язбережувального середовища, що справляє на дитину позитивний виховний вплив, формує життєву мотивацію на здоров'я, ведення здорового способу життя.

Позитивний досвід роботи по розбудові моделі навчального закладу як Школи сприяння здоров'ю неодноразово спонукав колектив до участі у Всеукраїнських конкурсах-захистах сучасної моделі навчального закладу – «Школи сприяння здоров'ю» (2003, 2006, 2009, 2012) та Всеукраїнському конкурсі моделей підготовки компетентного випускника загальноосвітнього навчального закладу (2008). **Створені моделі** навчального закладу як Школи сприяння здоров'ю відзначались як інноваційні та визнавалися кращими на Всеукраїнських конкурсах.

Досвід діяльності Липецької школи як Школи сприяння здоров'ю відзначено дипломом Міжнародної виставки «Сучасна освіта – 2010» за високі творчі досягнення в інноваційному оновленні національної системи освіти. Школа нагороджена дипломами й «Сертифікатом» Міністерства освіти та науки України як **переможець** чотирьох Всеукраїнських конкурсів – захистів сучасної моделі навчального закладу «Школа сприяння здоров'ю».

Інноваційний досвід роботи педагогічного колективу, навчального закладу як Школи сприяння здоров'ю, було представлено на «Обласні Ярмарки педагогічних ідей і технологій», **рішенням експертної комісії** творчі роботи визнано авторськими, автора **Л. М. Ісаєву** нагороджено трьома **«Авторськими свідоцтвами»** за творчі роботи: «Програма «Здорова дитина – здорове суспільство», «Модель навчального закладу «Школа сприяння здоров'ю – освітній простір для формування життєвої компетентності як основи успіху та самовдосконалення особистості», «Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю».

Розробка моделі «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю» **пройшла наукову та громадську експертизу** в рамках Міжнародного фестивалю «Педагогіка ХХІ століття» (2012), автору **Ісаєвій Людмилі Миколаївні** присвоєно «Сертифікат».

Досвід роботи педагогічного колективу **надруковано** в науково-методичних журналах («Директор школи, ліцею, гімназії», «Управління освітою», «Наша школа», «Сучасна школа України», «Школа», «Завуч»), висвітлено у шести збірках із серії «Школи здоров'я Одещини», статті увійшли до каталогу **Internet-ресурсів**, внесені до електронних каталогів науково-педагогічних бібліотек України, зведених електронних каталогів бібліотек України, Росії, світу.

Розділ V

Програма

«Від Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Вступ. В резолюції конференції Європейської мережі Шкіл сприяння здоров'ю, що була прийнята в 1997 році, зазначено: «Кожна дитина й молода людина в Європі має право і повинна мати можливість дістати освіту в Школі сприяння здоров'ю. Діяльність таких шкіл базується на основних принципах: демократія, справедливість і рівність, надання можливостей для формування компетентностей дії, інтеграція процесу зміцнення здоров'я у навчальні програми, забезпечення навчання педагогів, дитиноцентризм і системно-ціннісний підхід до змісту виховання, співпраця та забезпечення участі місцевих громад у програмах школи, можливість постійної діяльності й розвитку».

Педагогічні колективи шкіл освітнього округу розуміють, що здоров'я дитини, її фізичний, психологічний розвиток, соціальна адаптація визначаються умовами її життя. Тому дуже важливо мобілізувати всі місцеві ресурси щодо упорядкування навколишнього середовища та створення здорового середовища проживання, створити умови для розширення сфери взаємодії, а також інтегрування форм педагогічного процесу шляхом:

- ◆ визначення пріоритетів та формування системи цінностей, прийнятих громадою;
- ◆ формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя, свідоме ставлення до власного здоров'я;
- ◆ формування суспільної думки в громаді щодо пріоритету збереження і захисту життя і здоров'я дитини, кожного члена громади;
- ◆ активізації пропагандистсько-просвітницької діяльності в громаді;
- ◆ залучення всіх жителів громади до процесів здорового самотворення;
- ◆ розбудови власної концептуальної моделі Школи сприяння здоров'ю, що сприятиме появі в діяльності школярів та суб'єктів округу цілого ряду стимулів, які спрямовуватимуть їх на становлення творчих відносин, що проявлятиметься в іншому погляді на навколишній світ, нестандартному підході до життєвих ситуацій, зміні стилю життєдіяльності, спілкування, системи ціннісних орієнтацій.

Провідна ідея програми:

спрямувати діяльність освітнього округу на вирішення пріоритетних завдань щодо створення необхідних умов для збереження і зміцнення фізичного, духовного, психічного, соціального здоров'я школярів та громади села.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Мета програми:

створити на основі партнерської взаємодії всіх суб'єктів освітнього округу позитивне навчально-виховне та соціокультурне середовище життєтворчості в інтересах дітей та територіальної громади.

Основні завдання програми:

◆ забезпечення єдиного освітнього простору в межах округу через створення ефективної освітньої системи, здатної надавати якісні освітні послуги, передбачені законодавством України;

◆ створення здорового соціокультурного середовища, яке забезпечує громадянську та соціальну активність особистості школяра та формує ціннісні ставлення особистості до держави, суспільства, себе, людей, сім'ї, природи, праці та мистецтва, історичних, культурних і духовних надбань Котовщини, Одещини, країни;

◆ педагогізація батьківської громадськості та інтеграція зусиль навчальних закладів округу, державних та громадських установ на засадах партнерства у розбудові освітнього округу сприяння здоров'ю;

◆ підвищення рівня професійної компетентності й майстерності педагогічних працівників, популяризація перспективного педагогічного досвіду роботи з питань створення здорового середовища в умовах освітнього округу;

◆ забезпечення особистісно зорієнтованої, інноваційної спрямованості процесу навчання та виховання та дієвості психолого-педагогічного і науково-методичного супроводу упровадження здоров'язберезувальних, оздоровчих технологій, технологій навчання здоров'ю та виховання культури здоров'я;

◆ розбудова виховної системи округу та орієнтація виховних систем загальноосвітніх навчальних закладів округу на визнання пріоритету морально-духовного, творчого самоствердження особистості, формування позитивної мотивації, життєвої компетентності, навичок здорового способу життя дітей і молоді з урахуванням загальнолюдських, регіональних, національних, етнічних особливостей середовища;

◆ розширення мережі дитячих об'єднань за інтересами та сприяння розвитку дитячих організацій як центрів самореалізації особистості;

◆ здійснення цілеспрямованої роботи щодо формування позитивного іміджу освітнього округу та суспільної думки щодо здійснення виховних впливів, що відповідають пріоритетам розвитку місця проживання та потребам суспільства.

Основні напрями реалізації програми:

◆ створення концептуальної моделі розбудови Школи сприяння здоров'ю в умовах освітнього округу;

◆ розбудова освітнього простору на діагностичній основі та впровадження моніторингових досліджень для оцінювання рівнів досягнень з різних параметрів життєвої компетентності;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ◆ забезпечення управлінської діяльності освітнього округу на демократичній та громадській основі;
- ◆ залучення громадської спільноти до вирішення освітніх завдань та координація зусиль всіх суб'єктів освітнього округу щодо створення здоров'я-формуючого та здоров'язбережувального навколишнього середовища;
- ◆ здійснення науково-інформаційно-методичного забезпечення освітнього процесу, в основі якого лежать здоров'язбережувальні педагогічні ідеї та новації;
- ◆ створення цілісної системи професійного зростання педагогів, що забезпечує підвищення їх педагогічної майстерності, компетентності, широти світогляду, педагогічної культури, творчого самовираження;
- ◆ організація роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності всіх учасників навчально-виховного процесу;
- ◆ формування та розвиток фізично, психічно, морально, соціально здорової особистості зі стійкими переконаннями та системою знань про здоров'я і здоровий спосіб життя;
- ◆ сприяння самовираженню учнів у різних видах діяльності, задоволенню їхніх потреб, інтересів та стимулювання творчого самовдосконалення;
- ◆ формування культури здоров'я учнів, педагогів і сільської громади та здійснення профілактичної роботи щодо соціального неблагополуччя дитини, негативних проявів у шкільному та молодіжному середовищах;
- ◆ сприяння розвитку дитячих громадських організацій та об'єднань як осередків формування громадянської і соціальної активності особистості.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Визначення перспективної стратегії розбудови Школи сприяння здоров'ю в умовах освітнього округу:
 - ◆ моделювання розбудови Школи сприяння здоров'ю та освітнього округу як округу сприяння здоров'ю;
 - ◆ визначення провідної ідеї, мети, напрямів діяльності, завдань та засобів їх реалізації;
 - ◆ стратегія створення необхідних умов щодо розбудови Школи сприяння здоров'ю;
 - ◆ стратегія роботи з педагогічними кадрами та суб'єктами округу;
 - ◆ удосконалення системи управління;
 - ◆ очікувані результати.
2. Творче осмислення соціального замовлення, нових нормативних актів і документів щодо захисту, зміцнення і збереження здоров'я дітей, доведення їхнього змісту до свідомості кожного учасника освітнього процесу.
3. Створення системи діагностики й оцінювання діяльності Школи сприяння здоров'ю та освітнього округу, орієнтація на оцінювання за результатами навчання учнів, стану здоров'я, вивчення рівня розвитку

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

особистості дитини, оцінювання результатів діяльності суб'єктів округу тощо.

4. Здійснення аналізу стану навчально-виховного процесу в загальноосвітніх закладах округу з метою виявлення результатів успішності учнів, рівня розвитку, вихованості учнів, стану матеріально-технічної бази, інтелектуального і творчого потенціалу педагогів, традицій, можливостей, недоліків в роботі, особливостей соціуму, запитів батьків, учнів, педагогів, сільської громади.

5. Здійснення моніторингу показників індивідуального розвитку учня та педагога, прогнозування можливих змін здоров'я і проведення відповідних психолого-педагогічних, корегувальних заходів з метою забезпечення успішності навчально-виховної діяльності та її мінімальної фізіологічної «вартості».

6. Формування пакета нормативних документів з організації роботи округу.

7. Розподіл обов'язків між суб'єктами освітнього округу та координація їхніх дій.

8. Орієнтація педагогічних колективів шкіл округу та суб'єктів округу на вирішення освітніх завдань та на усунення недоліків.

9. Спільний творчий пошук джерел та шляхів розвитку всіх аспектів здоров'я: духовність, інтелект, фізичний розвиток, соціальний захист, формування особистості лідера, психічно здорової людини.

10. Здійснення цілеспрямованої роботи щодо формування позитивного іміджу Школи сприяння здоров'ю та освітнього округу, громадської та педагогічної думки щодо спільної перетворюючої діяльності суб'єктів округу.

11. Оновлення та удосконалення змісту навчання і виховання (впровадження державних стандартів освіти, концепції виховання, профілізації та індивідуалізації освітнього процесу, авторських виховних програм, виховних систем класів та шкіл).

12. Упровадження нових освітніх технологій (розвиваюче, модульне, диференційоване навчання, використання методів проектування і моделювання, життєтворчості особистості тощо), здоров'язберігаючої педагогіки; удосконалення форм та методів навчання й виховання (діалогові форми спілкування, лекційні, семінарські заняття тощо).

13. Забезпечення оптимальних умов для організації навчально-виховного процесу, відпочинку, харчування учнів відповідно до вимог:

- ◆ повітряно-теплового режиму;
- ◆ освітлення класних приміщень;
- ◆ опалення;
- ◆ водопостачання та каналізації;
- ◆ обладнання основних приміщень;
- ◆ дотримання допустимої сумарної кількості годин тижневого навантаження учнів;
- ◆ використання комп'ютерної техніки на уроках та в позаурочній роботі;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ◆ забезпечення рухового режиму учнів;
- ◆ профілактики стомлюваності, порушення статури, зору тощо;
- ◆ організації раціонального харчування;
- ◆ організації медичного обслуговування, санітарно-гігієнічної освіти учнів;
- ◆ формування здорового способу життя.

14. Вироблення і прийняття управлінських рішень щодо шкільної та територіальної політики здоров'я. Контроль, регулювання і корегування процесу виконання рішень.

15. Упровадження системи занять батьківського всеобучу, консультацій, батьківських зборів, індивідуальної роботи з батьками, залучення їх до спільної діяльності з дітьми з метою підвищення педагогічної культури батьків, забезпечення їхньої активної участі у формуванні здорового способу життя, навичок соціальної компетенції учнів.

16. Проведення консультацій з батьками з метою корекції стилю сімейного виховання, надання психолого-педагогічної допомоги батькам у вирішенні проблем сімейного виховання.

17. Пошук інноваційних технологій взаємодії та конструювання спільно з сім'єю індивідуальних програм особистісного розвитку дитини.

18. Включення у виховний процес культурно-національних чинників виховання: виховання на прикладах життєдіяльності батьків, представників влади, сільської громади, їх позитивного соціального досвіду, навколишньої природи, розкриття величі національної культури, культури села та Котовщини, визначних здобутків видатних людей України та рідного краю.

19. Залучення представників громадських та державних установ, агітбригад «Ми – за здоровий спосіб життя» та «Екологи» до проведення пропагандистсько-профілактичної роботи серед учнівської та сільської молоді (бесіди з питань санітарії, особистої гігієни, статевого виховання, з профілактики інфекційних захворювань, про шкідливість вживання алкоголю, наркотиків, токсичних речовин та паління, про вплив екологічних умов на здоров'я людей, профілактика соціального неблагополуччя дитини, дитячої бездоглядності, соціально-правовий захист життя та здоров'я дітей тощо).

20. Надання допомоги медперсоналу дільничної лікарні в проведенні щорічних планових обстежень учнів, огляді дітей на педикульоз та шкірні захворювання, щеплень та, зважаючи на медичні приписи, правильне здійснення відбору дітей для занять фізичною культурою.

21. Проведення на базі дільничної лікарні практичних занять з медико-санітарної підготовки дівчат 10-11 класів.

22. Обстеження умов життя дітей-напівсиріт та дітей з неблагополучних сімей. Вироблення спільних дій з сільською радою, піклувальною радою.

23. Упровадження досягнень передового і новаторського педагогічного досвіду, досягнень психолого-педагогічної науки, інших наукових дисциплін

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

щодо формування в особистості культури здорового життя, ціннісного ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей.

24. Проведення на базі опорної школи освітнього округу семінарів, науково-практичних конференцій, ділових ігор, педагогічних читань, круглих столів та ін. заходів з проблем збереження здоров'я.

25. Організація змістовного дозвілля учнів, педагогів, батьків, жителів села.

26. Здійснення інноваційного підходу до удосконалення професійної компетентності, рефлексії та аналізу власної діяльності, що допомагає через об'єктивну оцінку прийти до самореалізації педагога.

27. Упровадження моделі вдосконалення педагогічної майстерності вчителя: професійна підготовка + професійна діяльність + самоосвіта + колективні та індивідуальні форми роботи + творчість.

28. Координація науково-методичного забезпечення діяльності шкіл освітнього округу.

29. Створення на базі опорної школи округу інформаційно-методичного центру з питань сприяння зміцнення здоров'ю учнів.

30. Оновлення банків даних про здоров'я дітей, про дітей пільгових категорій, про обдарованих дітей, про технології управління, виховання, оздоровлення, розвитку.

31. Здійснення бібліотекарем та методичним кабінетом опорної школи округу роботи із забезпечення педагогів шкіл - суб'єктів округу необхідною навчально-методичною, науковою літературою з проблеми формування навичок безпечного і здорового способу життя.

32. Організація роботи шкільних та міжшкільних методичних об'єднань, інших структур методичної служби щодо виховання здорового покоління.

33. Залучення суб'єктів округу до організації роботи дитячих пришкільних таборів (організація дозвілля, спонсорська допомога).

34. Моделювання дієвої системи позаурочної діяльності з використанням можливостей суб'єктів округу з метою підвищення потенціалу життєвого простору учня й виховного простору навчальних закладів, що забезпечить високу життєздатність та життєтворчість дітей, педагогів, батьків та членів сільської громади (охоплення дітей гуртковою роботою, робота дитячих організацій та об'єднань за інтересами, органів учнівського самоврядування).

35. Залучення батьківської та сільської громадськості, представників державних установ до проведення таких шкільних та міжшкільних заходів:

⇒ Уроків здоров'я (двічі на місяць);

⇒ Уроку безпеки руху (вересень);

⇒ Уроків правових знань (листопад-грудень);

⇒ Уроків екології (жовтень, квітень);

⇒ місячника безпеки життєдіяльності «Дитина йде до школи» (вересень);

⇒ місячника екології (жовтень);

⇒ місячника правового виховання (листопад);

⇒ місячника охорони навколишнього середовища (квітень);

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ⇒ місячника громадянського виховання (березень);
 - ⇒ місячника родинного виховання (травень);
 - ⇒ Дня протипожежної безпеки (жовтень) та Тижня протипожежної безпеки (жовтень, квітень);
 - ⇒ Дня чистоти та порядку в школі (четверта п'ятниця кожного місяця);
 - ⇒ Дня цивільного захисту (квітень);
 - ⇒ Тижня безпеки руху (вересень);
 - ⇒ Тижня «За здоровий спосіб життя» (третій тиждень листопада);
 - ⇒ Тижня антиалкогольної та антинаркотичної пропаганди до Всесвітнього дня боротьби зі СНІДом (четвертий тиждень листопада);
 - ⇒ Тижня правової культури (другий тиждень грудня) до Дня прав людини;
 - ⇒ Тижня здоров'я: організація зимових ігор та спортивних змагань на свіжому повітрі під час зимових канікул;
 - ⇒ спортивних свят «Козацькі забави» (9-11 класи) до Дня українського козацтва (другий тиждень жовтня), «Веселі естафети» (1-4 класи, вересень), «Старти надій» (8-9 класи, жовтень), «Весела Спортландія» (учні 5-7 класів, листопад) «Тато, мама і я – спортивна сім'я» (учні 3-6 класів, травень);
 - ⇒ спортивних змагань з футболу, волейболу на кубок директора опорної школи (вересень, жовтень), настільного тенісу, шахів, шашок (листопад), легкої атлетики (квітень), туризму (травень).
36. Добиватися виконання всіма працівниками школи та учнями правил з техніки безпеки, нормативних документів з охорони праці, протипожежної безпеки, виробничої санітарії, з охорони життя.
37. Організувати вивчення правил поведінки у разі знаходження вибухонебезпечних предметів, правил дорожнього руху, безпечного користування газом, протипожежної безпеки, бесіди попереджувального характеру.

ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

1. НА РІВНІ УЧНЯ:

- оволодіння основами валеологічної науки;
- формування вмій та навичок, що сприяють формуванню культури здорового способу життя, здоров'я;
- сприйняття себе як носія фізичних, духовно-душевних та соціальних сил;
- формування реалістичної Я-концепції, готовності та здатності до самовдосконалення, конструктивної самокритичності, самореалізації, культури пізнання власного внутрішнього світу в процесі спілкування, діяльності, творчості;
- налагодження спільної праці з дорослими та однолітками;
- вміння знаходити свої місце у колективах дітей та дорослих, соціумі;
- участь в управлінні життям класу, школи, повсякденною діяльністю учнівським колективом;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- визначення змісту, форм діяльності дитячих організацій, об'єднань, учнівського самоврядування;
- активна участь у практичних природоохоронних, оздоровчих, пропагандистсько-профілактичних, спортивно-масових заходах, в організації змістовного дозвілля, творчих конкурсах, МАН, олімпіадах, інтелектуальних змаганнях, добродійних акціях тощо;
- єдність моральної свідомості та поведінки, єдність слова і діла, наявність активної за формою та моральної за змістом життєвої позиції;
- визнання пріоритетів прав людини, здоров'я та здорового способу життя;
- повага свободи, демократії, справедливості;
- визнання життєтворчості як здатності забезпечити можливість облаштувати власне життя, творити колективні та міжособистісні взаємини.

2. НА РІВНІ СІМ'Ї:

- створення вдома стимулюючої оздоровчої, духовної та морально-психологічної атмосфери;
- побудова оптимального режиму життя, діяльності та розвитку дитини;
- інтеграція зусиль зі школою, органами місцевої влади, громадськістю, органами самоуправління щодо створення безпечних та комфортних умов проживання, зміцнення та збереження здоров'я своїх дітей, власного здоров'я, здоров'я рідних, формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя, культури здоров'я;
- забезпечення адекватної фінансової та матеріальної підтримки прагнень дитини;
- віра в сили та здібності своїх дітей та сприяння самовираженню їх у різних видах діяльності, задоволенню їхніх потреб, інтересів, а також стимулювання творчого самовдосконалення;
- уміння батьків діяти так, щоб своєю поведінкою вони сприяли розвитку здорової та щасливої особистості дитини;
- підвищення педагогічної культури батьків щодо вивчення та підтримки дитини шкільного віку, реалізації ідеї першовартості здоров'я кожного члена родини.

3. НА РІВНІ ПЕДАГОГІВ:

- валеологічна насиченість змісту освіти та утвердження підходу до розуміння здоров'я через здоровий спосіб життя, який включає всі аспекти життєдіяльності людини, її фізичне, соціальне та психологічне благополуччя;
- впровадження у навчально-виховний процес нових гуманістичних підходів, які б ґрунтувалися на принципах здоров'язберігаючої педагогіки та педагогіки співпраці;
- створення належних умов для самореалізації та творчого розвитку особистості; сприяння розвитку індивідуальності підлітків, формування в них

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

навичок адекватного самовираження та власної позиції в системі життєвих цінностей;

- стимулювання постійного самоаналізу учнем своєї освітньої діяльності, ціннісних орієнтацій, ключових життєвих компетенцій, що забезпечує його високу життєздатність та життєтворчість.
- формування мотиваційної сфери учнів у прагненні бути здоровими; зосередження уваги дітей і молоді на особистісному та соціальному значенні здоров'я і культури здоров'я;
- подальше упровадження здоров'язберігаючого навчання та виховання, що передбачає послідовну систему активних дій усіх учасників навчально-вихованого процесу, спрямованих на створення здорового середовища для формування таких життєвих навичок, які ведуть до збереження, зміцнення і відтворення здоров'я і орієнтують на утвердження здорового способу життя, розвиток духовно, психічно, фізично і соціально здорової особистості;
- посилення інтеграційних процесів з педагогікою, психологією, соціологією, суспільствознавством, правознавством, фізичною культурою та іншими науками і дисциплінами;
- підвищення педагогічної культури батьків;
- вивчення можливостей кращих традицій української педагогіки, зокрема родинної педагогіки, спрямованих на збереження і зміцнення здоров'я молоді;
- оволодіння національними традиціями, пов'язаними із закономірностями здорового способу життя, проникнення в духовну скарбницю народної медицини, валеології та педагогіки.

4. НА РІВНІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:

- удосконалення змісту освіти за допомогою включення в нього системи валеологічних знань і умінь;
- вивчення досвіду з питань виховання здорового способу життя молодого покоління у вітчизняній і зарубіжній педагогічній теорії та практиці;
- теоретичне обґрунтування та практична апробація нового змісту, структури та методики формування готовності педагогів, батьків, громадськості, державних установ до виховання здорового способу життя у підлітків;
- створення суспільно значущих та освітніх передумов для формування здорового способу життя школярів в цілях фізичного і духовного зміцнення соціуму;
- організація педагогічного процесу на засадах інтеграції всіх виховних впливів на дитину та здійснення координації зусиль навчальних закладів округу, державних, громадських організацій;
- впровадження ефективних технологій перетворення середовища ризиків на простір можливостей для самореалізації особистості дитини, здійснення продуктивної пізнавальної, суспільно-громадської, ціннісно-орієнтаційної діяльності;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- науково-методична підтримка та допомога навчальним закладам освітнього округу з проблеми здоров'язбереження;
- створення інформаційно-комп'ютерного забезпечення системи здоров'я-формуючої освіти;
- створення позитивного мікроклімату в учнівському і педагогічному колективах навчальних закладів освітнього округу та забезпечення умов для самостійної творчої діяльності педагогів, підвищення їх загальнокультурного, професійного рівня;
- забезпечення участі школярів у конкурсах, олімпіадах, спортивних заходах, конференціях, позашкільних формах навчання та виховання;
- організація фінансового забезпечення діяльності учнівських, педагогічних колективів, інших суб'єктів освітнього округу щодо створення умов для збереження, зміцнення і розвитку духовного, емоційного, інтелектуального, фізичного і особистісного здоров'я учнівської молоді та сільської громад;
- використання можливостей позакласної та позашкільної роботи;
- розробка методичних рекомендацій для вчителів, класних керівників щодо виховання у школярів установок на дотримання норм здорового способу життя і впровадження їх у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів округу;
- організація цілеспрямованої освітньо-просвітницької діяльності, в якій успішно реалізується модель: «знання-ставлення-поведінка»;
- використання засобів масової інформації для популяризації педагогічних знахідок Школи сприяння здоров'ю та освітнього округу;

5. НА РІВНІ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ТА ДЕРЖАВНИХ СТРУКТУР:

- набуття власного соціального досвіду щодо розбудови ефективного єдиного позитивного громадського здорового простору життя;
- розробка інтегральної системи пошуку можливостей, механізмів та шляхів вирішення проблем щодо формування активної позиції школярів та жителів села до зміцнення та збереження власного здоров'я, формування культури здорового способу життя;
- здійснення впливу на формування громадської думки в селі щодо збереження та зміцнення здоров'я;
- підтримка багатодітних, малозабезпечених сімей;
- здійснення профілактики захворювань, соціального неблагополуччя дитини, дитячої бездоглядності, соціально-правового захисту життя та здоров'я дітей, їх сімей;
- спонсорська допомога;
- виховання учнівської молоді на засадах ідей етнопедагогіки, з урахуванням етнокультурологічних, регіональних, національних особливостей.

КРИТЕРІЇ ЗБЕРЕЖЕННЯ Й ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я УЧНІВ ТА ЧЛЕНІВ ГРОМАДИ:

1. Підвищення рівня:
 - ⇒ знань, умінь, навичок особистої та суспільної гігієни;
 - ⇒ знань, умінь, навичок у сфері фізичної культури, спорту, сучасних здоров'язбережувальних технологій;
 - ⇒ навчальних досягнень;
 - ⇒ вихованості школярів;
 - ⇒ профілактичної роботи
2. Знання школярами, педагогами, батьками своїх психофізичних даних, даних дітей і напрямків їх удосконалення.
3. Оволодіння навичками психологічного захисту від негативних соціальних впливів.
4. Підвищення рухової активності.
5. Підвищення інтересу й мотивації, усвідомлення необхідності систематичних занять фізичною культурою, спортом як важливою умовою у процесі збереження, зміцнення здоров'я.
6. Формування системи цінностей здорового способу життя людини та прийняття громадою системи цінностей, за якими вона будує своє життя.
7. Зменшення кількості школярів з повторним захворюванням і кількості уроків, не відвіданих через хворобу.
8. Активізація спільної перетворюючої діяльності щодо забезпечення позитивних змін у житті учнів, педагогів, батьків, жителів села.
9. Ефективне впровадження елементів здорового способу життя в побут.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

- ✓ розбудова ШСЗ на засадах соціального партнерства;
- ✓ орієнтація на високі стандарти та очікування;
- ✓ ефективне лідерство суб'єктів округу;
- ✓ високий рівень співробітництва та спілкування всіх суб'єктів округу;
- ✓ підвищення професійної компетентності педагогів;
- ✓ орієнтація на пошук та розвиток ініціативних, творчих людей з числа учнів, педагогів, громадськості;
- ✓ оволодіння учнями знаннями, вміннями, навичками, технологіями формування та розвитку здорового способу життя;
- ✓ формування в особистості школяра здатності до спільного пошуку, самодослідження, рефлексії, творчого саморозвитку;
- ✓ становлення особистості школяра як активного творця своєї долі;
- ✓ виховання духовно багатой, здорової, компетентної особистості, яка має громадянську позицію, здатної до саморозвитку та самореалізації заради себе та суспільства;
- ✓ створення системи моніторингу стану здоров'я, навчання та виховання;
- ✓ створення сприятливого розвивального здоров'язбережувального освітнього та соціокультурного середовища.

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ,
документи, які унормовують діяльність
Школи сприяння здоров'ю освітнього округу**

1. Загальна Декларація прав людини (1949).
2. Конституція України (28.06.1996 р.).
3. Конвенція ООН про права дитини (20.11.1989 р.; підписана Україною 21.02.1990 р.; ратифікована 27.02.1991 р.; набула чинності для України 27.09.1991 р.).
4. Закони України:
 - 4.1. «Про охорону дитинства» – від 26.04.2001р. №2402 – III;
 - 4.2. «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (23.03.2000 р. № 1613-III);
 - 4.3. «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (1992 р.);
 - 4.4. «Про мови в Україні».
 - 4.5. «Про освіту» (23.03.1996 р.);
 - 4.6. «Про загальну середню освіту» – від 13.05.1999 р. № 651 – XIV;
 - 4.7. «Про молодіжні та дитячі громадські організації» (01.12.1998 р.).
5. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття).
6. «Національна доктрина розвитку освіти в Україні», затверджена Указом Президента України від 17.04.2002 № 347.
7. «Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту в Україні», затверджена Указом Президента України від 28.08.2004 № 1148.
8. Національна програма «Діти України».
9. Цільова комплексна програма «Фізичне виховання – здоров'я нації».
10. Програма «Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України» (2011).
11. Комплексні заходи щодо профілактики бездоглядності та правопорушень серед дітей, їх соціальної реабілітації (18.03.1998 р.).
12. Додаткові заходи щодо запобігання дитячої бездоглядності.
13. Концепції:
 - 13.1. Концепція виховання дітей та молоді в національній системі освіти.
 - 13.2. Концепція позашкільної освіти та виховання.
 - 13.3. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності.
 - 13.4. Концепція превентивного виховання.
 - 13.5. Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді.
 - 13.6. Концепція фізичного виховання в системі освіти України.
 - 13.7. Концепція "Рівний рівному про здоровий спосіб життя серед молоді України".
 - 13.8. Проект Концепції Загальнодержавної програми «Здоров'я 2020: український вимір» на 2012-2020 рр.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Адзеріхо Н. Г. Здорова дитина – здорове майбутнє // Наша школа. – 2003. – № 3.
2. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання - нова освітня філософія // Педагогіка толерантності. – 2001. – № 5.
3. Бережна Т. Школа сприяння здоров'ю. Мода чи веління часу? // Директор школи. – 2006. – № 47. – С. 22.
4. Білім Г. Активний руховий режим – один із основних компонентів формування навичок здорового способу життя / Г. Білім // Здоров'я та фізична культура. – 2009. – № 34. – С. 10.
5. Борисова І. П. Забезпечення здоров'язберігаючих технологій в школі / Довідник керівника освітньої установи. – 2005. – №10. – С. 84-92.
6. Бойченко Т. Валеологія – мистецтво бути здоровим // Здоров'я та фізична культура. – 2005. – № 2. – С. 1-4.
7. Ващенко О. Здоров'язберігаючі технології в загальноосвітніх навчальних закладах // Директор школи. – 2006. – № 20.
8. Ващенко О. Як створити школу сприяння здоров'ю / О. Ващенко, С. Свириденко. – К.: Шкільний світ, 2008.
9. Дичківська І. М. Інноваційні технологічні технології. – К.: Академ. видав., 2004
10. Єрмаков І. Г. Виховання життєтворчості: моделі виховних систем. – Х. 2006.
11. Задорожна Л. К. Сучасні підходи до організації науково-методичної роботи з педагогічними працівниками Одещини // Наша школа. – 2004. – № 4.
12. Захаренко О. А Суперечливі думки // Освіта. – 2001. – 28 лист. - 5 груд. (№ 69-70). – С. 2-3.
13. Захаренко О. А Загальнолюдські лінійки. – с. Сахнівка, 2002. – 104 с.
14. Інноваційність виховного процесу в сучасному освітньому просторі: теоретичні основи та досвід творчих освітян Одещини. / Упорядник О. І. Чешенко. – Одеса, 2011. – 189 с.
15. Кириленко С. Моніторинг школи культури здоров'я / С. В. Кириленко, О. М. Михайлов, Є. М. Павлютенков. – Х. : Видавнича група «Основа», 2008. – 176 с. – (Б-ка журналу «Управління школою» : вип. 10 (70)).
16. Кириченко В. Розроблення і реалізація здоров'я формуючої політики навчального закладу : міжсекторальний підхід // Практика управління закладом освіти. – 2009. – № 12. – С. 7.
17. Кірьязова Т. Х. Кожній дитині – здоров'я, освіти, рівні можливості та захист на шляху до гуманітарного світу // Наша школа. – 2008. – № 4.
18. Кірьязова Т. Х., Курочкін С. Л., Чешенко О. І. Школа сприяння здоров'ю – шлях до здоров'я // Наша школа. – 2003. – № 4. – С. 44-51.
19. Кочерга В. Психофізіологія навчання та здоров'я молодших школярів // Початкова школа. – 2007 – № 11.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

20. Лісовська Т. І., Чешенко О. І. Модель виховної системи сільського району. Створення виховного простору (з досвіду Котовського району Одеської області) // Виховна робота в школі. – 2010. – № 7. – С. 13-23.
21. Оржеховська В. М. Духовність і здоров'я. Навчально-методичний посібник. – К.: 2004.
22. Паливода Т. Школа радості та добра. Формування моральних цінностей через вивчення педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2009. – № 6. – С. 170-173.
23. Пащенко В. Моделі організації шкіл сприяння здоров'ю // Управління освітою. – 2009. – № 20. – С. 24.
24. Педагогічна технологія формування здорового способу життя // Позакласний час плюс – 2008 – № 5.
25. Рекомендації Всеукраїнської науково-методичної конференції «Системна взаємодія державних та громадських інституцій у розвитку здорового освітнього середовища навчального закладу» (2011 р.).
26. Чешенко О. І. Забезпечити здорове середовище життя для дітей – забезпечити краще майбутнє // Наша школа. – 2010. – № 4. – С. 61-69.
27. Чешенко О. І. Методичні поради щодо розбудови моделі сучасного навчального закладу – Школи сприяння здоров'ю // Наша школа. – 2011. – № 4. – С. 43-48.
28. Чешенко О. І. Кожний навчальний заклад має бути Школою сприяння здоров'ю в інтересах дітей та створення кращого світу для них. Наук.-метод. збірка. – Одеса, 2012. – 156 с. – (Серія «Школи здоров'я Одещини»).
29. Чешенко О. І. Розбудова об'єднання культури здоров'я // Директор школи. – 2011. – № 35. – С. 19-27.
30. Чешенко О. І. Розвиток обласної мережі Шкіл сприяння здоров'ю Одещини. Наук.-метод. збірка. – Одеса, 2011. – 100 с. – (Серія «Школи здоров'я Одещини»).
31. Чешенко О. І. Школа сприяння здоров'ю – в інтересах дітей та створення кращого світу для них // Наша школа. – 2009. – № 4. – С. 35-43.
32. Чешенко О. І., Ягоднікова В. В. Інноваційна спрямованість процесу виховання в сучасному освітньому просторі // Завуч. – 2009. – № 1. – С. 20-24.
33. Чешенко О. І., Кірьязова Т. Х. Час бути сучасним, а – значить здоровим // Наша школа. – 2005. – № 5-6.
34. Шеремет С. І. Прагнути до професійної майстерності // Наша школа. – 2008. – № 4.
35. Шульга С. Оздоровчі технології (школа сприяння здоров'ю) // Директор школи. – 2008. – № 9.
36. Школа на шляху до здорового способу життя // Завуч. – 2008 – № 19.
37. Ягоднікова В. В. Виховання сучасної особистості учня в умовах інноваційного середовища загальноосвітнього навчального закладу // Наша школа. – 2011. – № 4.

Розділ VI

Програма

«Сім'я та школа: інтеграція зусиль»

Пояснювальна записка

Сучасна сім'я – головна ланка у вихованні дитини. Вона має забезпечувати їй достатні матеріальні та педагогічні умови для фізичного, інтелектуального, морального та духовного розвитку. Великий педагог В. О. Сухомлинський у свій час зауважив: «Я вважаю: найважливішим законом виховання є те, щоб у школі й сім'ї панував дух відповідальності за благо, щастя, радощі, долю й життя іншої людини. Щоб уже маленька дитина розуміла й серцем відчувала: кожний її крок, кожний вчинок відбивається, відлунюється в духовному житті того, хто поруч із нею, – товариша, батька, матері, наставника».

Усі ми розуміємо, що першоосновою розвитку дитини є виховання в сім'ї. Ст. 59 Закону України «Про освіту» покладає на батьків відповідальність за фізичне здоров'я і психічний стан дітей, створення належних умов для розвитку їхніх природних здібностей.

Проте сьогодні деяка частина батьків не зовсім чітко усвідомлює свою громадянську й особисту відповідальність за розвиток, виховання та навчання своїх дітей. Лише спільними зусиллями, доповнюючи та підтримуючи одне одного, сім'я та школа можуть досягти бажаних результатів. Дана програма допоможе організувати роботу з батьками.

Мета програми: сприяти особистісному росту школярів шляхом поєднання та взаємодії шкільного та сімейного виховання.

Завдання:

- √ Впровадження єдиних вимог до учнів у школі та сім'ї.
- √ Організація колективу батьків, залучення їх до спільної діяльності з дітьми.
- √ Підвищення педагогічної культури і надання психолого-педагогічної допомоги батькам у вирішенні проблем сімейного виховання.
- √ Організація діяльності батьківської ради школи та батьківських комітетів класів.
- √ Встановлення конструктивних взаємовідносин з учителями-предметниками, класними керівниками, батьками та учнями, пошук інноваційних технологій взаємодії, корекція сімейного виховання.
- √ Пропаганда кращого досвіду сімейного виховання.

Принципи:

- **народознавства** – відродження традицій української сім'ї на основі вивчення духовної спадщини нашого народу, історії й культури рідного краю та своєї сім'ї, відродження звичаїв та обрядів;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- **єдності сімейного й шкільного виховання** – створення єдиних вимог, співдружність сім'ї та школи;
- **систематичності та послідовності** – керівництво педагогічною самоосвітою батьків та активне залучення їх до діяльності з виховання дітей;
- **диференційованого підходу** – врахування вікових, індивідуальних особливостей батьків та рівня їхньої педагогічної підготовленості;
- **гуманізму** – ставлення до дитини як до найвищої цінності;
- **добровільності** – свобода участі батьків у даній програмі.

Методи роботи:

- ✓ спостереження,
- ✓ бесіда,
- ✓ вивчення результатів діяльності,
- ✓ біографічний метод,
- ✓ інтерв'ю,
- ✓ тестування, анкетування,
- ✓ моделювання,
- ✓ створення спеціальних ситуацій.

Форми роботи:

- ◆ спостереження,
- ◆ бесіда,
- ◆ педагогічний всеобуч для батьків,
- ◆ батьківські збори,
- ◆ засідання батьківської ради, батьківських комітетів,
- ◆ педагогічні консультації для батьків,
- ◆ розробка рекомендацій,
- ◆ години спілкування, родинні свята, вивчення родоводу тощо.

Очікувані результати:

Реалізація даної програми зумовить:

1. організувати колективи батьків;
2. глибоке вивчення сім'ї учня;
3. формування основних інтегративних якостей особистості учня;
4. педагогізацію виховного середовища в мікрорайоні школи;
5. оптимальне поєднання всіх форм і методів сімейного виховання (індивідуальних, колективних, самовиховання);
6. попередження правопорушень серед учнів.

Умови реалізації програми:

- ✓ батьки та школа – рівноправні суб'єкти процесу розвитку дітей: фізичного, інтелектуального, етичного, морального, духовного та психічного;
- ✓ перехід від форм масової роботи із сім'єю до групових та індивідуальних форм взаємодії, побудованих на діалоговій основі;
- ✓ цілеспрямоване та систематичне надання різноманітної психолого-педагогічної підтримки сім'ям;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- ✓ встановлення контролю, ґрунованого на діагностичній основі, та аналізу процесів навчання й виховання дітей, забезпечення їх своєчасної корекції у зв'язку виникаючими труднощами у вихованні дітей.

Структура програми

Програма складається з таких розділів:

- ✓ Організаційні заходи.
- ✓ Психолого-педагогічна просвіта батьків.
- ✓ Залучення до спільної діяльності батьків і дітей.
- ✓ Корекція виховання в сім'ях окремих учнів.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

I. Організаційні заходи

1. Ознайомити батьків зі Статутом школи, шкільними традиціями.
2. Ознайомити батьків учнів з результатами медичного огляду, з діагностикою щодо формування компетентнісного ставлення до власного здоров'я.
3. Тричі на рік проводити загальношкільні батьківські збори.
4. Не менше, ніж чотири рази на рік проводити батьківські збори в класах.
5. Проводити засідання батьківської Ради школи, батьківських комітетів.
6. Щорічно складати соціальний паспорт школи.

II. Психолого-педагогічна просвіта батьків

1. Проводити **ЗАСІДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ВСЕОБУЧУ** для батьків за таким планом:

1 клас

1. Батьки – головні вихователі.
2. Як допомогти дитині адаптуватись до школи.
3. Молодший шкільний вік і його особливості.
4. Особливості ігрової та навчальної діяльності першокласників в школі та вдома.
5. Спілкування в сім'ї.
6. Гігієна і здоров'я першокласників.
7. Пастки батьківської любові.
8. Роль сім'ї у вихованні працелюбності у дітей.
9. Як залучити дитину до різних видів мистецтва?

2 клас

1. Єдність вимог сім'ї та школи.
2. Режим дня – запорука успішного навчання.
3. Методи вивчення дитини в сім'ї та вивчення правильного підходу до неї.
4. Роль сімейних традицій у вихованні молодших школярів.
5. Психогенетика: психічні причини фізичних захворювань.
6. Виховання цікавості до читання.
7. Естетичне виховання молодших школярів у родині.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

8. Морально-психологічний клімат сім'ї та формування особистості дитини.
9. Чи вдало ви використовуєте методи народної педагогіки?

3 клас

1. Відповідальність батьків за виховання дітей.
2. Виховання навиків особистої гігієни і профілактика захворювань дітей.
3. Свята народного календаря. Їх роль у вихованні дітей.
4. Заохочування й покарання дітей у сім'ї.
5. Телебачення й діти. Комп'ютер і діти.
6. Що допомагає та що заважає дитині добре вчитись?
7. Світ природи й розвиток образного мислення у школярів.
8. Як організувати самообслуговування дітей у сім'ї.
9. Як правильно організувати побут і відпочинок дітей у сім'ї.

4 клас

1. А. С. Макаренко радить батькам.
2. Культура поведінки школяра. Як її виховати?
3. Навчання – найважливіший вид діяльності дитини шкільного віку. Організація навчання вдома.
4. Батькам про акселерацію та її наслідки.
5. Доброта та милосердя народжуються в сім'ї.
6. Всі діти здібні. Розвиток таланту та здібностей дитини.
7. Як запобігти деяким захворюванням дітей молодшого шкільного віку.
8. Формування художніх смаків у дитини в сім'ї.
9. Як правильно організувати літній відпочинок дітей в сім'ї.

5 клас

1. Адаптація дитини до нових умов навчання.
2. В. О. Сухомлинський про виховання дітей у сім'ї.
3. Здорові діти у здорових батьків.
4. Як запобігти появі шкідливих звичок?
5. Особливості поведінки дітей в підлітковому віці.
6. Виховання бережливості та економії. Діти та сімейний бюджет.
8. Дитячі свята в сім'ї.
9. Основи моральності закладають в сім'ї.

6 клас

1. Взаємодія школи й сім'ї у вихованні дітей.
2. Розвиток уваги та посидючості у шестикласника.
3. Фізичне та психічне здоров'я підлітка. Що йому загрожує?
4. Що робить підлітка «важким»?
5. Статеве виховання школярів.
6. Авторитет, особистий приклад і педагогічний такт батьків.
7. Любов до природи. Тварини в сім'ї.
8. Роль сім'ї в заохочуванні підлітків до занять спортом.
9. Дозвілля й відпочинок підлітка.

7 клас

1. Сім'я як колектив виховання підлітка.
2. Трудове виховання дітей у сім'ї, моральний зміст їхньої праці.
3. Взаємини підлітка й дорослого.
Причини конфліктів, шляхи їх розв'язання.
4. Зовнішній вигляд: смак, стиль.
5. Профілактика тютюнопаління серед неповнолітніх.
6. Ціннісна орієнтація семикласників.
7. Поведінка і моральна свідомість підлітків.
8. Культура бажань підлітків. Обмеження та дисципліна бажань – важлива умова правильного виховання. Виховання умінь керувати бажаннями.
9. Вплив батьків на формування характеру й самооцінки дитини.

8 клас

1. Як досягти того, щоб знання стали потребою підлітків?
2. Формування почуття власної гідності й поваги до інших людей.
3. Подружні конфлікти та проблеми дітей.
4. Профілактика алкоголізму серед неповнолітніх.
5. Підліток і закон. Виховання правової культури.
6. Економічне виховання в сім'ї. Чи потрібні підлітку кишенькові гроші?
7. Засоби і методи педагогічного впливу на учня в сім'ї.
8. Непрямий вплив у педагогіці. Застосування його в сімейній практиці.
9. Допомога батьків у розвитку в підлітків навичок самоконтролю.

9 клас

1. Формування особистості. Виховний ідеал української сім'ї.
2. Юнацький вік та його особливості.
3. Гігієна побуту, розумової та фізичної праці дітей у сім'ї.
4. Вираження гніву в сім'ї. Як це впливає на почуття провини?
5. 9 клас. Хто повинен в цьому віці нести відповідальність за успіхи та невдачі в навчанні: батьки, вчителі, самі учні?
6. Профілактика наркоманії серед неповнолітніх.
7. Формування активної життєвої позиції та психологічної зрілості.
8. Екологічна культура. Як її виховувати у дітей в сім'ї.
9. Як створити сприятливі умови для підготовки до випускних екзаменів?

10 клас

1. Спілкування дітей з дорослими та ровесниками.
2. Наукова організація навчальної праці старшокласників.
3. Проблеми віку та їх вирішення.
4. Традиції народної педагогіки.
5. Виховання сексуальної культури.
6. Психологічні причини залежності від шкідливих звичок.
7. Як ефективно використовувати пам'ять?
8. Бездоглядність учнів та її наслідки.

9. Проблеми вільного часу, відпочинку дітей.

11 клас

1. Спільна робота школи та сім'ї по формуванню глибокого усвідомлення взаємозв'язку між ідеями свободи, правами людини та її громадянською відповідальністю.
2. Здоровий спосіб життя вашої сім'ї.
3. Як говорити з юнаками та дівчатами про кохання, шлюб, сім'ю?
4. Старшокласники. Інформаційний мінімум про СНІД.
5. Молодіжна субкультура і ваше ставлення до неї.
6. Потреби та інтереси старшокласників.
7. Керівництво самоосвітою учнів. Культура розумової праці.
8. Як створити сприятливі умови для підготовки до державного незалежного оцінювання?
9. Плани випускників на майбутнє та позиція батьків.

2. Обмін досвідом щодо виховання дітей в сім'ї.

3. Створення бібліотечки педагогічної літератури для батьків.

4. Розроблення рекомендацій та порад щодо виховання дітей в сім'ї.

5. Здійснення правової просвіти батьків, залучення до цієї роботи працівників правоохоронних органів.

6. Анкетування, тестування батьків.

7. Проводити БАТЬКІВСЬКІ ЗБОРИ за таким планом:

1 клас

1. Знайомство з батьками учнів-першокласників:

- а) самопредставлення вчителя;
- б) самопредставлення сімей «Візитна картка сім'ї»;
- в) батьківський тренінг «Дитина в дзеркалі батьків».

2. Система взаємостосунків із дитиною в сім'ї:

- а) міні-лекція «Закони виховання в сім'ї. Якими їм бути?»
- б) батьківський практикум;
- в) анкетування батьків по темі зборів.

3. Телевізор у житті сім'ї та першокласника:

- а) статистика про роль телебачення у житті дитини;
- б) думки дітей про перегляд телепередач;
- в) правила боротьби з телеманією;
- г) поради до батьківського щоденника.

4. Емоції позитивні та негативні:

- а) ознайомлення батьків з самооцінкою учнів класу;
- б) причини переваги негативних або позитивних емоцій в учнів;
- в) анкетування батьків по темі зборів;
- г) поради до батьківського щоденника;

*Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської
Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»*

д) написання листа батьків своїй дитині, яке їй варто відкрити у випускному класі школи.

2 клас

1. Фізичний розвиток молодшого школяра у школі та вдома:

- а) значення фізичної культури для повноцінного розвитку особистості;
- б) урок фізичної культури та вимоги до учня;
- в) анкетування батьків по темі зборів;
- г) виставка малюнків дітей «Я на уроці фізичної культури».

2. Агресивні діти. Причини та наслідки дитячої агресії:

- а) визначення рівня агресії учнів класу, використовуючи спостереження та результати анкетування батьків;
- б) міні-лекція «Причини дитячої агресії»;
- в) круглий стіл «Батьківська влада, її види та шляхи впливу на дитину»;
- г) сімейна рада «Шляхи подолання дитячої агресивності» та вироблення порад «Правила сім'ї з подолання дитячої агресії».

3. Покарання та заохочення в сім'ї:

- а) обмін досвідом : оптимальні позиції батьків по темі зборів;
- б) міні-лекція « Види покарань та заохочень у сімейному вихованні»;
- в) батьківський практикум;
- г) поради до батьківського щоденника.

4. Висновки минулого навчального року:

- а) презентація дітьми своїх успіхів;
- б) вправа для батьків «Я горджусь своїм сином (своєю донькою)...»;
- в) концерт учнів для батьків.

3 клас

1. Значення спілкування в розвитку особистості:

- а) міні-лекція «Значення спілкування для дітей та дорослих»;
- б) анкетування батьків і учнів по темі зборів та аналіз відповідей;
- в) практикум для батьків та учнів з даної проблеми.

2. Трудова участь дитини в житті сім'ї, її роль у розвитку працездатності та особистісних якостей:

- а) презентація батьків «Праця в нашій сім'ї»;
- б) рекомендації класного керівника з фізіологічних аспектів дитячої праці;
- в) поради до батьківського щоденника з розвитку працездатності та виховання працелюбності.

3. Уява та її роль у житті дитини:

- а) міні-лекція «Важливість уяви в загальному та естетичному розвитку дитини»;
- б) повідомлення класного керівника, як діти працюють в різних сферах мистецтва (музика, малювання, різні види трудового навчання);
- в) виставка робіт дітей «Світ моїх захоплень»;
- г) круглий стіл «Як допомогти батькам розвивати творчі начала у своїх дітей?».

4.Висновки минулого навчального року – свято «**Ми та наші таланти**».

4 клас

1. Фізіологічне дорослішання та його вплив на формування пізнавальних і особистісних якостей дитини:

- а) міні-лекція «Проблеми фізіологічного дорослішання дітей»;
- б) анкетування батьків на тему зборів;
- в) педагогічні ситуації на тему зборів;
- г) сімейна рада «Шляхи впливу на особистісні якості дитини».

2.Навчальні здібності дитини. Шляхи їхнього розвитку на уроці та в позаурочній діяльності:

- а) міні-лекція «Про здібності дитини та їхній розвиток»;
- б) «олімпійські» змагання для визначення кращого у письмі, читанні, декламації, співі тощо.

3. Мовленнєві навички та їхнє значення у подальшому навчанні школярів:

- а) аналіз класним керівником мовленнєвих умінь учнів (твори, перекази, буріме тощо);
- б) аналіз результатів чотирьох років навчання і загальні рекомендації батькам з розвитку мовних умінь дитини в сім'ї;
- в) знайомство з класним керівником та вчителями, які будуть навчати дітей у 5-му класі.

4. Висновки чотирьох років навчання:

- а) анкетування батьків та учнів на тему зборів;
- б) випускний бал для четверокласників.

5 клас

1. Закони шкільного життя у вивченні та вихованні школяра:

- а) знайомство з батьками та презентація ними своїх дітей;
- б) ознайомлення з результатами проведеного медогляду, рекомендації лікаря з врахуванням отриманих даних;
- в) повідомлення класного керівника «Фізіологічні особливості, пов'язані з віковими змінами дітей»;
- г) виступи вчителів-предметників про вимоги до навчання зі свого предмету;
- д) круглий стіл за участю класного керівника, вчителів-предметників, бібліотекаря, керівників гуртків, лікаря «Роль сім'ї та її значення в адаптації школяра у зв'язку з новими якостями навчання та віковими особливостями».

2. Роль спілкування у житті школяра:

- а) дискусія на тему зборів за участю дітей та батьків:
 - значення спілкування дитини в сім'ї;
 - проблеми спілкування у дитячому колективі;
 - завдання школи, сім'ї та колективу класу з подолання проблем у спілкуванні.

3.Культурні цінності сім'ї та їх значення для дитини:

*Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської
Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»*

а) обмін думками на тему зборів:

- книга та її значення в розвитку пізнавальних і моральних якостей особистості;
- культурні традиції сім'ї та їх вплив на пізнавальний розвиток дитини та формування культурних цінностей.

4. Висновки минулого навчального року – усний журнал «Ось і стали ми на рік доросліші».

6 клас

1. Здібності дітей, їх вивчення і розвиток у сім'ї:

а) міні-лекція «Спрямованість особистості, її інтереси та пристрасті – важливий напрямок педагогічної діяльності батьків»;

б) круглий стіл «Роль особистого прикладу батьків у формуванні спрямованості дітей»;

в) поради до батьківського щоденника щодо застосування методів спостереження, аналізу поведінки, бесід, спільної діяльності для вивчення особливостей індивідуального розвитку дитини.

2.Збереження та зміцнення здоров'я дітей – важлива умова їхнього різнобічного розвитку:

а) міні-лекція за участю лікаря «Гігієнічне виховання – основа здорового способу життя й моралі у сім'ї»;

б) круглий стіл:

- привчання дітей до гігієни в процесі самообслуговування, виконання різноманітних видів розумової та фізичної праці;
- значення режиму в житті дитини, взаємозв'язок домашнього режиму з режимом школи;
- робоче місце школяра вдома;
- гігієна харчування дітей у сім'ї;
- спорт в житті сім'ї.

3. Здоровий морально-психологічний клімат сім'ї – важливий фактор виховання у дитини моральних якостей, психологічної впевненості та душевної рівноваги та комфорту:

а) обмін думками:

- культурні форми змістовного дозвілля;
- культура побуту сім'ї;
- спільні інтереси та захоплення;
- культура спілкування;

б) поради до батьківського щоденника.

4. Висновки минулого навчального року – усний журнал «Ось і стали ми на рік доросліші».

7 клас

1. Фізичний розвиток дитини – важливий показник стану її здоров'я:

а) міні-лекція «Умови фізичного виховання дитини в сім'ї»;

б) мозковий штурм «Фактори впливу на фізичний розвиток дитини»;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- в) анкетування батьків на тему зборів;
- г) поради до батьківського щоденника щодо вимог до охорони здоров'я дітей та умов їх дотримання.

2. Знання підлітком себе як важливий засіб для досягнення успіхів:

- а) круглий стіл за участю батьків та учнів:
 - виникнення потреби знати власні особливості, інтересу до себе;
 - значення об'єктивних оцінок дорослих для розвитку правильних уявлень підлітка про себе;
 - спілкування з однолітками в житті підлітка;
- б) анкетування батьків та учнів на тему зборів та аналіз відповідей отриманих результатів.

3. Спрямованість особистості – система життєвих цілей і цінностей людини:

- а) міні-лекція «Здібності, нахили, вподобання дітей. Здібності та обдарованість»;
- б) педагогічний консилиум «Методи виявлення здібностей, інтересів та нахилів дітей у сім'ї»;
- в) анкетування батьків на тему зборів та аналіз відповідей отриманих результатів.

4. Висновки минулого навчального року – усний журнал «Ось і стали ми на рік доросліші».

8 клас

1. Єдність морально-етичних цінностей у сім'ї:

- а) обмін думками:
 - самодисципліна, відповідальність за свої вчинки та вчинки всіх членів сім'ї;
 - вміння обмежити себе заради інших;
 - турботливе ставлення до всіх членів сім'ї;
- б) батьківський практикум «Негативний, ситуативний, позитивний типи сімейних взаємин»;
- в) поради до батьківського щоденника.

2. Як взаємодіяти з дитиною в конфліктній ситуації?

- а) семінар-практикум з елементами лекції:
 - які почуття переживає дитина в період свого дорослішання;
 - як треба вести себе батькам в період дорослішання дитини;
 - стадії реакції людини на стресові умови життя;
 - причини конфліктів;
- б) батьківський практикум: розігрування ситуацій, запропонованих класним керівником;
- в) поради до батьківського щоденника.

3. Моральність як запорука успішного існування людини в суспільстві:

- а) обмін думками:

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- сутність моральності;
- моральні сімейні традиції і звичаї;
- б) ознайомлення з творами учнів «Моральні заповіді моєї сім'ї»;
- в) анкетування батьків з даної проблеми та аналіз відповідей отриманих результатів;
- г) поради до батьківського щоденника.

4. Висновки минулого навчального року – творчий звіт «**Наші досягнення й наші поразки в навчальному році**».

9 клас

1. Як допомогти дитині стати впевненим у собі:

- а) семінар-практикум з елементами лекції:
 - сором'язливість та невпевненість: як з ними боротись?
 - результати тесту для учнів «Наскільки ти впевнений у собі?»;
 - аналіз соціометричного статусу дітей в колективі;
- б) вправи для подолання невпевненості та сором'язливості;
- в) обговорення пам'ятки для батьків з даної проблеми.

2. Життєві цілі підлітків.

- а) засідання дискусійного клубу:
 - життєві переваги підлітків, хто їх формує;
 - що може стати мірилом життєвих пріоритетів підлітків;
 - як допомогти підлітку подолати життєві невдачі і розчарування;
- б) аналіз анкетування учнів «Вгору сходинками життя»;
- в) обговорення пам'ятки для батьків з даної проблеми.

3. Роль самооцінки в житті людини та вплив батьків на її формування.

- а) міні-лекція «Самооцінка, її формування та вплив на долю людини»;
- б) робота в групах:
 - заповнення таблиці «Чотири ідеали», де батьки вибирають по сім якостей з листка «Якості людини» для кожного «ідеалу»;
 - в) робота в загальному колі:
 - презентація представниками груп своїх доробок, заповнення загальної таблиці, де фіксуються ті якості, які найбільше зустрічаються;
 - г) обмін думками на тему «ідеальна дитина» - «успішний дорослий»;
 - д) вправа «Розпізнай» (демонстрація ситуацій для розпізнавання самооцінки у дітей);
 - д) загальне обговорення за темою зборів.

4. Висновки минулого навчального року – творчий звіт «**Наші досягнення й наші поразки в навчальному році**».

10 клас

1. Особливості психічного розвитку старшокласників і виховні завдання батьків:

- а) лекція:
 - психофізіологічні та вікові особливості дітей старшого шкільного віку;

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- умови успішного впливу батьків на формування особистості старшокласника;

б) аналіз ситуацій за темою зборів (принцип рівноправності поколінь, невмілий підхід батьків до молоді тощо);

в) поради до батьківського щоденника.

2. Як досягти того, щоб знання стали потребою старшокласників:

а) диспут «Знання – це життя. Так чи ні?»

б) міні-лекція за темою зборів;

в) обговорення ситуацій за темою зборів;

г) обговорення пам'ятки для батьків з даної проблеми.

3. Культура бажань. Обмеження і дисципліна бажань – важлива умова правильного виховання. Виховання умінь керувати бажаннями:

а) бесіда:

- перебудова стосунків з дітьми (перехід від дитячої залежності до відношень, заснованих на довірі, повазі);

- «почуття дорослості» - прагнення до самостійності;

- як батькам знайти для себе правильну позицію у відношенні з дітьми, які вступають в пору юності;

б) обговорення ситуацій за темою зборів;

в) обговорення пам'ятки для батьків з даної проблеми.

4. Висновки минулого навчального року – презентація «Мої досягнення».

11 клас

1. Про авторитет батьків і його роль у вихованні старшокласників:

а) зустріч за круглим столом:

- різні види авторитету; види брехливого авторитету (за А. С. Макаренка);

- звідки береться і як організовується справжній батьківський авторитет;

- з'ясування ролі авторитету у кожній сім'ї;

б) обговорення ситуацій за темою зборів;

в) обговорення пам'ятки для батьків з даної проблеми.

2. Як говорити з юнаками та дівчатами про любов, шлюб і сім'ю:

а) міні-лекція:

- статеве виховання дітей та підготовка їх до подружнього життя;

- особливості психології хлопчиків та дівчаток;

- співвідношення понять «любов» і «шлюб»;

б) бесіда за круглим столом:

- Чи впливає життя, приклад батьків на виховання майбутнього сім'янина?

- Яка доля кохання в сімейному житті?

- Чи приділяєте ви увагу сексуальному вихованню ваших дітей?

в) поради до батьківського щоденника.

3. Здібності, нахили та інтереси старшокласників у виборі професії:

а) круглий стіл за участю батьків, дітей:

- Що означає правильно обрати професію?

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- Як готувати себе до майбутньої професії?
 - Здоров'я та вибір професії.
 - Вибір професії в умовах ринкової економіки.
 - Як запобігти безробіттю?
 - Престижні професії. Які вони?
- б) аналіз анкетування дітей та батьків з даної проблеми;
- в) презентація «Професії моєї сім'ї»;
- г) підведення підсумків зборів.

4. Висновки минулого навчального року; презентація «**Моя програма - мінімум та програма - максимум**».

III. Залучення до спільної діяльності батьків і дітей

1. Участь в організації й оформленні класів, школи, в проведенні ремонтних робіт.
2. Організовувати дні колективного відпочинку (екскурсії, спортивні змагання, конкурси, виставки).
2. Участь у колективних творчих справах.
3. У кожному класі вести «Журнал родинних справ».
4. Активне залучення батьків до профорієнтаційної роботи.
5. Проведення спільних батьківських зборів, виховних годин, родинних свят та посиденьок («Від усієї душі», «Сімейний альбом розповідає», «Візитна картка сім'ї», «Світ родинних захоплень», «Моя мати – берегиня родинного вогнища», «Кодекс честі моєї сім'ї» тощо).

IV. Корекція виховання в сім'ях окремих учнів

1. Організація індивідуальних та групових консультацій для батьків з питань виховання дітей в сім'ї.
2. Надання психолого-педагогічної допомоги батькам, які мають обдарованих дітей.
3. Відвідування класними керівниками кожної сім'ї, вивчення умов проживання в сім'ї, морального клімату, матеріального стану.
4. Тримати під постійним контролем неблагополучні сім'ї. Підтримувати зв'язок з родинами, де виховуються учні, схильні до правопорушень.
5. Самоосвіта батьків.

**ПЕРЕЛІК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПУБЛІКАЦІЙ
з досвіду інноваційної діяльності Липецької
загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів – дійсного члену
Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю,
надрукованих у науково-методичних виданнях України**

1. Ісаєва Л. М. Вчимося бути здоровими / 1001 + 1 ідея сучасної школи / упоряд. Т. М. Запорожець, О. К. Шатохіна. – К. : Шк. світ, 2011. – 180 с. – С. 17.
2. Ісаєва Л. М. Від сільської Школа сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2012. – № 3. – С. 74-83.
3. Ісаєва Л. М. Коли активізувати громаду ... Від сільської Школа сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю // Управління освітою. – 2012. – № 17. – С. 8-14.
4. Ісаєва Л. М. Модель Школи сприяння здоров'ю як спосіб організації життєдіяльності шкільного співтовариства // Наша школа. – 2008. – № 4. – С. 53-58.
5. Ісаєва Л. М. Модель Школа сприяння здоров'ю як спосіб організації життєдіяльності шкільного співтовариства через школу здоров'я // Завуч. – 2009. – № 6. – С. 6-11.
6. Ісаєва Л. М. Школа сприяння здоров'ю – освітній простір для формування життєвої компетентності як основи успіху та самовдосконалення особистості / Чешенко О. І. Розвиток обласної мережі Шкіл сприяння здоров'ю. Наук.-метод. збірка. – Одеса, 2011. – 100 с. – (Серія «Школи здоров'я Одещини»). – С. 73.
7. Ісаєва Л. М. Школа сприяння здоров'ю – освітній простір для формування життєвої компетентності як основи успіху та самовдосконалення особистості / Чешенко О. І. Кожний навчальний заклад має бути Школою сприяння здоров'ю в інтересах дітей та створення кращого світу для них. Метод. поради. – Одеса, 2012. – 156 с. (Серія «Школи здоров'я Одещини»). – С. 41-45.
8. Ісаєва Л. М. Школа сприяння здоров'ю – освітній простір для формування життєвої компетентності як основи успіху та самовдосконалення особистості / Школа здоров'я. Ч. 1. / Уклад. В. В. Григораш. – Х.: Вид. група «Основа», 2010. – 208 с. – (Б-ка ж. «Управління школою». Вип. 8 (92)). – С. 46-74.
9. Ісаєва Л. М. Модель Школи сприяння здоров'ю // Сучасна школа України. – 2009. – № 1.
10. Ісаєва Л. М. Робота підсистеми Школи сприяння здоров'ю (з досвіду роботи Липецької ЗОШ І-ІІІ ст., Котовський р-н, Одеська обл.) // Школа. – 2009. – № 2. – С. 10-18.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

11. Ісаєва Л. М. Школа сприяння здоров'ю – освітній простір для формування життєвої компетентності як основи успіху та самовдосконалення особистості // Сучасна школа України. – 2009. – № 3. – С.17-22.
12. Ісаєва Л. М. Школа сприяння здоров'ю – освітній простір для формування життєвої компетентності як основи успіху та самовдосконалення особистості / Каталог педагогічних ідей, реалізованих в закладах освіти Одеської області / Одеський обласний інститут удосконалення вчителів. – Одеса, 2010.
13. Результати пошуку Internet – ресурсу інноваційного досвіду діяльності навчальних закладів Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю Одещини, автор **Ісаєва Л. М.** / Internet – ресурси. Інноваційний досвід діяльності навчальних закладів Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю Одещини. / Упоряд. О. І. Чешенко / Одеський обласний інститут удосконалення вчителів. – Одеса, 2012. – 72 с. – С. 59-62.

Статті Л. М. Ісаєвої увійшли до каталогу **Інтернет-ресурсів**, внесені до електронних каталогів науково-педагогічних бібліотек України, зведених електронних каталогів бібліотек України.

**ПЕРЕЛІК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПУБЛІКАЦІЙ
з досвіду інноваційної виховної діяльності творчих педагогів
Липецької загальноосвітньої школи I-III ступенів,
надрукованих у науково-методичних виданнях України**

1. Колеснік Н. П. Модель виховної системи класу «Формування ціннісних орієнтацій у школярів» (впроваджується з 2009 року) / Теорія і практика організації інноваційного процесу виховання. Наук.-метод. збірка. / Упоряд. О. І. Чешенко. – Одеса, 2014. – 327 с. – С. 201-213.
2. Колеснік Н. П. Модель виховної системи 6-го класу «Формування ціннісних орієнтацій у школярів» (впроваджується з 2009 року) / Теоретичні та практичні засади діяльності класного керівника 6-го класу. Наук.-метод. збірка. / Упоряд. О. І. Чешенко. – Одеса, 2014. – 552 с. – С. 123-141.
3. Колеснік Н. П. Формування орієнтацій на цінності у школярів. Виховна система класу // Сучасна школа України. – 2013. – № 12. – С. 21-30.
4. Колеснік Н. П. Проект «Виховання дітей у сім'ї» (творчий соціальний проект) / Теоретичні та практичні засади діяльності класного керівника 6-го класу. Наук.-метод. збірка. / Упоряд. О. І. Чешенко. – Одеса, 2014. – 552 с. – С. 142-154.
5. Колеснік Н. П. Людина починається з добра (інтерактивна виховна година для учнів 6-го класу) / Теоретичні та практичні засади діяльності класного керівника 6-го класу. Наук.-метод. збірка. / Упоряд. О. І. Чешенко. – Одеса, 2014. – 552 с. – С. 155-158.

*Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської
Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»*

6. Колеснік Н. П. Батьки і діти – це сім'я (тренінг для учнів 6-го класу та їх батьків) / Теоретичні та практичні засади діяльності класного керівника 6-го класу. Наук.-метод. збірка. / Упоряд. О. І. Чешенко. – Одеса, 2014. – 552 с. – С. 159-165
7. Колеснік Н. П. Батьки і діти – це сім'я. Тренінг для учнів 6-го класу та їхніх батьків // Шкільний світ. – 2013. – № 21. – С. 17-18.
8. Колеснік Н. П. Тренінг «Батьки і діти – це сім'я». Для учнів 6 класу та їхніх батьків // Сучасна школа України. – 2013. – № 12. – С. 29-30.
9. Крецул Л. І. Система роботи класного керівника по забезпеченню розвитку та саморозвитку особистості учня // Наша школа. – 2005. – № 3.
10. Кіртока Л. М. Дитячі організації – потреба часу / Діяльність учнівського самоврядування та дитячих організацій навчальних закладів Одещини / Упоряд. Шеремет С. І. / Одеський обласний інститут удосконалення вчителів. – Одеса, 2011. – 97 с. – (Серія «Бібліотечка педагога – організатора»). – С. 62-75.
11. Конфлікт – непроханий гість (виховна година спілкування з елементами тренінгу для учнів 6-го класу). Укладач Шитра С. С., консультант Крецул Л. І. / Теоретичні та практичні засади діяльності класного керівника 6-го класу. Наук.-метод. збірка. / Упоряд. О. І. Чешенко. – Одеса, 2014. – 552 с. – С. 378-382.
12. Моральні уроки моєї сім'ї (форум для учнів 6-го класу та їх батьків). Укладач Шитра С. С., консультант Крецул Л. І. / Теоретичні та практичні засади діяльності класного керівника 6-го класу. Наук.-метод. збірка / Упоряд. О. І. Чешенко. – Одеса, 2014. – 552 с. – С. 445-450.
13. Ток-шоу «Чорнобиль: минуле, теперішнє, майбутнє» (для учнів 10-го класу). Укладач Шитра С. С. / Пам'ятай Чорнобиль (матеріали на допомогу педагогам загальноосвітніх навчальних закладів щодо організації заходів, пов'язаних з 25-ми роковинами Чорнобильської катастрофи та до Дня вшанування учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС) / Упоряд. Чешенко О. І. / Одеський обласний інститут удосконалення вчителів. – Одеса, 2011. – 147 с.
14. Тренінг «Чорнобиль – це і мій біль» (сценарій позакласного заходу, присвяченого пам'яті Чорнобильської трагедії). Укладач Крецул Л. І., упорядник Ісаєва Л. М. / Пам'ятай Чорнобиль (матеріали на допомогу педагогам загальноосвітніх навчальних закладів щодо організації заходів, пов'язаних з 25-ми роковинами Чорнобильської катастрофи та до Дня вшанування учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС) / Упоряд. Чешенко О. І. / Одеський обласний інститут удосконалення вчителів. – Одеса, 2011. – 147 с.
15. Урок – реквієм «Чорнобильські дзвони» (для учнів 5-го класу). Укладач Крецул Л. І. / Пам'ятай Чорнобиль (матеріали на допомогу педагогам загальноосвітніх навчальних закладів щодо організації заходів, пов'язаних з 25-ми роковинами Чорнобильської катастрофи та до Дня

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

- вшанування учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС) / Упоряд. Чешенко О. І. / Одеський обласний інститут удосконалення вчителів. – Одеса, 2011. – 147 с.
16. Усний журнал для учнів початкової школи «Чорнобиль – рана України». Укладач Тіора А. В. / Пам'ятай Чорнобиль (матеріали на допомогу педагогам загальноосвітніх навчальних закладів щодо організації заходів, пов'язаних з 25-ми роковинами Чорнобильської катастрофи та до Дня вшанування учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС) / Упоряд. Чешенко О. І. / Одеський обласний інститут удосконалення вчителів. – Одеса, 2011. – 147 с.
17. Сценарій позакласного заходу, присвяченого пам'яті Чорнобильської трагедії «Чорнобиль – рана України». Укладач Тіора А. В., упорядник Ісаєва Л. М. / Пам'ятай Чорнобиль (матеріали на допомогу педагогам загальноосвітніх навчальних закладів щодо організації заходів, пов'язаних з 25-ми роковинами Чорнобильської катастрофи та до Дня вшанування учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС) / Упоряд. Чешенко О. І. / Одеський обласний інститут удосконалення вчителів. – Одеса, 2011. – 147 с.

**ЛЮДМИЛА ІСАЄВА ВІДВЕРТО:
ПРО СЕБЕ І ЖИТТЯ**

Життєве кредо: «Той, хто прагне, зробить більше за того, хто може».

Один із **життєвих принципів**, який я сповідаю – «Краще зробити і пожаліти, ніж жаліти, що не зробила».

Мої цінності: дружба, доброта, повага, свобода, розвиток. Вважаю, що любі відносини: і сімейні, і професійні – повинні будуватись саме на цих цінностях.

У важкі хвилини, які трапляються в житті кожної людини, згадую слова Річарда Баха: **«Ось простий тест – чи закінчена на Землі твоя місія: якщо ти живий, то – ні»**, – ніби струшую з себе всі негаразди, залишаючи їх за плечима, і з головою поринаю в роботу.

Намагаюся ділитися своїм душевним та інтелектуальним потенціалом зі всіма, хто цього потребує, **навчатися** у тих, хто більше знає за мене, не обтяжувати своїми проблемами інших, бо все одно їх прийдеться вирішувати самотужки.

Люблю вечорами усамітнюватися, читати прозу ХІХ століття, сучасну поезію, люблю квіти і такі добрі та наївні радянські фільми.

Моє педагогічне кредо – це слова педагога Шалви Амонашвілі:

Владико! Ти зробив мене вчителем дітей.

Дай же мені мудрість, щоб настанови мої опромінювали їх серця і душі.

Дай мені повну чашу любові, щоб поливати нею дітей рясно і невпинно.

Дай мені пильність серця, щоб не упускати рух душі кожної дитини.

І нехай душа кожної дитини розкриється, як прекрасна квітка.

ЩЕДРІСТЬ РОЗУМУ І ДУШІ – ЗНАННЯ І СЕРЦЕ ДЛЯ ЛЮДЕЙ:

- ✍ член обласної творчої групи керівників навчальних закладів – лідерів Національної мережі шкіл сприяння здоров'ю при Одеському обласному інституті удосконалення вчителів;
- ✍ член обласного клубу «Творчість» творчо працюючих заступників директорів з виховної роботи при Одеському обласному інституті удосконалення вчителів;
- ✍ член управління районного клубу «Вектор успіху»;
- ✍ керівник РМО заступників директорів з виховної роботи та педагогів-організаторів;
- ✍ керівник районного майстер-класу з проблем виховання;
- ✍ керівник районного учнівського поетичного клубу «Джерело» та «Літературної студії освітнього округу»;
- ✍ член районного поетичного об'єднання «Промінь» та районного літературного салону «Бестселер».

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

І якби я сьогодні стояла перед вибором ким бути, то я знову обрала би школу, своїх дітлахів, таких різних і неповторних, вихованих і не дуже, говірливих і мовчазних, смішливих і строгих, розсудливих і легковажних, але завжди добрих, щирих, працелюбних, совісних, люблячих, толерантних.

Людмила Ісаєва

ПРАВДА

Не підкорити правду, не здолати –
Її у серці кожен має мати.
Вона й на ґрунті кам'янистим визріває,
Де сім'я прорости не може – сил немає.

Є правда благодужна і потішна,
Вона для «обраних» своя, для інших грішна,
Й хоча виходить в світ з парадних входів,
Але пуста, бо не дає ніяких всходів.

Жорстока є правда і важка, мов лихо.
Це правда для життя, а не для сміху.
Вона людей на шлях до істини вертає.
На ній повага до людини виростає.

Як совість людська, що не раз страждала,
Вона жила в народі, не вмирала.
Пісні народні, правдою омиті,
Луною чистою разносяться по світу.

Її не купиш ні за які гроші,
На дні криниці утопить її не в змозі.
Її ховали, мурували і терзали,
ґноїли в тюрмах, на задвірки викидали.

Вона ж розтоплювала віковічні криги,
Словами розсипалась на сторінках книги,
Веселкою, барвінком розцвітала,
Ніколи легких стежок не шукала.

Над нею німб божественний сіяє.
Вона і непорочна, і святая.
Як вогник Прометея не згасити,
Так правді у серцях народу жити.

Ісаєва Л. Правда / Ісаєва Л. Журавка. – м. Котовськ, 2005. – 53 с. – С. 12.

ЛЮДМИЛА МИКОЛАЇВНА ІСАЄВА
(1958 - 2013)

Людмила Миколаївна Ісаєва – талановитий педагог з великим люблячим серцем, для якої бути вчителем – це не тільки доля, але й стиль життя. Своєю працею вона змінювала світ на краще. Їй були притаманні високий рівень професіоналізму, мудрість, сподвижництво, креативність, ініціативність, прагнення до саморозвитку. Спільно з колегами постійно здійснювала активний пошук нестандартних шляхів щодо сприяння досягненню нової якості середньої освіти на основі розвитку у вихованців ключових життєвих компетенцій, можливість їх успішно інтегрувати в суспільство, визначати та втілювати свою життєву стратегію та життєвий проект.

З ініціативи Ісаєвої Л. М. у 2002 році на базі навчального закладу розпочала функціонувати Школа сприяння здоров'ю. Вела активну участь у громадському житті села. У тісній взаємодії з педагогами, учнями, батьками, громадськістю успішно працювала над розбудовою Липецького освітнього округу сприяння здоров'ю як соціокультурного та здоров'язбережувального осередку сільської громади. Автор моделі навчального закладу «Школа сприяння здоров'ю – освітній простір для формування життєвої компетентності як основи успіху та самовдосконалення особистості» (2009); моделі «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю» (2012); програм «Здорова дитина – здорове суспільство» (2003), «З віри в себе – до творця своєї долі» (2009), «Від Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю» (2012), проекту «Школа сприяння здоров'ю – крок до життєвої компетентності» (2006). Статті надруковано у науко-во-методичних виданнях України, увійшли до каталогу Інтернет-ресурсів, внесені до електронних каталогів науково-педагогічних бібліотек України, зведених електронних каталогів бібліотек України, Росії, світу.

Видана авторська поетична збірка «Журавка» (2005), кожен рядок віршів свідчить про велику любов автора до людей, до України, її історії, до рідного слова.

За визначні досягнення у сфері освіти Ісаєва Людмила Миколаївна нагороджена ювілейною медаллю «Двадцять років незалежності України» (2011), нагрудними знаками «Відмінник освіти України» (2004), «Василь Сухомлинський» (2010) та багаточисельними дипломами і грамотами.

Талановитий педагог-новатор Людмила Миколаївна Ісаєва користувалася великим авторитетом серед учнів, батьків та громади села Липецьке, колег Одеської області та України. Вона назавжди залишиться у нашій пам'яті творчою мудрою людиною з відкритою душею, яка опромінює добром і любов'ю серця і душі, сподвижницею, яка націлена на нові добрі справи, щоб змінити світ дитинства на краще. Досвід її роботи для багатьох освітян України слугуватиме віхою у розбудові здоров'язбережувального освітньо-виховного середовища.

Модель освітнього округу сприяння здоров'ю «Від сільської Школи сприяння здоров'ю – до освітнього округу сприяння здоров'ю»

Науково-методичне видання

**Серія
«Школи здоров'я Одещини»**

ІСАЄВА Людмила Миколаївна

**МОДЕЛЬ ОСВІТНЬОГО
ОКРУГУ СПРИЯННЯ ЗДОРОВ'Ю
«ВІД СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ СПРИЯННЯ ЗДОРОВ'Ю –
ДО ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ СПРИЯННЯ ЗДОРОВ'Ю»**

Технічний редактор О. Чешенко

Обкладинка О. Чешенко